

Меѓународен сметководствен стандард МСС 39

Финансиски инструменти: признавање и мерење

Цел

- 1 Целта на овој Стандард е да ги воспостави принципите за признавање и мерење на финансиските средства, финансиските обврски и некои договори за купување или продажба на нефинансиски ставки. Барањата за презентирање на информациите во врска со финансиските инструменти се наведени во МСС 32 *Финансиски инструменти: презентирање*. Барањата за обелоденување на информации во врска со финансиските инструменти се наведени во МСФИ 7 *Финансиски инструменти: обелоденувања*.

Делокруг

- 2 Овој Стандард треба да се применува од страна на сите ентитети и за сите видови на финансиски инструменти освен:
- (а) Оние учества во подружници, придружени ентитети и заеднички вложувања кои се евидентираат во согласност со МСС 27 *Консолидирани и посебни финансиски извештаи*; МСС 28 *Вложувања во придружени ентитети*; или МСС 31 *Учества во заеднички вложувања*. Меѓутоа, ентитетите треба да го применуваат овој Стандард за учество во подружница, придружен ентитет или заедничко вложување коешто во согласност со МСС 27, МСС 28 или МСС 31 се евидентира според овој Стандард. Ентитетите треба исто така да го применат овој Стандард за деривативи за учество во подружница, придружен ентитет или заедничко вложување освен доколку деривативот не ја исполнува дефиницијата за сопственички инструмент на ентитетот, која е наведена во МСС 32.
 - (б) Правата и обврските по основ на наеми, за коишто се применува МСС 17 *Наеми*. Меѓутоа:
 - (i) Побарувањата по наеми кои се признаени од страна на наемодавателот се предмет на одредбите за отпис и обезвреднување содржани во овој Стандард (види точки од 15 – 37, 58, 59, 63 – 65 и Додаток А точки УП 36 – УП 52 и УП 84 – УП 93).
 - (ii) Обврски за финансиски наем кои се признаени од страна на наемателот се предмет на одредбите за отпис содржани во овој Стандард (види точки 39 – 42 и Додаток А точки УП 57 – УП 63).
 - (iii) Деривативи кои се вградени во наеми се предмет на одредбите за вградени деривативи наведени во овој Стандард (види точки 10–13 и Додаток А точки УП 27 – УП 33).
 - (в) Правата и обврските на работодавците според плановите за користи за вработените, за кои се применува МСС 19 *Користи за вработените*.
 - (г) Финансиските инструменти издадени од ентитетот кои ја исполнуваат дефиницијата за сопственички инструменти содржана во МСС 32 (вклучувајќи опции и варанти) или за кои се бара да бидат класифицирани како сопственички инструменти во согласност со точките 16А и 16Б или точките 16В и 16Г од МСС 32. Меѓутоа, имателот на таквите сопственички инструменти треба да го примени овој Стандард за тие инструменти, освен во случаи кога тие не го исполнуваат исклучокот наведен во (а) погоре.
 - (д) Правата и обврските кои произлегуваат од (i) договор за осигурување како што е дефиниран во МСФИ 4 *Договори за осигурување*, освен правата на издавачот и обврските кои произлегуваат од договор за осигурување кој ја исполнува дефиницијата за договор за финансиска гаранција наведен во точка 9, или (ii) договор кој е во рамки на делокругот на МСФИ 4 бидејќи тој содржи карактеристика за дискреционо учество. Меѓутоа, овој Стандард се применува за дериватив кој е вграден во договор кој е во рамките на делокругот на МСФИ 4, доколку самиот дериватив не е во рамките на делокругот на МСФИ 4 (види точки 10–13 и Додаток А точки УП 27 – УП 33 од овој Стандард). Понатаму, доколку издавачот на договорите за финансиска гаранција претходно експлицитно потврдил дека тој таквите договори ги смета за договори за

осигурување и дека за нивно евидентирање користел сметководство кое се применува за договори за осигурување, издавачот може да избере или да го применува овој Стандард или да го применува МСФИ 4 за таквите договори за финансиски гаранции (види точки УП 4 и УП 4А). Издавачот може да го направи таквиот избор за секој договор одделно, но изборот кој ќе го направи за секој договор е неотповиклив.

- (f) [Избришано].
- (e) Договори помеѓу стекнувачот и продавачот во деловна комбинација за купување или продавање на стекнат ентитет на некој иден датум.
- (ж) Обврзувања за заеми освен оние обврзувања за заеми кои се опишани во точка 4. Издавачот на обврзувањата за заеми треба да го примени МСС 37 *Резервирања, неизвесни обврски и неизвесни средства* за обврзувања за заеми кои не се во рамките на делокругот на овој Стандард. Меѓутоа, сите обврзувања за заеми се предмет на одредбите за отпис на овој Стандард (види точки 15–42 и Додаток А точки УП 36–УП 63).
- (з) Финансиските инструменти, договори и обврски според трансакциите за плаќања врз основа на акции на кои се однесува МСФИ 2 *Плаќања врз основа на акции*, освен за договори кои се во рамки на делокругот на точките 5–7 од овој Стандард, за кои се однесува овој Стандард.
- (с) Правата за плаќања за надоместување на ентитетот за расходи кои се бара тој да ги направи за подмирување на обврска која тој ја признава како резервирање во согласност со МСС 37, или за која, во некој претходен период, тој признал резервирање во согласност со МСС 37.

3 [Избришана].

4 Следниве обврзувања за заеми се во рамките на делокругот на овој Стандард:

- (a) Обврзувања за заеми кои ентитетот ги назначува како финансиски обврски според објективна вредност преку добивката или загубата. Ентитетот кој има мината практика за продавање на средства кои резултираат од обврзувања за заеми во краток временски период, по нивното настанување треба да го примени овој Стандард за сите негови обврзувања за заеми во истата група.
- (б) Обврзувања за заеми кои можат да се подмират во нето износ во пари или со испорака или издавање на друг финансиски инструмент. Овие обврзувања за заеми се деривативи. Обврзувањата за заеми не се сметаат дека се подмирани на нето основа само заради тоа што договорот е исплатен на рати (на пример, договор за изградба кој е обезбеден со хипотека кој е исплатен на рати во согласност со изведувањето на изградбата).
- (в) Обврзувања кои се однесуваат на заем кој е со каматна стапка која е под пазарната каматна стапка. Точката 47(г) го утврдува последователното мерење на обврските кои произлегуваат од овие обврзувања за заеми.

5 Овој Стандард треба да се применува за оние договори за купување или продажба на нефинансиска ставка која може да се подмири на нето основа во пари или друг финансиски инструмент, или со размена на финансиски инструменти, како тие договори да биле финансиски инструменти, со исклучок за договори кои биле склучени и продолжиле да се чуваат за целите на примање или испорака на не – финансиска ставка во согласност со очекуваните барања на ентитетот за набавка, продажба или употреба.

6 Постојат различни начини на кои договор за купување или продажба на нефинансиска ставка, може да се подмири на нето основа во пари или друг финансиски инструмент, или со размена на финансиски инструменти. Овие вклучуваат:

- (a) Кога условите на договорот и дозволуваат на било која страна да го подмири истиот на нето основа во пари или друг финансиски инструмент или со размена на финансиски инструменти.
- (б) Кога способноста за подмирување на нето основа во пари или друг финансиски инструмент или со размена на финансиски инструменти, не е експлицитно наведена во условите на договорот, но ентитетот има пракса на подмирување на слични договори на нето основа во пари или со размена на финансиски инструменти (било со договорната страна, со склучување на договори за пребивање или со продавање на договорот пред истекувањето на неговиот рок или пред остварувањето на правата од тој договор).
- (в) Кога, за слични договори, ентитетот има пракса за превземање на испораката на основата на договорот, и нејзино продавање во рамки на краток временски период по испораката за целта на генерирање на добивка од краткорочните промени во цените или во маржата на трговците.

(г) Кога нефинансиската ставка која е предмет на договорот може брзо да се конвертира во пари.

Договор на кој се однесуваат точките(б) или (в) не се склучува за целите на приемот или испораката на нефинансиската ставка во согласност со очекуваните барања на ентитетот за набавка, продажба или употреба, и е во рамките на делокругот на овој Стандард. Други договори на кои се однесува точката 5 се оценуваат за да се определи дали тие се склучени и се чуваат понатаму за целите на прием или испорака на нефинансиската ставка во согласност со очекуваните барања на ентитетот за набавка, продажба или употреба, и соодветно, дали тие се во рамките на делокругот на овој Стандард.

- 7 Запишана опција за купување или продавање на нефинансиска ставка која може да се подмири на нето основа во пари или друг финансиски инструмент, или со размена на финансиски инструменти, во согласност со точка 6(а) или (г) е во рамките на делокругот на овој Стандард. Таков договор не може да се склучи за целите за прием или испорака на нефинансиската ставка во согласност со очекуваните барања на ентитетот за набавка, продажба или употреба.

Дефиниции

- 8 Поимите кои се дефинирани во MCC 32 се користат во овој Стандард со нивните наведени значења во точка 11 од MCC 32. MCC 32 ги дефинира следниве поими:

- финансиски инструмент
- финансиско средство
- финансиска обврска
- сопственички инструмент

и обезбедува упатство за примената на тие дефиниции.

- 9 Следниве поими се користат во овој Стандард со нивните наведени значења:

Дефиниција за дериватив

Дериватив е финансиски инструмент или друг договор кој влегува во делокругот на MCC 39 (види точки 2-7) кој ги има следните три карактеристики:

- (а) Неговата вредност се менува како одговор на промената на определена каматна стапка, цена на финансиски инструмент, цена на добра, курс на странска валута, индекс на цени или стапки, кредитен рејтинг или кредитен индекс или друга променлива, доколку во случај на нефинансиска променлива истата да не биде карактеристична (специфична) за една од договорните страни (која понекогаш се нарекува „основна“).
- (б) Којашто не бара почетно нето вложување или бара помало почетно нето вложување во однос на она вложување што е потребно за други видови на договори, за коишто се очекува да имаат сличен одговор на промените на пазарните фактори.
- (в) Којшто се подмирува на некој иден датум.

Дефиниции за четирите категории на финансиски инструменти

Финансиско средство или финансиска обврска според објективна вредност преку добивката или загубата е финансиско средство или финансиска обврска коешто/којашто исполнува некој од следните услови:

- (а) Се класифицира како чувано за тргување. Финансиско средство или финансиска обврска се класифицира како чувано за тргување доколку:
 - (i) Е стекнато или настанато главно со цел за повторно продавање или повторно купување во краток рок.
 - (ii) При почетното признавање тоа е дел од портфолиото на идентификувани финансиски инструменти кои се заедно управувани и за кои постои доказ за остварлива краткорочна профитабилност.
 - (iii) Е дериватив (освен дериватив кој претставува договор за финансиска гаранција или назначен и ефективен хедџинг инструмент).
- (б) При почетното признавање тоа е назначено од страна на ентитетот како средство или обврска според објективна вредност преку добивката или загубата. Ентитетот може да ја

користи таквата определба само кога тоа е дозволено според MCC 39 точка 11А или кога таквата определба води кон порелевантни информации, бидејќи или:

- (i) Тоа значително ја елиминира неконзистентноста во мерењето или признавањето (понекогаш познато како „сметководствено несогласување“) кое би можело да произлезе од мерење на средствата или обврските или признавање на добивки или загуби за нив на различни основи.
- (ii) Група на финансиски средства, финансиски обврски или двете заедно, е управувана и нејзините резултати се вреднувани врз основа на објективна вредност, во согласност со документираното управување со ризици или инвестициската стратегија, и информациите за групата доставени до клучното раководство се обезбедени интерно врз таа основа (како што е дефинирано во MCC 24 *Обелоденувања за поврзани страни* (како што е ревидиран во 2003 година)), на пример одборот на директори и главниот извршен директор на ентитетот.

Во МСФИ 7, точките 9–11 и Б4 бараат ентитетот да обезбеди обелоденувања за финансиските средства и финансиските обврски кои ги назначил како: “според објективна вредност“ преку добивката или загубата, вклучувајќи и како тие ги исполниле овие услови. За инструменти кои се квалификуваат во согласност со (ii) наведено погоре, тоа обелоденување вклучува наративен опис за тоа како назначувањето на финансиското средство или финансиската обврска како: “според објективна вредност“ преку добивката или загубата е конзистентно со документираното управување со ризици или инвестициската стратегија на ентитетот.

Вложувањата во сопственички инструменти кои немаат котирана пазарна цена на активен пазар, и чија објективна вредност не може да се измери веродостојно (види точка 46(в) и Додаток А точки УП 80 и УП 81), не треба да биде назначено како: “според објективна вредност“ преку добивката или загубата.

Треба да се назначи дека точките 48, 48А, 49 и Додаток А точки УП 69–УП 82, во кои се определуваат барањата за утврдување на веродостојна мерка на објективната вредност на финансиското средство или финансиската обврска, подеднакво се применуваат за сите ставки кои се мерат според објективна вредност, било со назначување или на друг начин, или чија објективна вредност се обелоденува.

Вложувања кои се чуваат до доспевање се недеривативни финансиски средства со фиксни или утврдливи плаќања и со фиксен датум на доспевање за кои ентитетот има позитивна намера и можност да ги чува до доспевање (види Додаток А точки АГ16 – АГ 25) освен оние кои:

- (a) При почетното признавање ентитетот ги назначува како средства според објективна вредност преку добивка или загуба.
- (б) Ентитетот ги назначува како средства расположливи за продажба.
- (в) Ја исполнуваат дефиницијата за заеми и побарувања.

Ентитетот не треба да класифицира било кое финансиско средство како такво кое се чува до доспевање доколку ентитетот, во текот на тековната финансиска година или во текот на претходните две финансиски години, продал или рекласификувал повеќе од незначителен износ на вложувањата кои се чуваат до доспевање пред нивното доспевање (повеќе од незначителен износ споредено со вкупното портфолио на вложувања кои се чуваат до доспевање), освен продажбите и рекласификациите кои:

- (i) Се толку блиску до датумот на доспевање или датумот назначен за купување на финансиското средство (како на пример, помалку од три месеци пред датумот на доспевање) поради што промените на пазарните каматни стапки нема да имаат значителен ефект на објективната вредност на финансиското средство.
- (ii) Ќе настанат откако ентитетот веќе суштински ја наплатил вкупната првобитна главница на финансиското средство преку договорени наплати или плаќања однапред.
- (iii) Се однесуваат на изолиран настан кој е надвор од контрола на ентитетот, и кој е неповторлив и не можел да биде разумно предвиден од страна на ентитетот.

Заеми и побарувања се недеривативни финансиски средства со фиксни или утврдливи плаќања кои не котираат на активниот пазар, а кои не се:

- (a) Оние средства кои ентитетот има намера веднаш или во краток рок да ги продаде, и кои треба да се класифицирани како средства кои се чуваат за тргување, и оние средства кои

при почетното признавање ентитетот ги назначил како средства според објективна вредност преку добивка или загуба.

- (б) Оние средства кои при почетното признавање ентитетот ги назначил како средства расположливи за продажба.
- (в) Оние средства за кои имателот можеби нема суштински да го поврати почетното вложување во целост, а причината нема да биде вложување на кредитната способност, и која треба да биде класифицирана како расположлива за продажба.

Каматата стекната во група на средства кои не се заеми или побарувања (како на пример, камата од заеднички фондови или сличен фонд) не претставува заем или побарување.

Финансиски средства расположливи за продажба се оние недеривативни финансиски средства кои се класифицирани како расположливи за продажба или не се класифицирани како (а) заеми и побарувања, (б) вложувања кои се чуваат до доспевање, или (в) финансиски средства според објективна вредност преку добивка или загуба.

Дефиниција за договор за финансиска гаранција

Договор за финансиска гаранција е договор според кој издавачот треба да направи одредени специфични плаќања со цел да ја надомести загубата на имателот која настанала поради тоа што одреден должник не го реализирал плаќањето што доспеало во согласност со оригиналните или изменетите услови од должничкиот инструмент.

Дефиниции поврзани со признавање и мерење

Амортизираната набавна вредност на финансиското средство или финансиската обврска е износот според кој финансиското средство или финансиската обврска биле измерени при почетното признавање намален за отплатите на главницата, плус или минус кумулативната амортизација со користење на методата на ефективна каматна стапка на сите разлики помеѓу иницијалниот износ и износот при доспевањето, и минус било какво намалување (директно или преку користење на сметка за исправка на вредност) поради обезвреднување или ненаплатливост.

Метода на ефективна камата е метода на пресметување на амортизирана набавна вредност на финансиското средство или финансиската обврска (или група на финансиски средства или финансиски обврски) и на распределба на приходот од камата или трошокот од камата во текот на релевантниот период. Ефективната каматна стапка е стапката која точно ги дисконтира очекуваните идни парични плаќања или примања во текот на очекуваниот животен век на инструментот или, каде што е применливо, пократок период до неговото сметководствената вредност на финансиското средство или финансиската обврска. При пресметувањето на ефективната каматна стапка, ентитетот треба да ги процени паричните текови земајќи ги предвид сите услови од договорот за финансискиот инструмент (како на пример, плаќања однапред, опции со право на продажба и слични опции) но не треба да ги земат во предвид идните кредитни загуби. Оваа пресметка ги вклучува сите надоместоци и ставки кои се платени или примени помеѓу договорните страни кои претставуваат интегрален дел од ефективната каматна стапка (види MCC 18), трансакциските трошоци, и сите други премии или дисконти. Ова се прави под претпоставка дека паричните текови и очекуваниот животен век на групата или на слични финансиски инструменти може да биде веродостојно проценета. Сепак, и во ретките случаи кога не постои можност веродостојно да се проценат паричните текови или очекуваниот животен век на финансискиот инструмент (или на групата на финансиски инструменти), ентитетот ќе ги користи договорните парични текови во текот на целиот период од договорот на финансискиот инструмент (или на групата на финансиски инструменти).

Отпис претставува отстранување на претходно признаено финансиско средство или финансиска обврска од извештајот за финансиска состојба на ентитетот.

Објективна вредност е износот за кој средството може да биде разменето, или обврската подмирена во трансакција под комерцијални услови, помеѓу страни доволно информирани и спремни своеволно да ја прифатат трансакцијата.*

* Точките 48–49 и УП 69–УП 82 од Додатокот А содржат барања за утврдување на објективната вредност на финансиското средство или финансиската обврска.

Редовен начин на купување или продажба е купување или продажба на финансиски средства според договор чии услови бараат испорака на средствата во временскиот рок утврден општо со регулатива или конвенција на засегнатиот пазар.

Трансакциски трошоци се инкрементални (дополнителни) трошоци кои можат директно да се припишат на стекнувањето или отуѓувањето на финансиското средство или финансиска обврска (види Додаток А точка УП 13). Инкрементални трошоци се оние кои не би настанале ако ентитетот не би стекнал, издал или отуѓил финансиски инструмент.

Дефиниции поврзани со сметководство за хеџинг

Цврсто обврзување е обврзувачки договор за размена на определено количество на ресурси по определена цена на определен датум или датуми во иднина.

Предвидена трансакција е необврзувачка но, предвидена идна трансакција.

Хеџинг инструмент е назначен дериватив или (само за хеџинг на ризик од промена на девизните курсеви на странски валути) назначено недеривативно финансиско средство или недеривативна финансиска обврска чијашто објективна вредност или парични текови се очекува да ги пребијат промените на објективната вредност или паричните текови на назначената хеџирана ставка (точки 72-77 и Додаток А точки УП 94-УП 97 ја објаснуваат дефиницијата за хеџинг инструмент).

Хеџирана ставка е средство, обврска, цврсто обврзување или многу веројатна предвидена трансакција или нето вложување во работење во странство којашто (а) го изложува ентитетот на ризик од промени на објективната вредност или промени на идните парични текови и којашто (б) за целите на сметководството за хеџинг, е определена како хеџирана ставка (точки 78-84 и Додаток А точки УП 98 – УП 101 ја објаснуваат дефиницијата за хеџирани ставки).

Ефективност на хеџингот е степенот до којшто со хеџинг инструментот се постигнува пребивање на промените на објективната вредност или паричните текови кои можат да му се припишат на хеџираниот ризик (види Додаток А точки УП 105–УП 113).

Вградени деривативи

- 10 Вграден дериватив е компонента на хибриден (комбиниран) инструмент кој исто така вклучува недеривативен основен договор – со ефект дека некои од паричните текови на комбинираниот инструмент се разликуваат на сличен начин како и самостојниот дериватив. Од вградениот дериватив произлегуваат сите или некои парични текови за коишто инаку договорот би барал да бидат модифицирани во согласност со определена каматна стапка, цена на финансиски инструмент, цена на добра, курс на странска валута, индекс на цени или стапки, кредитен рејтинг или кредитен индекс или друга променлива, доколку во случај на нефинансиска променлива истата да не биде карактеристична (специфична) за една од договорните страни. Деривативот кој е вграден во финансискиот инструмент но, кој може договорно да биде пренесен независно од инструментот, или има различна договорна страна од тој инструмент, не претставува вграден дериватив, туку посебен финансиски инструмент.
- 11 Вградениот дериватив треба да се оддели од основниот договор и да се евидентира како дериватив според овој Стандард доколку и само доколку се исполнети сите од следните услови :
 - (а) Економските карактеристики и ризиците на вградениот дериватив не се тесно поврзани со економските карактеристики и ризиците на главниот договор (види Додаток А точки УП 30 и УП 33).
 - (б) Одделен инструмент со истите услови како и вградениот дериватив би ја исполнил дефиницијата за дериватив.
 - (в) Хибридниот (комбинираниот) инструмент не е измерен според објективната вредност со признавање на промените на објективната вредност во добивка или загуба (односно деривативот кој е вграден во финансиско средство или финансиска обврска според објективна вредност преку добивка или загуба не е одделен инструмент).

Доколку вградениот дериватив е одделен, основниот договор, треба да биде евидентиран според овој Стандард доколку тој е, финансиски инструмент и во согласност со други соодветни стандарди доколку тој не е финансиски инструмент. Овој Стандард не опфаќа одредби во однос на тоа дали вградениот дериватив треба да биде презентираан одделно во извештајот за финансиска состојба.

- 11A Без оглед на точката 11, доколку еден договор содржи еден или повеќе вградени деривативи, ентитетот може да го назначи целиот хибриден (комбиниран) договор како финансиско средство или финансиска обврска според објективна вредност преку добивка или загуба освен доколку:
- (а) Вградениот(те) дериватив(и) значително не ги менува(ат) паричните текови што инаку би се барало со договорот.
 - (б) Со малку или без воопшто анализи е јасно кога за сличен хибриден (комбиниран) инструмент почетно се смета дека одделувањето на вградениот(те) дериватив(и) е забрането, како што се однапред платените опции вградени во заем кој му дозволува на имателот да го плати однапред заемот во износ кој е приближен до неговата амортизирана набавна вредност.
- 12 Доколку според овој Стандард се бара од ентитетот да го оддели вградениот дериватив од неговиот основен договор, но тој не е во можност да го измери вградениот дериватив одделно било при стекнувањето или на крајот на последователниот период на финансиско известување, тој треба да го назначи целиот хибриден (комбиниран) договор како: “според објективна вредност“ преку добивка или загуба.
- 13 Доколку ентитетот не е во можност веродостојно да ја утврди објективната вредност на вградениот дериватив врз основа на неговите услови и рокови (на пример, заради тоа што вградениот дериватив е заснован на некотиран сопственички инструмент), објективната вредност на вградениот дериватив е разликата помеѓу објективната вредност на хибридниот (комбинираниот) инструмент и објективната вредност на основниот договор, доколку тие можат да се утврдат според овој Стандард. Доколку ентитетот не е во можност да ја утврди објективната вредност на вградениот дериватив со примена на овој метод, се применува точка 12 и хибридниот (комбинираниот) инструмент е назначен како: “според објективна вредност“ преку добивка или загуба.

Признавање и отпис

Почетно признавање

- 14 Ентитетот треба да признае финансиско средство или финансиска обврска во неговиот извештај за финансиска состојба кога, и само кога, ентитетот ќе стане договорна страна на договорните одредби на инструментот (види точка 38 во однос на редовен начин на набавки на финансиските средства).

Отпис на финансиско средство

- 15 Во консолидирани финансиски извештаи, точките 16–23 и точките УП 34–УП 52 во Додаток А се применуваат на консолидирано ниво. Сепак, ентитетот прво ги консолидира сите подружници во согласност со MCC 27 и ПКТ – 12 *Консолидација – Ентитети за специјална намена* и потоа ги применува точките 16–23 и точките УП 34–УП 52 од Додаток А на резултирачката група.
- 16 Пред да се направи проценка дали, и до кој степен, отписот е соодветен според точките 17–23, ентитетот утврдува дали тие точки треба да се применат на дел од финансиското средство (или на дел од група на слични финансиски средства) или на финансиското средство (или група на слични финансиски средства) во неговата целост, на следниов начин.
- (а) Точките 17–23 се применуваат на дел од финансиското средство (или дел од група на слични финансиски средства) доколку, и само доколку, тој дел кој се разгледува за отпис исполнува еден од следниве три услови.
 - (i) Делот содржи само специфично идентификувани парични текови од финансиското средство (или група на слични финансиски средства). На пример, кога ентитетот ќе склучи аранжман за стрип* на каматна стапка каде што договорната страна стекнува право на парични текови од камати, но не парични текови од главницата на некој должнички инструмент, точките 17–23 се применуваат на парични текови од камати.

* стрип (хартии од вредност кои се составени од стандардизирани делови на други хартии од вредност од ист издавач. Обрзниците на трезорот на САД можат да бидат поделени на дел составен од главница и дел од камата, притоа стандардното име на резултирачките хартии од вредност е STRIPS (Separate Trading of Registered Interest and Principal of Securities).

- (ii) Делот содржи само целосно пропорционален удел од парични текови од финансиското средство (или група на слични финансиски средства). На пример кога ентитетот склучува договор за аранжман во кој што договорната страна се стекнува со право на 90 проценти од уделот во сите парични текови на некој должнички инструмент, точките 17–23 се применуваат на 90 проценти од тие парични текови. Доколку постои повеќе од една договорна страна, не се бара од секоја договорна страна да има пропорционален удел во паричните текови доколку преносниот ентитет има целосно пропорционален удел.
- (iii) Делот содржи само целосно пропорционален удел на специфично идентификувани парични текови од финансиско средство (или група на слични финансиски средства). На пример, кога ентитетот склучува договор за аранжман во кој што договорната страна стекнува право на удел од 90 проценти во паричните текови од камати од финансиско средство, точките 17–23 се применуваат на 90 проценти од тие парични текови од камати. Доколку постои повеќе од една договорна страна, не се бара од секоја договорна страна да има пропорционален удел во специфично идентификуваните парични текови доколку преносниот ентитет има целосно пропорционален удел.
- (б) Во сите други случаи, точките 17–23 се применуваат на финансиското средство во неговата целост (или на група на слични финансиски средства во нивната целост). На пример, кога ентитетот ги префрла (i) правата на првите или последните 90 проценти на наплатени парични средства од финансиското средство (или на група на финансиски средства), или (ii) правата на 90 проценти на паричните текови од група на побарувања, но обезбедува гаранција за да му обезбеди надомест на купувачот за било какви кредитни загуби до износ од 8 проценти од износот на главницата на побарувањата, точките 17–23 се применуваат на финансиското средство (или група на слични финансиски средства) во нивната целост.

Во точките 17–26, поимот ‘финансиско средство’ се однесува било на дел од финансиско средство (или на дел од група на слични финансиски средства) како што се идентификувани во (а) погоре или, инаку, на финансиско средство (или група на слични финансиските средства) во нивната целост.

- 17 Ентитетот треба да отпише финансиско средство кога, и само кога:
- (а) Истекуваат договорните права на паричните текови од финансиското средство.
 - (б) Го пренесува финансиското средство како што е наведено во точките 18 и 19 и пренесувањето се квалификува за отпис во согласност со точка 20.
- (Види точка 38 за редовен начин на продажби на финансиски средства.)
- 18 Ентитетот пренесува финансиско средство доколку, и само доколку:
- (а) Тој ги пренесе договорните права да ги прими паричните текови од финансиското средство.
 - (б) Тој ги задржи договорните права да ги прими паричните текови од финансиското средство, но превзема договорна обврска да ги плати паричните текови на еден или повеќе приматели во аранжман кој ги исполнува условите наведени во точка 19.
- 19 Кога ентитетот ги задржува договорните права да ги прими паричните текови од финансиско средство (‘првобитното средство’), но превзема договорна обврска да ги плати тие парични текови на еден или повеќе ентитети (‘крајните приматели’), ентитетот ја третира трансакцијата како пренос на финансиско средство доколку, и само доколку се исполнети следниве три услови.
- (а) Ентитетот нема обврска да му плати износ на крајниот примател освен ако не наплати еквивалентни износи од првобитното средство. Краткорочните аванси на ентитетот кои имаат право на целосно надоместување на износот кој е позајмен плус пресметаната камата според пазарни стапки не го прекршуваат овој услов.
 - (б) Со условите на договорот за пренос, на ентитетот му е забрането да го продава или заложува првобитното средство освен како обезбедување на крајниот примател за обврската да им ги исплатува паричните текови.
 - (в) Ентитетот има обврска да ги отстапи сите парични текови кои ќе ги наплати во корист на крајните приматели без некое материјално одложување. Понатаму, ентитетот нема право да ги реинвестира таквите парични текови, освен за вложувања во пари или парични еквиваленти (како што е дефинирано во МСС 7 *Извештај за парични текови*) во текот на краткиот период за подмирување од датумот на наплата до датумот на бараното

отстапување на крајните приматели, и каматата која е заработена на таквите вложувања им се пренесува на крајните приматели.

- 20 Кога ентитетот пренесува финансиско средство (види точка 18), тој треба да го оцени степенот до кој тој ги задржува ризиците и наградите од сопственоста на финансиското средство. Во овој случај:
- (а) Доколку ентитетот ги пренесе суштински сите ризици и награди од сопственоста на финансиското средство, ентитетот треба да го отпише финансиското средство и одделно да ги признае како средства или обврски сите права и обврски кои се создадени или задржани во преносот.
 - (б) Доколку ентитетот ги задржува суштински сите ризици и награди од сопственоста на финансиското средство, ентитетот треба да продолжи да го признава финансиското средство.
 - (в) Доколку ентитетот не ги пренесува ниту ги задржува суштински сите ризици и награди од сопственоста на финансиското средство, ентитетот треба да утврди дали тој ја задржал контролата на финансиското средство. Во овој случај:
 - (i) Доколку ентитетот не ја задржал контролата, тој треба да го отпише финансиското средство и да ги признае одделно како средства или обврски сите права и обврски кои се создадени или задржани во преносот.
 - (ii) Доколку ентитетот ја задржал контролата, тој треба да продолжи да го признава финансиското средство до степенот на неговото континуирано инволвирање во финансиското средство (види точка 30).
- 21 Преносот на ризиците и наградите (види точка 20) се оценува со споредба на изложеноста на ентитетот, пред и по преносот, со променливоста во износите и временскиот распоред на нето паричните текови од пренесеното средство. Ентитетот ги задржал суштински сите ризици и награди од сопственоста на финансиското средство доколку неговата изложеност на променливоста на сметководствена вредност на идните нето парични текови од финансиското средство не се менува значително како резултат на преносот (на пример затоа што ентитетот го продал финансиското средство кое е предмет на договорот со кој ќе го откупи повторно по фиксна цена или по продажната цена плус поврат на заемодавателот). Ентитетот ги пренел суштински сите ризици и награди од сопственоста на финансиското средство доколку неговата изложеност на таква променливост не е повеќе значителна во однос на вкупната променливост на сметководствената вредност на идните нето парични текови кои се поврзани со финансиското средство (на пример затоа што ентитетот го продал финансиското средство кое е предмет само на опција за негово повторно откупување според неговата објективна вредност во моментот на повторниот откуп или има пренесено целосно пропорционален удел во паричните текови од поголемо финансиско средство во одреден аранжман, како што е подучество во заем, кој ги исполнува условите наведени во точка 19).
- 22 Многу често ќе биде очигледно дали ентитетот ги пренел или ги задржал суштински сите ризици и награди од сопственоста и нема да има потреба да се извршуваат никакви пресметки. Во други случаи, ќе биде неопходно да се направат определени пресметки и да се спореди изложеноста на ентитетот со променливоста во сметководствената вредност на идните нето парични текови пред и по преносот. Пресметките и споредбите се прават со користење на соодветна тековна пазарна каматна стапка како дисконтна стапка. Се разгледуваат сите разумно веројатни промени во нето паричните текови, со ставање на поголема тежина на оние исходи за кои е поголема веројатноста да настанат.
- 23 Дали ентитетот ја задржал контролата (види точка 20(в)) над пренесеното средство зависи од способноста на примателот да го продаде средството. Доколку примателот има практична способност да го продаде средството целосно на неповрзана трета страна и е во можност да го изврши тоа еднострано и без потреба да наметнува дополнителни ограничувања на преносот, ентитетот не ја задржал контролата. Во сите други случаи, ентитетот ја задржал контрола.

Пренеси кои се квалификуваат за отпис (види точка 20(а) и (в)(i))

- 24 Доколку ентитетот пренесе финансиско средство со пренос кој се квалификува за отпис во неговата целост и го задржува правото да го сервисира финансиското средство за определен надомест, за тој сервисен договор тој треба да признае било сервисирано средство или сервисирана обврска. Доколку надоместот кој треба да се прими не се очекува да му претставува соодветен надомест на ентитетот за извршувањето на сервисирањето, сервисираната обврска треба да се признае според нејзината објективна вредност. Доколку надоместот кој треба да се прими се очекува да претставува повеќе од соодветен надомест на ентитетот за сервисирањето, за правото за сервисирање, треба да се признае сервисното средство според износ кој ќе биде утврден врз

основа на алокацијата на сметководствена вредност на поголемото финансиско средство во согласност со точка 27.

- 25 Доколку како резултат на преносот, финансиското средство е отпишано во целост но неговиот пренос резултира со тоа што ентитетот се стекнува со ново финансиско средство или превземајќи нова финансиска обврска, или сервисирана обврска, ентитетот треба да го признае новото финансиско средство, финансиската обврска или сервисираната обврска според објективна вредност.
- 26 При отпис на финансиското средство во неговата целост преку добивка или загуба треба да бидат признаени, разликата помеѓу:
- (а) сметководствената вредност и
 - (б) збирот од (i) примениот надомест (вклучувајќи ги сите нови средства кои се стекнати намалено за сите нови претпоставени обврски) и (ii) сите кумулативни добивки или загуби кои биле признаени во останатата сеопфатна добивка (види точка 55(б)).
- 27 Доколку пренесеното средство е дел од поголемо финансиско средство (на пример кога ентитетот пренесува парични текови од камати кои се дел од должнички инструмент, види точка 16(а)) и пренесениот дел се квалификува за отпис во неговата целост, претходната сегашна вредност на поголемото финансиско средство треба да биде алоцирана помеѓу делот кој ќе биде признаен понатаму и делот кој е отпишан, врз основа на релативната објективна вредност на тие делови на датумот на преносот. За оваа цел, задржаното сервисирано средство треба да биде третирано како дел кој и понатаму ќе биде признаен. Преку добивка или загуба треба да биде признаена разликата помеѓу:
- (а) сметководствената вредност алоцирана на делот кој е отпишан и
 - (б) збирот од (i) примениот надомест за отпишаниот дел (вклучувајќи ги сите нови стекнати средства намалени за сите нови претпоставени обврски) и (ii) сите кумулативни добивки или загуби кои им биле алоцирани на нив кои биле признаени во останатата сеопфатна добивка (види точка 55(б))

Кумулативната добивка или загуба која била признаена во останатата сеопфатна добивка е алоцирана помеѓу делот кој и понатаму ќе биде признаен и делот кој е отпишан, врз основа на релативните објективни вредности на овие делови.

- 28 Кога ентитетот ја алоцира претходната сегашна вредност на поголемо финансиско средство помеѓу делот кој и понатаму ќе биде признаен и на делот кој е отпишан, треба да се утврди објективната вредност на делот кој и понатаму ќе биде признаен. Кога ентитетот има минато искуство во продавање на делови кои се слични на делот кој и понатаму ќе биде признаен, или постојат други пазарни трансакции за таков дел, скорешните цени на реалните трансакции обезбедуваат најдобра проценка на неговата објективна вредност. Кога не постојат котирали цени или скорешни пазарни трансакции за да се поткрепи објективната вредност на делот кој и понатаму ќе биде признаен, најдобрата проценка на објективната вредност е разликата помеѓу објективната вредност на поголемото финансиско средство како целина и примениот надомест од примателот за делот кој е отпишан.

Преноси кои не се квалификуваат за отпис (види точка 20(б))

- 29 Доколку преносот не резултира во отпис затоа што ентитетот ги задржал суштински сите ризици и награди од сопственоста на пренесеното средство, ентитетот треба да продолжи со признавање на пренесеното средство во неговата целост и треба да признае финансиска обврска за примениот надомест. Во последователни периоди, ентитетот треба да ги признае сите приходи од пренесеното средство и сите трошоци кои се настанати во однос на финансиската обврска.

Континуирано инволвирање во пренесените средства (види точка 20(в)(ii))

- 30 Доколку ентитетот не ги пренесува ниту ги задржува суштински сите ризици и награди од сопственоста на пренесеното средство, и задржува контрола над пренесеното средство, ентитетот продолжува да го признава пренесеното средство до степенот на неговото континуирано

инволвирање. Степенот на континуираното инволвирање во пренесеното средство е степенот до кој тој е изложен на промени во вредноста на пренесеното средство. На пример:

- (а) Кога континуираното инволвирање на ентитетот ја има формата на гаранција за пренесеното средство, степенот на континуираното инволвирање на ентитетот е понискиот од (i) износот на средството и (ii) максималниот износ на примениот надомест кој би можел да се бара да биде платен од ентитетот ('гарантираниот износ').
- (б) Кога континуираното инволвирање на ентитетот ја има формата на запишана или купена опција (или двете) на пренесеното средство, степенот на континуираното инволвирање на ентитетот е износот на пренесеното средство кое ентитетот може да го откупи повторно. Меѓутоа, во случај на запишана опција на продажба на средство кое се мери според објективна вредност, степенот на континуираното инволвирање на ентитетот е ограничен на понискиот од објективната вредност на пренесеното средство и цената по која може да се изврши опцијата (види точка УП 48).
- (в) Кога континуираното инволвирање на ентитетот ја има формата на во пари подмирена опција или слично резервирање за пренесеното средство, степенот на континуираното инволвирање на ентитетот се мери на истиот начин како тој што резултира од непарично подмирени опции како што е наведено во (б) погоре.

31 Кога ентитетот ќе продолжи да признава средство до степенот на неговото континуирано инволвирање, ентитетот исто така признава и поврзана обврска. Без оглед на останатите барања за мерење наведени во овој Стандард, пренесеното средство и поврзаната обврска се мерат врз основа која ги одразува правата и обврските кои ги задржал ентитетот. Поврзаната обврска се мери на начин на кој нето сметководствената вредност на пренесеното средство и поврзаната обврска е:

- (а) Амортизираната набавна вредност на правата и обврските кои ги задржал ентитетот, доколку пренесеното средство се мери според амортизирана набавна вредност.
- (б) Еднаква на објективната вредност на правата и обврските кои ги задржал ентитетот кога се мери врз самостојна основа, доколку пренесеното средство се мери според објективна вредност.

32 Ентитетот треба да продолжи да ги признава сите приходи кои произлегуваат од пренесеното средство до степенот на неговото континуираното инволвирање и треба да ги признае сите трошоци кои настануваат во однос на поврзаната обврска.

33 За целите на последователно мерење, признаените промени во објективната вредност на пренесеното средство и поврзаната обврска се евидентираат конзистентно помеѓу себе во согласност со точка 55, и не треба да се пребиваат.

34 Доколку континуираното инволвирање на ентитетот се однесува само на дел од финансиското средство (на пример кога ентитетот ја задржува опцијата повторно да го откупи делот на пренесеното средство, или задржува остаток од каматата кој не резултира во задржувањето суштински на сите ризици и награди од сопственоста и ентитетот ја задржува контролата), ентитетот ја алоцира претходната сегашна вредност на финансиското средство помеѓу делот кој продолжува да го признава заради континуираното инволвирање, и делот кој повеќе не го признава врз основа на релативните објективни вредности на тие делови на датумот на преносот. За оваа цел, се применуваат барањата наведени во точка 28. Преку добивка или загуба треба да биде признаена разликата помеѓу:

- (а) сметководствена вредност алоцирана на делот кој не е повеќе признаен и
- (б) збирот од (i) примениот надомест за делот кој повеќе не е признаен и (ii) сите кумулативни добивки или загуби кои се алоцирани на тој дел кои биле признаени во останата сеопфатна добивка (види точка 55(б))

Кумулативната добивка или загуба која била признаена во останата сеопфатна добивка е алоцирана помеѓу делот кој ќе продолжи да биде признаен и делот кој повеќе не е признаен врз основа на релативните објективни вредности на тие делови.

35 Доколку пренесеното средство се мери по амортизирана набавна вредност, опцијата во овој Стандард да ја назначи финансиската обврска како: "според објективна вредност" преку добивка или загуба не е применлива за поврзаната обврска.

Сите преноси

- 36 Доколку пренесеното средство продолжи да биде признаено, средството и поврзаната обврска не треба да се пребиваат. Слично на тоа, ентитетот не треба да пребива никаков приход кој произлегува од пренесеното средство со никакви трошоци кои се настанати во однос на поврзаната обврска (види MCC 32 точка 42).
- 37 Доколку преносот обезбедува непаричен колатерал (како што е должнички или сопственички инструменти) на примателот, сметководството за колатералот кое ќе се спроведе од страна на преносителот и примателот зависи од тоа дали примателот има право да го продаде колатералот или да го стави истиот под залог од втор ред и во зависност од тоа дали преносителот не ги исполнил своите обврски. Преносителот и примателот треба да го евидентираат колатералот на следниот начин:
- (а) Доколку примателот има право со договор или обичај да го продаде или повторно да го заложува колатералот, тогаш преносителот треба да го рекласификува тоа средство во неговиот извештај за финансиска состојба (на пример како позајмено средство, заложени сопственички инструменти или повторен откуп на побарување) одделно од другите средства.
 - (б) Доколку примателот продава колатерал кој е заложен, тој треба да ги признае приливите од продажбата и обврска која ќе биде измерена според објективна вредност за неговата обврска да го врати колатералот.
 - (в) Доколку преносителот не ги исполни условите утврдени со договорот и повеќе нема право да го задржи колатералот, тој треба да го отпише колатералот, а примателот треба да го признае колатералот како негово средство кое почетно ќе биде мерено според објективна вредност или, доколку тој веќе го продал колатералот, да ја отпише неговата обврска за враќање на колатералот.
 - (г) Освен како што е наведено под (в), преносителот треба да продолжи да го евидентира колатералот како негово средство, и примателот не треба да го признае колатералот како средство.

Вообичаен начин на набавка или продажба на финансиско средство

- 38 Набавка или продажба на финансиски средства на вообичаен начин треба да биде признаена и отпишана, како што е применливо, со примена на сметководство за датумот на тргувањето или сметководство за датумот на подмирувањето (види Додаток А точки УП 53–УП 56).

Отпис на финансиска обврска

- 39 Ентитетот треба да отстрани финансиска обврска (или дел на финансиска обврска) од неговиот извештај за финансиска состојба кога, и само кога, таа е згасната, односно кога обврската која е наведена во договорот е исполнета или откажана, или истата истекува,
- 40 Размената помеѓу постоеен заемопримател и заемодавател на должнички инструменти со суштински различни услови треба да се евидентира како згаснување на оригиналната финансиска обврска и признавање на нова финансиска обврска. Слично на тоа суштинска измена на условите на постоечка финансиска обврска или нејзин дел (било да може да се припише на финансиска потешкотија на должникот или не) треба да биде евидентирана како згаснување на првичната финансиска обврска и признавање на нова финансиска обврска.
- 41 Разликата помеѓу сметководствената вредност на финансиската обврска (или дел од финансиска обврска) која е згасната или пренесена на друга страна и надоместот кој е платен за истата, вклучувајќи ги и сите непарични средства кои се пренесени или претпоставени обврски, треба да бидат признаени преку добивка или загуба.
- 42 Доколку ентитетот повторно го откупи делот на финансиската обврска, ентитетот треба да ја алоцира претходната сегашна вредност на финансиската обврска помеѓу делот кој ќе продолжи да биде признаван и делот кој е отпишан врз основа на релативната објективна вредност на тие делови на датумот на повторниот откуп. Разликата помеѓу (а) сметководствена вредност алоцирана на делот кој е отпишан и (б) платениот надомест, вклучувајќи ги и сите непарични средства кои се пренесени или обврски кои се превземени, за делот кој е отпишан треба да бидат признаени преку добивка или загуба.

Мерење

Почетно мерење на финансиските средства и на финансиските обврски

- 43 Кога некое финансиско средство или финансиска обврска се признава за прв пат, ентитетот треба го/ја мери според неговата/нејзината објективна вредност плус, во случај на финансиско средство или финансиска обврска која не се мери според објективна вредност преку добивка или загуба, трансакциските трошоци кои директно се припишуваат на стекнувањето или емисијата на финансиското средство или финансиската обврска.
- 44 Кога ентитетот користи сметководство за датумот на подмирување за средство кое последователно се мери по набавна вредност или амортизирана набавна вредност, средството почетно се признава според неговата објективна вредност на датумот на тргување (види Додаток А точки УП 53–УП 56).

Последователно мерење на финансиските средства

- 45 За целите на мерење на финансиското средство после почетното признавање, овој Стандард ги класифицира финансиските средства во следните четири категории кои се дефинирани во точка 9:

- (а) финансиските средства според објективна вредност преку добивка или загуба;
- (б) вложувања кои се чуваат до доспевање;
- (в) заеми и побарувања; и
- (г) финансиски средства расположливи за продажба.

Овие категории се применуваат за мерење и признавање преку добивка или загуба во согласност со овој Стандард. Ентитетот може да користи и други описи за овие категории или други категоризации кога се презентираат информациите во финансиските извештаи. Ентитетот треба информациите кои се бараат со МСФИ 7 да ги обелодени во белешките кон финансиските извештаи.

- 46 По почетното признавање, ентитетот треба да ги мери финансиските средства, вклучувајќи ги и деривативите кои претставуваат средства, според нивните објективни вредности, без никакво одбивање за трансакциските трошоци кои може да настанат при нивната продажба или друг начин на отуѓување, освен за следните финансиските средства:

- (а) Заеми и побарувања како што се дефинирани во точка 9, кои треба да се мерат по амортизирана набавна вредност со примена на методата на ефективна камата.
- (б) Вложувања кои се чуваат до доспевање како што се дефинирани во точка 9, кои треба да се мерат по амортизирана набавна вредност со примена на методата на ефективна камата.
- (в) Вложувања во сопственички инструменти кои немаат котирана пазарна цена на активен пазар и чија објективна вредност не може да се измери веродостојно и поврзаните деривативи кои мора да бидат подмирени со испорака на таквите некотирани сопственички инструменти, кои треба да се мерат по набавна вредност (види Додаток А точки УП 80 и УП 81).

Финансиски средства кои се назначени како хеџирани ставки се предмет на мерење според барањата за сметководство за хеџинг наведени во точките 89–102. Сите финансиски средства освен оние кои се мерат според објективна вредност преку добивка или загуба се предмет на проверка за обезвреднување во согласност со точки 58–70 и Додаток А точки УП 84–УП 93.

Последователно мерење на финансиските обврски

- 47 По почетното признавање, ентитетот треба да ги мери сите финансиски обврски по амортизирана набавна вредност со примена на методата на ефективна камата, освен за:

- (а) Финансиските обврски според објективна вредност преку добивка или загуба. Таквите обврски, вклучувајќи ги и деривативите кои се обврски, треба да се мерат според објективна вредност освен за деривативна обврска која е поврзана со, и мора да се подмири со испорака на некотиран сопственички инструмент чија објективна вредност не може да се измери веродостојно, која треба да се мери по набавна вредност.

- (б) Финансиските обврски кои произлегуваат кога пренесувањето на финансиското средство не се квалификува за отпис или кога се применува пристапот на континуирано инволвирање. Точките 29 и 31 се применуваат за мерење на таквите финансиски обврски.
- (в) Договорите за финансиска гаранција како што се дефинирани во точка 9. По почетното признавање, издавачот на таквиот договор (освен доколку не се применува точка 47(а) или (б)) треба да се мери по повисокото од:
 - (i) Износот утврден во согласност со MCC 37 и
 - (ii) Износот кој е почетно признаен (види точка 43) намален за, кога е соодветно, кумулативната амортизација признаена во согласност со MCC 18.
- (г) Обврзувања за обезбедување на заем по каматна стапка која е пониска од пазарната каматна стапка. По почетното признавање, издавачот на таквите обврзувања (освен кога се применува точка 47(а)) треба да се мери по повисокото од:
 - (i) Износот утврден во согласност со MCC 37 и
 - (ii) Износот кој е почетно признаен (види точка 43) намален за, кога е соодветно, кумулативна амортизација признаена во согласност со MCC 18.

Финансиски обврски кои се назначени како хеџирани ставки се предмет на барањата за сметководство за хеџинг наведени во точките 89–102.

Разгледувања на мерењето според објективна вредност

- 48 Во утврдувањето на објективната вредност на финансиско средство или финансиска обврска за целите на примена на овој Стандард, MCC 32 или МСФИ 7, ентитетот треба да ги примени точките УП 69–УП 82 од Додаток А.
- 48А Најдобриот доказ за објективната вредност се котираните цени на активен пазар. Доколку пазарот за финансиски инструмент не е активен, ентитетот ја утврдува објективната вредност со користење на техники за вреднување. Целта за користење на техники за вреднување е да се утврди која би била трансакциската цена на датумот на мерење за размена под комерцијални услови мотивирана од нормални разгледувања на деловниот потфат. Техниките за вреднување вклучуваат употреба на скорешни трансакции помеѓу познати, спремни страни, извршени под комерцијални услови, доколку постојат, со повикување на тековната објективна вредност на друг инструмент кој суштински е ист, анализа на дисконтирани парични текови и модели за определување на цените на опции. Доколку постои техника за вреднување која вообичаено се користи од учесниците на пазарот за утврдување на цените на инструментите и тие техники биле демонстрирани за обезбедување на веродостојни проценки на цените кои биле постигнати во реални пазарни трансакции, ентитетот ја користи таа техника. Избраната техника за вреднување овозможува максимална искористеност на пазарните инпути и се потпира најмалку колку што е можно на специфичните инпути на ентитетот. Тој ги инкорпорира сите фактори кои учесниците на пазарот би ги разгледувале во определувањето на цената и е конзистентно со прифатените економски методологии за утврдување на цените на финансиските инструменти. Периодично, ентитетот ја проверува техниката за вреднување и ја тестира за валидност со користење на цени од сите тековни трансакции на пазарот за истиот инструмент кои можат да се следат (т.е. без модифицирање или препакување) или се заснова на сите расположливи пазарни податоци кои можат да се следат.
- 49 Објективната вредност на финансиската обврска која поседува карактеристика на инструмент по видување (на пример депозит по видување) не е помала од износот кој треба да се исплати при барањето за исплата, дисконтиран од првиот датум на кој би можело да се бара да биде платен износот.

Рекласификации

- 50 Ентитетот:
- (а) Не треба да рекласификува деривативи кои се надвор од објективната вредност преку категорија на добика или загуба додека тие се чуваат или издаваат.
 - (б) Не треба да се рекласификува ниту еден финансиски инструмент кој е надвор од објективната вредност преку категорија на добивка или загуба доколку при почетното признавање тој бил назначен од ентитетот како: “според објективна вредност“ преку добивка или загуба.

- (в) Доколку финансиското средство повеќе не се чува со цел за продавање или повторно откупување за краток временски период (без оглед на тоа што финансиското средство може да било стекнато или настанато во главно за целите на продавање или повторно откупување во краток временски период), може да го рекласификува тоа финансиско средство надвор од објективната вредност преку категорија на добивка или загуба доколку се исполнети барањата наведени во точка 50Б или 50Г.

Ентитетот не треба да рекласификува ниту еден финансиски инструмент кој е во објективната вредност преку категорија на добивка или загуба по почетното признавање.

- 50А Следниве промени во околностите не претставуваат рекласификации за целите на точка 50:
- (а) Дериватив кој претходно бил назначен и ефективен хеџинг инструмент во хеџинг на парични текови или хеџинг на нето вложување повеќе не се квалификува како таков.
 - (б) Дериватив станува назначен и ефективен хеџинг инструмент во хеџинг на парични текови или хеџинг на нето вложување.
 - (в) Финансиските средства се рекласификувани кога осигурителната компанија ги менува нејзините сметководствени политики во согласност со точка 45 од МСФИ 4.
- 50Б Финансиско средство за кое се применува точка 50(в) (освен финансиско средство од видот кој е опишан во точка 50Г) може да биде рекласификувано надвор од објективната вредност преку категорија на добивка или загуба само во ретки околности.
- 50В Доколку ентитетот рекласификува финансиско средство надвор од објективната вредност преку категорија на добивка или загуба во согласност со точка 50Б, финансиското средство треба да се рекласификува по неговата објективна вредност на датумот на рекласификација. Секоја добивка или загуба која е веќе признаена како добивка или загуба не треба да се анулира. Објективната вредност на финансиското средство на датумот на рекласификација станува неговата нова набавна вредност или амортизирана набавна вредност, како што е применливо.
- 50Г Финансиско средство за кое се применува точка 50(в) кое би ја исполнило дефиницијата за заеми и побарувања (доколку не се бара финансиското средство да биде класифицирано како средство кое се чува за тргување при почетното признавање) може да биде рекласификувано надвор од објективната вредност преку категорија на добивка или загуба доколку ентитетот има намера и можност да го чува финансиското средство во догледна иднина или до неговото достасување.
- 50Д Финансиско средство кое е класифицирано како расположливо за продажба кое би ја исполнило дефиницијата за заеми и побарувања (доколку тоа не било назначено како расположливо за продажба) може да биде рекласификувано надвор од категоријата на расположливи за продажба инструменти во категорија заеми и побарувања доколку ентитетот има намера и можност да го чува финансиското средство во догледна иднина или до неговото достасување.
- 50Г Финансиско средство за кое се применува точка 50(в) кое би ја исполнило дефиницијата за заеми и побарувања (доколку тоа не било назначено како расположливо за продажба) може да биде рекласификувано надвор од категоријата на расположливи за продажба инструменти во согласност со точка 50Д, тој треба да го рекласификува финансиското средство според неговата објективна вредност на датумот на рекласификација. За финансиско средство рекласификувано во согласност со точка 50Г, секоја добивка или загуба која е веќе признаена преку добивка или загуба не треба да се анулира. Објективната вредност на финансиското средство на датумот на рекласификација станува неговата нова набавна вредност или амортизирана набавна вредност, како што е применливо. За финансиско средство рекласификувано надвор од категоријата на расположливи за продажба инструменти во согласност со точка 50Д, секоја претходна добивка или загуба за тоа средство која е признаена во останатата сеопфатна добивка во согласност со точка 55(б) треба да биде евидентирана во согласност со точка 54.
- 51 Доколку како резултат на промена во намерата или можноста, не е повеќе соодветно да се класифицира вложувањето како вложување кое се чува до доспевање, тоа треба да биде рекласификувано како расположливо за продажба и да биде повторно измерено според објективна вредност, и разликата помеѓу неговата сегашна вредност и објективната вредност треба да биде евидентирана во согласност со точка 55(б).
- 52 Кога и да продажбата или рекласификација на вложувања кои се чуваат до доспевање во износ кој е повеќе од незначителен, не ги исполнуваат условите наведени во точка 9, сите останати вложувања кои се чуваат до доспевање треба да бидат рекласификувани како расположливи за продажба. При таквата рекласификација, разликата помеѓу нивната сегашна вредност и објективната вредност треба да биде евидентирана во согласност со точка 55(б).
- 53 Доколку веродостојна мерка стане расположлива за финансиско средство или финансиска обврска за кое таква мерка претходно не била расположлива, и се бара средството или обврската да се мери според објективна вредност доколку постои веродостојна мерка (види точки 46(в) и 47),

средството или обврската треба повторно да се измери според објективна вредност, и разликата помеѓу неговата сегашна вредност и објективната вредност треба да биде евидентирана во согласност со точка 55.

54 Доколку како резултат на промена во намерата или можноста, или во ретки околности во кои веродостојна мерка за објективната вредност не е повеќе расположлива (види точки 46(в) и 47) или затоа што ‘двете претходни финансиски години’ на кои се повикува во точка 9 се поминати, станува соодветно да се води финансиското средство или финансиската обврска по набавна вредност или амортизирана набавна вредност наместо според објективна вредност, објективната вредност на сметководствената вредност на финансиското средство или на финансиска обврска на тој датум станува неговата нова набавна вредност или амортизирана набавна вредност, како што е применливо. Секоја претходна добивка или загуба за тоа средство која е признаена во останатата сеопфатна добивка во согласност со точка 55(б) треба да биде евидентирана на следниов начин:

- (а) Во случај на финансиско средство со фиксен период на достасување, признаената добивка или загуба треба да се амортизира преку добивката или загубата за годината во текот на останатиот животен век на вложувањето кое се чува до доспевање со примена на методата на ефективна камата. Секоја разлика помеѓу новата амортизирана набавна вредност и доспеаниот износ исто така треба да се амортизира во текот на останатиот животен век на финансиското средство со примена на методата на ефективна камата, на истовестен начин како амортизацијата на премијата и дисконтот. Доколку финансиското средство последователно е обезвреднето, секоја добивка или загуба која била признаена во останатата сеопфатна добивка се рекласификува од главнината во добивката или загубата за годината во согласност со точка 67.
- (б) Во случај на финансиско средство кое нема фиксен период на достасување, добивката или загубата треба да се признае преку добивката или загубата за годината кога финансиското средство е продадено или на поинаков начин отуѓено. Доколку финансиското средство е последователно обезвреднето секоја добивка или загуба која претходно била признаена во останатата сеопфатна добивка се рекласификува од главнина во добивката или загубата за годината во согласност со точка 67.

Добивки и загуби

55 Добивка или загуба која произлегува од промена во објективната вредност на финансиско средство или финансиска обврска која не претставува дел од хеџинг односи (види точки 89–102), треба да биде признаена, на следниов начин.

- (а) Добивка или загуба од финансиско средство или финансиска обврска класифицирани како: “според објективна вредност“ преку добивка или загуба треба да се признаат преку добивката или загубата за годината.
- (б) Добивка или загуба од финансиско средство расположливо за продажба треба да се признае во останатата сеопфатна добивка, освен за загуба поради обезвреднување (види точки 67–70) и добивки и загуби кои произлегуваат од курсни разлики (види Додаток А точка УП 83), се додека финансиското средство не се отпише. Во тој момент кумулативната добивка или загуба која е претходно признаена во останатата сеопфатна добивка треба да се рекласификува од главнината во добивката или загубата за годината како рекласификација (види МСС 1 *Презентирање на финансиски извештаи* (како што е ревидиран во 2007)). Меѓутоа, пресметаната камата со примена на методата на ефективна камата (види точка 9) се признава преку добивката или загубата за годината (види МСС 18). Дивиденди за сопственички инструмент расположлив за продажба се признаваат преку добивката или загубата за годината кога е утврдено правото на ентитетот да прими уплата (види МСС 18).

56 За финансиски средства и финансиски обврски кои се евидентираат според амортизирана набавна вредност (види точки 46 и 47), добивка или загуба се признава преку добивката или загубата за годината кога финансиското средство или финансиската обврска се отпишува или обезвреднува, и преку процесот на амортизација. Меѓутоа, за финансиските средства или финансиските обврски кои се хеџирани ставки (види точки 78–84 и Додаток А точки УП 98–УП 101) сметководството за добивката или загубата треба да ги следи точките 89–102.

57 Доколку ентитетот ги признае финансиските средства со примена на методот сметководство според датум на подмирување (види точка 38 и Додаток А точки УП 53 и УП 56), секоја промена во објективната вредност на средството кое треба да биде примено во текот на периодот помеѓу датумот на тргување и датумот на подмирување не се признава за средства кои се евидентираат

според набавна вредност или амортизирана набавна вредност (освен за загуби поради обезвреднување). Меѓутоа, за средства кои се евидентираат според објективна вредност, промената во објективната вредност треба да се признае преку добивката или загубата за годината или во главнината, како што е соодветно според точка 55.

Обезвреднување и ненаплатливост на финансиските средства

- 58 Ентитетот треба да направи оценка на крајот на секој период на известување дали постои некаков објективен доказ дека некое финансиско средство или група на финансиски средства се обезвреднети. Доколку постои таков доказ, ентитетот треба да го примени точка 63 (за финансиските средства кои се евидентираат според амортизирана набавна вредност), точка 66 (за финансиските средства кои се евидентираат според набавна вредност) или точка 67 (за финансиските средства кои се расположливи за продажба) да го утврди износот на загубата поради обезвреднување.
- 59 Финансиско средство или група на финансиски средства е обезвреднето/а и настанати се загуби поради обезвреднување, доколку и само доколку, постои објективен доказ за обезвреднување како резултат на еден или повеќе настани кои настанале по почетното признавање на средството ('настан кој предизвикува загуба') и тој настан кој предизвикува загуба (или настани) има влијание на проценетите идни парични текови на финансиското средство или групата на финансиски средства кои можат веродостојно да бидат проценети. Може да не биде возможно да се идентификува еден дискретен настан кој го предизвикал обезвреднувањето. Но можно е и комбиниран ефект од неколку настани да го предизвикал обезвреднувањето. Загуби кои се очекува да настанат од идни настани, без оглед на тоа колку се веројатни, не се признаваат. Објективен доказ дека некое финансиско средство или група на финансиски средства е обезвреднето вклучува податоци кои можат да се следат и кои му се достапни на вниманието на имателот на тоа средство во однос на идните настани кои предизвикуваат загуба:
- (а) Значителна финансиска потешкотија на издавачот или должникот.
 - (б) Прекршување на договорот, како што е неисполнување на обврските или неизвршување на плаќањата на каматата или главницата.
 - (в) Доделување на заемопримателот од страна на заемодавателот, поради економски или правни причини во врска со финансиски потешкотии на заемопримателот, на концесија којашто инаку заемопримателот не би ја зел предвид.
 - (г) Станува веројатно дека заемопримателот ќе падне во стечај или друг вид на финансиска реорганизација.
 - (д) Исчезнување на активен пазар за тоа финансиско средство поради финансиски потешкотии.
 - (ѓ) Податоци кои можат да се следат и кои укажуваат дека постои намалување на проценетите идни парични текови од група на финансиските средства кое може да се измери, од почетното признавање на тие средства, иако намалувањето се уште не може да биде идентификувано со поединечните финансиските средства во групата, вклучувајќи:
 - (i) Негативни промени во способноста на заемопримателите во групата за извршување на плаќања (на пример зголемен број на задоцнети плаќања или зголемен број на заемопримателите врз основа на кредитни картички кои ги достигнале нивните кредитни лимити и ги плаќаат минималните месечни износи).
 - (ii) Националните и локалните економски услови кои се во корелација со неизвршени обврски во однос на средствата во групата (на пример зголемување на стапката на невработеност во географската област на заемодавателите, намалување на цените на имотот за хипотеки во релевантната област, намалување на цените на нафтата за позајмени средства на производителите на нафта, или негативни промени во условите на индустријата кои влијаат на заемопримателите во групата).
- 60 Исчезнувањето на активен пазар поради тоа што финансиските инструменти на ентитетот повеќе не се предмет на јавно тргување не претставува доказ за обезвреднување. Деградирањето на кредитниот рејтинг на ентитетот не е, само по себе, доказ за обезвреднување, иако може да биде доказ за обезвреднување кога ќе се разгледува заедно со други расположливи информации. Намалување на објективната вредност на финансиско средство под неговата набавна вредност или амортизирана набавна вредност не е задолжително доказ за обезвреднување (на пример, намалување на објективната вредност на вложување во должнички инструмент кое резултира од зголемување на безризичната каматна стапка).
- 61 Во дополние на типовите на настани наведени во точка 59, објективен доказ за обезвреднување за вложување во сопственички инструмент вклучува информација за значителни промени со негативен

ефект кои настанале во технолошкото, пазарното, економското или законското опкружување во кое работи издавачот, и укажува на тоа дека набавна вредност на вложувањето во сопственички инструмент може да не биде повратено. Значително или продолжено намалување на објективната вредност на вложување во сопственички инструмент под неговата набавна вредност е исто така објективен доказ за обезвреднување.

- 62 Во некои случаи податоците кои можат да се следат и кои се потребни за проценка на износот на загубата поради обезвреднување на финансиско средство може да бидат ограничени или повеќе да не бидат комплетно релевантни на тековните околности. На пример, ова може да биде случај кога заемопримателот е во финансиски потешкотии и на располагање се само неколку историски податоци кои се однесуваат на слични заемоприматели. Во такви случаи, ентитетот ги користи неговите искуствени расудувања за да го процени износот на загубата поради обезвреднување. Слично на тоа ентитетот ги користи своите искуствени расудувања за да ги прилагоди податоците кои можат да се следат за групата на финансиски средства за да ги одразат тековните околности (види точка УП 89). Употребата на разумни проценки е основен дел од подготовката на финансиските извештаи и не ја намалува нивната веродостојност.

Финансиски средства кои се евидентираат според амортизирана набавна вредност

- 63 Доколку постои објективен доказ дека е настаната загуба поради обезвреднување во однос на заеми и побарувања или на вложувања кои се чуваат до доспевање кои се евидентираат според амортизирана набавна вредност, износот на загубата се мери како разлика помеѓу сметководствената вредност на средството и сегашната вредност на проценетите идни парични текови (исклучувајќи идни кредитни загуби кои не се настанати) дисконтирани со оригиналната ефективна каматна стапка на финансиското средство (т.е. ефективната каматна стапка пресметана при почетното признавање). Сметководствената вредност на средството треба да биде намалена или директно или со користење на сметка за исправка на вредноста. Износот на загубата треба да биде признаен во добивката или загубата за годината .
- 64 Ентитетот прво прави оценка за тоа дали постои објективен доказ за обезвреднување одделно за финансиските средства кои се поединечно значителни, и одделно или колективно за финансиските средства кои не се поединечно значителни (види точка 59). Доколку ентитетот утврди дека не постои објективен доказ за обезвреднување за поединечно оценето финансиско средство, било да е значително или не, тој го вклучува средството во група на финансиски средства со слични карактеристики на кредитен ризик и колективно ги оценува за обезвреднување. Средства кои се оценуваат на поединечна основа за обезвреднување и се признава загуба поради обезвреднување или истата била признаена и понатаму останува признаена не се вклучуваат во колективната оценка за обезвреднување.
- 65 Доколку, во последователен период, износот на загубата поради обезвреднување се намали и намалувањето може објективно да се поврзе со настан кој се случил по признавањето на загубата поради обезвреднување (како што е подобрување на кредитниот рејтинг на должникот), претходно признаената загуба поради обезвреднување треба да биде анулирана или директно или со исправка на сметката за исправка на вредноста. Анулирањето не треба да резултира во сметководствена вредност на финансиското средство која би надминала износ кој би се добил со примена на амортизирана набавна вредност доколку не би била признаена загуба поради обезвреднување на датумот на кој се анулира обезвреднувањето. Износот на анулирањето треба да се признае во добивката или загубата за годината .

Финансиски средства кои се евидентираат според набавна вредност

- 66 Доколку постои објективен доказ дека е настаната загуба поради обезвреднување, на некотиран сопственички инструмент кој не се евидентира според објективна вредност затоа што неговата објективна вредност не може да се измери веродостојно, или за деривативно средство кое е поврзано со, и мора да се подмири со испорака на таквиот некотиран сопственички инструмент, износот на загубата поради обезвреднување се мери како разлика помеѓу сметководствената вредност на финансиското средство и сегашната вредност на проценетите идни парични текови дисконтирани со тековната стапка на поврат за слично финансиско средство (види точка 46(в) и Додаток А точки УП 80 и УП 81). Таквите загуби поради обезвреднување не треба да се анулираат.

Финансиски средства расположливи за продажба

- 67 Кога намалување на објективната вредност на финансиско средство расположливо за продажба е признаено во останатата сеопфатна добивка и постои објективен доказ дека средството е обезвреднето (види точка 59), акумулираната загуба која била признаена во останатата сеопфатна добивка треба да се рекласификува од главнината во добивката или загубата за годината како рекласификација дури и во случај финансиското средство да не е отпишано.
- 68 Износот на акумулираната загуба кој треба да се рекласификува од главнината во добивката или загубата за годината во согласност со точка 67 треба да претставува разлика помеѓу набавната вредност при стекнувањето (нето од сите плаќања во однос на главницата и амортизацијата) и тековната објективна вредност, намалена за сите загуби поради обезвреднување на финансиското средство кои претходно биле признаени преку добивката или загубата за годината .
- 69 Загуби поради обезвреднување кои се признаени преку добивката или загубата за годината во однос на вложување во сопственички инструмент кој е класифициран како расположлив за продажба не треба да се анулира преку добивка или загуба.
- 70 Доколку, во последователен период, објективната вредност на должнички инструмент класифициран како расположлив за продажба се зголемува и зголемувањето може објективно да биде поврзано со настан кој се случува откако загубата поради обезвреднување била признаена преку добивката или загубата за годината , загубата поради обезвреднување треба да се анулира на начин што износот на анулирањето ќе биде признаен преку добивката или загубата за годината .

Хеџинг

- 71 Доколку постои хеџинг однос помеѓу хеџинг инструмент и хеџирана ставка како што е опишано во точките 85–88 и Додаток А точки УП 102–УП 104, сметководството за добивката или загубата за хеџинг инструментот и хеџираната ставка треба да ги следи точките од 89–102.

Хеџинг инструменти

Инструменти кои се квалификуваат

- 72 Овој Стандард не ги ограничува околностите во коишто даден дериватив може да биде назначен како хеџинг инструмент доколку се исполнети условите наведени во точка 88, освен за некои запишани опции (види Додаток А точка УП 94). Меѓутоа, недеривативни финансиски средства или недеривативни финансиски обврски можат да бидат назначени како хеџинг инструменти, само за хеџинг на девизен ризик
- 73 За целите на сметководството за хеџинг, само инструменти во кои е инволвирана страна која е надворешна за известувачкиот ентитет (односно надворешна за групацијата или одделниот ентитет за кој се врши известувањето) можат да бидат назначени како хеџинг инструменти. Иако одделните ентитети кои се во рамки на консолидирани групации или оддели во рамки на ентитетот може да навлезат во хеџинг трансакции со други ентитети во рамки на групацијата или одделите во рамки на ентитетот, таквите меѓугрупационски трансакции се елиминираат при консолидацијата. Според тоа, таквите хеџинг трансакции не се квалификуваат за сметководство за хеџинг во консолидираните финансиски извештаи на групацијата. Меѓутоа, тие може да се квалификуваат за сметководство за хеџинг во посебните или индивидуалните финансиски извештаи на одделните ентитети во рамки на групацијата доколку тие се надворешни за одделниот ентитет за кој се врши известувањето.

Назначување на хеџинг инструменти

- 74 Обично постои една мерка за мерење на објективната вредност хеџинг инструментот во неговата целост, и факторите кои предизвикуваат промена во објективната вредност се меѓу зависни. Според тоа, хеџинг односот е назначен од ентитетот за хеџинг инструмент во неговата целост. Единствените дозволени исклучоци се:
- (а) Разделување на вградената и временската вредност на даден договор за опција и назначување само на промената на вградената вредност на опцијата како хеџинг инструмент, додека преостанатата компонента на опцијата се исклучува.
 - (б) Разделување на елементот на каматата и промптната цена кај терминскиот договор.

Овие исклучоци се признаваат затоа што вградената вредност на опцијата и премијата на терминскиот договор вообичаено можат да се измерат одделно. Динамичната хеџинг стратегија со којашто се оценува вградената вредност како и временската вредност на опцијата може да се квалификува за сметководството за хеџинг.

- 75 Дел од целиот хеџинг инструмент, како на пример 50 проценти од теоретскиот износ, може да биде назначен како хеџинг инструмент во хеџинг однос. Меѓутоа, хеџинг однос не може да биде назначен само за дел од временскиот период во кој хеџинг инструментот останува неподмирнен.
- 76 Еден единствен хеџинг инструмент може да биде назначен како хеџинг на повеќе од еден видови на ризици доколку (а) хеџираните ризици можат јасно да бидат идентификувани; (б) ефективноста на хеџингот може да се демонстрира; и (в) можно е да се осигура дека постои специфично назначување на хеџинг инструментот и различни состојби на ризикот.
- 77 Два или повеќе деривативи, или нивни делови (или, во случај на хеџинг на валутен ризик, два или повеќе не – деривативи, или нивни делови, или комбинација на деривативи и не – деривативи или нивни делови), може да се гледаат во комбинација и заеднички да бидат назначени како хеџинг инструмент, вклучувајќи и кога ризикот (ризиците) кој произлегува од некои деривативи се пребива (ат) со оној кој произлегува од други деривативи. Меѓутоа, граница на каматна стапка или некој друг деривативен инструмент во кој се комбинира запишана опција и купена опција не се квалификува како хеџинг инструмент доколку тој всушност претставува нето запишана опција (за која е примена нето премија). Слично на тоа, два или повеќе инструменти (или нивни делови) може да бидат назначени како хеџинг инструменти само доколку едниот од нив е запишана опција или нето запишана опција.

Хеџирани ставки

Ставки кои се квалификуваат

- 78 Хеџираната ставка може да биде признаено средство или обврска, непризнаено цврсто обврзување или многу веројатна предвидена идна трансакција или нето вложување во работење во странство. Хеџираната ставка може да биде (а) поединечно средство, обврска, цврсто обврзување или многу веројатна предвидена идна трансакција или нето вложување во работење во странство или (б) група на средства, обврски, цврсти обврзувања или многу веројатна предвидена идна трансакција или нето вложување во работење во странство со слични карактеристики на ризичност или (в) во портфолио хеџинг само на ризик на каматна стапка, дел од портфолиото на финансиските средства или финансиските обврски кои го делат ризикот кој е хеџиран.
- 79 За разлика од заемите и побарувањата, вложувањето кое се чува до доспевање не може да биде хеџирана ставка кога е во прашање ризикот на каматна стапка или ризик од плаќање однапред бидејќи самото назначување на вложувањето како такво кое се чува до доспевање бара намера да се чува таквото вложување до доспевање без земање во предвид на промените во објективната вредност или паричните текови на таквите вложувања кои можат да се припишат на промените на каматните стапки. Меѓутоа, вложувањето кое се чува до доспевање може да биде хеџирана ставка кога се во прашање ризиците од промените на девизните курсеви и кредитниот ризик.
- 80 За целите на сметководството за хеџинг, само средства, обврски, цврсти обврзувања или многу веројатни предвидени идни трансакции коишто вклучуваат надворешна страна на ентитетот можат да бидат назначени како хеџинг инструменти. Следствено сметководство за хеџинг може да се примени за трансакции помеѓу ентитети или сегменти во иста групација само во индивидуалните или посебните финансиски извештаи на тие ентитети или сегменти а не и во консолидираните финансиски извештаи на групацијата. Како исклучок, валутниот ризик на меѓугрупациска монетарна ставка (на пример обврска/побарување помеѓу две подружници) може да се квалификува за хеџирана ставка во консолидираните финансиски извештаи доколку таа резултира во изложување на добивки или загуби од курсни разлики кои не се целосно елиминирани во процесот на консолидација, во согласност со MCC 21 *Ефектите од промените во девизните курсеви*. Во согласност со MCC 21, добивки или загуби од курсни разлики на меѓугрупациски монетарни ставки не се елиминираат целосно при консолидација кога меѓугрупациска монетарна ставка била предмет на трансакција помеѓу два ентитети од групацијата кои имаат различни функционални валути. Понатаму, валутниот ризик на високо веројатна предвидена меѓугрупациска трансакција може да се квалификува како хеџирана ставка во консолидираните финансиски извештаи доколку трансакциите се деноминирани во валута која е различна од функционалната валута на ентитетот кој е учесник во трансакцијата и валутниот ризик ќе влијае на консолидираниот извештај за сеопфатна добивка.

Назначување на финансиски ставки како хеџирани ставки

- 81 Доколку хеџираната ставка е финансиско средство или финансиска обврска, таа може да биде хеџирана ставка кога се во прашање ризиците поврзани со само дел од нејзините парични текови или објективната вредност (како што е еден или повеќе избрани договорни парични текови или нивни делови или проценти од објективната вредност), доколку може да се измери ефективност. На пример, дел од изложеноста на каматна стапка на каматоносно средство или каматоносна обврска, кој може да се идентификува или дел кој може одделно да се измери може да биде назначен како хеџиран ризик (како што е безризична каматна стапка или компонента на основна каматна стапка од вкупната изложеност на каматна стапка на хеџиран финансиски инструмент).
- 81A Кај хеџингот на објективна вредност на изложеноста на портфолио на финансиски средства или финансиски обврски на каматна стапка (и само во таков тип на хеџинг), хеџираниот дел може да биде назначен во износ во соодветната валута (на пример износ на долари, евра, фунти или рандови) наместо како поединечни средства (или обврски). Иако за целите на управување со ризик, портфолиото може да вклучува средства и обврски, назначениот износ на средства или износ на обврски. Назначувањето на нето износ кој вклучува средства и обврски не е дозволено. Ентитетот може да хеџира дел на ризик од каматна стапка поврзано со овој назначен износ. На пример, во случај на хеџинг на портфолио кој содржи претплатени средства, ентитетот може да ја хеџира промената во објективната вредност која може да се припише на промената во хеџираната каматна стапка врз основа на очекуваните, а не на договорните, датуми на повторно определување на цените. Кога хеџираниот дел се заснова на очекуваните датуми на кои повторно се определуваат цените, ефектот кој го имаат промените на хеџираната каматна стапка врз тие очекувани датуми на повторно определување на цените треба да се вклучи во определувањето на промените во објективната вредност на хеџираната ставка. Последователно, доколку портфолио кое содржи претплатени ставки се хеџира со непретплатен дериватив, ќе настане неефективен хеџинг ако датумите на кои се очекува ставките во хеџираното портфолио да се платат однапред се ревидираат, или реалните датуми за плаќање однапред се разликуваат од очекуваните.

Назначување на нефинансиски ставки како хеџирани ставки

- 82 Доколку хеџираната ставка е нефинансиско средство или нефинансиска обврска, треба да биде назначена како хеџирана ставка (а) за валутни ризици или (б) во својата целост за сите ризици, поради потешкотијата при изолирањето и мерењето на соодветниот дел од паричните текови или промените на објективната вредност кои можат да се припишат на конкретни ризици кои не се валутни ризици

Назначување на групи на ставки како хеџирани ставки

- 83 Слични средства или слични обврски треба да бидат собрани и хеџирани како група, само доколку поединечните средства или поединечните обврски во групата ја делат изложеноста на ризикот за кој се назначени како хеџирани. Понатаму, промената на објективната вредност која се припишува на хеџираниот ризик за секоја поединечна ставка во групата треба да се очекува да биде приближно пропорционална на вкупната промена на објективната вредност која може да се припише на хеџираниот ризик на групата на ставки.
- 84 Поради тоа што ентитетот ја оценува ефективност на хеџингот со споредување на промената на објективната вредност или паричниот тек на хеџинг инструментот (или група на слични хеџинг инструменти) и хеџираната ставка (или група на слични хеџирани ставки), споредувањето на хеџинг инструментот со севкупната нето состојба (на пример, нето од средства со фиксна стапка и сите обврски со фиксна стапка кои имаат слични доспевања) наместо со конкретната хеџирана ставка, не се квалификува за сметководството на хеџингот.

Сметководство за хеџинг

- 85 Сметководството за хеџинг ги признава ефектите од пребивањето на добивката или загубата за годината од промените на објективните вредности на хеџинг инструментот и хеџираните ставки.
- 86 Постојат три вида на хеџинг односи:
- (а) *Хеџинг на објективна вредност:* хеџинг на изложеноста на промените на објективната вредност на признаеното средство или обврска, или непризнаено цврсто обврзување или идентификуван дел на таквото средство, обврска или цврсто обврзување, којшто може да

се припише на конкретен ризик и којшто ќе влијае врз добивката или загубата за годината .

- (б) *Хеџинг на парични текови:* хеџинг на изложеноста на променливоста на паричните текови којшто (i) може да се припише на конкретен ризик поврзан со признаеното средство или обврска (како што се сите или некои идни плаќања на камата по долгови со варијабилна камата) или многу веројатна предвидена трансакција и којшто (ii) би можела да влијае врз добивката или загубата за годината .

- (в) *Хеџинг на нето вложување во работење во странство* како што е дефинирано во MCC 21.

87 Хеџинг на валутниот ризик на цврсто обврзување може да биде евидентиран како хеџинг на објективна вредност или хеџинг на парични текови.

88 Хеџинг однос се квалификува за сметководство за хеџинг во согласност со точките 89–102 доколку, и само доколку, се исполнети сите од наведените услови.

- (а) При почнувањето на хеџингот постои формално назначување и документација за хеџинг односот и целта на ентитетот за управување со ризиците и стратегијата во врска со превземањето на хеџингот. Оваа документација треба да вклучи идентификување на хеџинг инструментот, поврзаната хеџирана ставка или трансакција, природата на ризикот кој се хеџира и како ентитетот ќе ја оцени ефективността на хеџинг инструментот во пребивањето на изложеноста на промените на објективната вредност на хеџираната ставка или на паричните текови на хеџираната трансакција којшто може да се припише на ризикот кој се хеџира.
- (б) Се очекува хеџингот да биде многу ефективен (види Додаток А точки УП 105–УП 113) во постигнувањето на пребивањето на промените на објективната вредност или паричните текови кои можат да се припишат на хеџираниот ризик, конзистентно со првобитно документираниот стратегија за управување со ризиците за конкретниот хеџинг однос.
- (в) За хеџинг на паричните текови, предвидената трансакција којшто е предмет на хеџингот мора да биде многу веројатна и мора да претставува изложеност на промени на паричните текови коишто конечно можат да влијаат врз добивката или загубата за годината .
- (г) Ефективността на хеџингот може веродостојно да се измери, односно објективната вредност или паричните текови на хеџираната ставка кои можат да му се припишат на ризикот кој се хеџира и објективната вредност на хеџинг инструментот можат веродостојно да се измерат (за упатство во врска со определувањето на објективната вредност види точки 46 и 47 и Додаток А точки УП 80 и УП 81).
- (д) Хеџингот е оценуван на континуирана основа и фактички било утврдено дека бил многу ефективен во текот на периодот на известување за кој хеџингот бил назначен.

Хеџинг на објективна вредност

89 Доколку хеџингот на објективната вредност ги задоволува условите наведени во точка 88 во текот на периодот, тој треба да се евидентира на следниот начин :

- (а) Добивката или загубата од повторното мерење на хеџинг инструментот според објективната вредност (за деривативен хеџинг инструмент) или за компонентата во странска валута на неговата сегашна вредност измерена во согласност со MCC 21 (за не – деривативен хеџинг инструмент) треба веднаш да се признае во добивката или загубата за годината .
- (б) Добивката или загубата од хеџираната ставка која се припишува на хеџираниот ризик треба да ја исправи сметководствената вредност на хеџираната ставка и веднаш да биде признаена во добивката или загубата за годината . Ова важи дури и кога хеџираната ставка е инаку измерена според набавна вредност. Признавањето на добивката или загубата која може да се припише на хеџираниот ризик се применува доколку хеџираната ставка е финансиско средство расположливо за продажба .

89А За хеџинг на објективна вредност на изложеност на каматна стапка на дел од портфолио на финансиски средства или финансиски обврски (и само во случај на таков хеџинг), може да се исполнат барањата наведени во точка 89(б) со презентирање на добивката или загубата која може да се припише на хеџираната ставка:

- (а) Или во поединечна одделна линиска ставка во рамки на средствата, за оние временски периоди на повторно определување на цените, за кои хеџираната ставка претставува средство.

- (б) Или во поединечна одделна линиска ставка во рамки на обврските, за оние временски периоди на повторно определување на цените, за кои хецираната ставка претставува обврска.

Оваа одделна линиска ставка на која се повикуваат (а) и (б) погоре треба да биде презентирана до финансиските средства или финансиските обврски. Износите кои се вклучени во овие линиски ставки треба да се отстранат од извештајот за финансиска состојба кога средствата или обврските на кои тие се однесуваат се отпишуваат.

- 90 Доколку се хецираат само одредени ризици кои можат да се припишат на некоја хецирана ставка, признаените промени во објективната вредност на хецираната ставка кои не се поврзани со хецираниот ризик се признаваат на начин кој е опишан во точка 55.

- 91 **Ентитетот треба да го прекине перспективно сметководството за хеџинг определено во точка 89 доколку:**

- (а) Хеџинг инструментот истекува или е продаден, прекинат или искористен (за оваа цел, замената или претворањето на даден хеџинг инструмент во друг хеџинг инструмент не се смета како истекување или прекинување доколку таквата замена или претворање претставува дел од документираната хеџинг стратегија на ентитетот).
- (б) Хеџингот повеќе не ги исполнува критериумите за квалификување за сметководството за хеџинг наведени во точка 88.
- (в) Ентитетот го отповика назначувањето на хеџингот.

- 92 Исправката која произлегува од точка 89(б) на сметководствената вредност на хецираниот финансиски инструмент за кој се применува методата на ефективна камата (или, во случај на портфолио хеџинг на ризик од каматна стапка, во одделна линиска ставка во извештајот за финансиска состојба како што е опишано во точка 89А) треба да се амортизира преку добивката или загубата за годината. Амортизацијата може да започне штом ќе настане исправката и треба да започне не подоцна од моментот кога хецираната ставка ќе престане да се евидентира преку промените на нејзината објективна вредност кои се припишуваат на ризикот кој е хециран. Исправката се заснова на повторно пресметана ефективна каматна стапка на датумот на кој започнува амортизацијата. Меѓутоа, доколку, во случај на хеџинг на објективна вредност на изложеноста на каматна стапка на портфолио на финансиски средства или финансиски обврски (и само во случај на таков хеџинг), амортизација со примена на повторно пресметана ефективна каматна стапка не е практична, исправката треба да се амортизира со примена на праволиниска метода. Исправката треба да се амортизира целосно според доспевањето на финансискиот инструмент или, во случај на портфолио хеџинг на ризик од каматна стапка, до истекувањето на релевантниот период за повторно определување на цените.

- 93 Доколку како хецирана ставка е назначено непризнаено цврсто обврзување, последователната кумулативна промена во објективната вредност на цврстото обврзување која може да се припише на хецираниот ризик се признава како средство или обврска со кореспондирачка добивка или загуба признаена во добивката или загубата за годината (види точка 89(б)). Промените во објективната вредност на хеџинг инструментот исто така се признаваат во добивката или загубата за годината.

- 94 Кога ентитетот склучува аранжман за цврсто обврзување за да стекне средство или за да претпостави обврска која е хецирана ставка во хеџинг на објективна вредност, почетната сегашна вредност на средството или обврската која резултира од исполнувањето на цврстото обврзување од страна на ентитетот се коригира за да ја вклучи кумулативната промена во објективната вредност на цврстото обврзување, која може да се припише на хецираниот ризик кој е признаен во извештајот за финансиска состојба.

Хеџинг на парични текови

- 95 Доколку хеџингот на парични текови ги исполнува условите наведени во точка 88 во текот на периодот, тогаш тој треба да биде евидентиран на следниот начин:

- (а) Делот од добивката или загубата на хеџинг инструментот за кој е утврдено дека е ефективен хеџинг (види точка 88) треба да биде признаен во останатата сеопфатна добивка.
- (б) Неелефективниот дел од добивката или загубата од хеџинг инструментот треба да биде признаен преку добивката или загубата за годината.

- 96 Поконкретно, хеџингот на парични текови се евидентира на следниот начин:

- (а) Одделната компонента на главнината поврзана со хецираната ставка се коригира на помалата од следните ставки (во апсолутни износи):

- (i) Кумулативната добивка или загуба од хеџинг инструментот на почетокот на хеџингот.
 - (ii) Кумулативната промена во објективна вредност (сегашна вредност) на очекуваните идни парични текови од хеџираната ставка на почетокот на хеџингот.
- (б) Преостанатата добивка или загуба на хеџинг инструментот или неговата назначена компонента (кој не е ефективен хеџинг) се признава преку добивката или загубата за годината .
- (в) Доколку документираната стратегија за управување со ризиците на ентитетот за конкретен хеџинг однос исклучува конкретна компонента на добивката или загубата или поврзаните парични текови на хеџинг инструментот од оценката на ефективност на хеџингот (види точки 74, 75 и 88(a)), таа исклучена компонента на добивката или загубата се признава во согласност со точка 55.
- 97 Доколку хеџингот на предвидена трансакција последователно резултира во признавање на финансиско средство или финансиска обврска, поврзаните добивки или загуби кои биле признаени во останатата сеопфатна добивка во согласност со точка 95 треба да се рекласификуваат од главнината во добивката или загубата за годината по пат на корекција со рекласификација (види MCC 1 (како што е ревидиран во 2007 година)) во истиот период или периоди во текот на кои стекнатото средство или превземената обврска влијаат на добивката или загубата за годината (исто како во периодите во кои се признава приходот од камати или расходот од камати). Меѓутоа, доколку ентитетот очекува дека целата или дел од загубата која е признаена во останатата сеопфатна добивка нема да се поврати во еден или повеќе идни периоди, тој треба да го рекласификува во добивката или загубата за годината износот кој не очекува да го поврати.
- 98 Доколку хеџинг на предвидена трансакција последователно резултира во признавање на нефинансиско средство или нефинансиска обврска, или предвидена трансакција за нефинансиско средство или нефинансиска обврска стане цврсто обврзување за кое се применува сметководство за хеџинг на објективна вредност, тогаш ентитетот треба да ги усвои (а) или (б) наведени подолу:
- (а) Да ги рекласификува поврзаните добивки и загуби кои биле признаени во останатата сеопфатна добивка во согласност со точка 95, во добивката или загубата за годината по пат на рекласификација, (види MCC 1 (ревидиран во 2007 година)) во истиот период или периоди во текот на кој стекнатото средство или превземената обврска влијае на добивката или загубата за годината (како што е во периодите во кои се признава расходот за амортизација или трошоците за реализација). Меѓутоа, доколку ентитетот очекува дека целата или дел од загубата која е признаена во останатата сеопфатна добивка нема да се поврати во еден или повеќе идни периоди, тој треба да го рекласификува износот кој не очекува да го поврати од главнината во добивката или загубата за годината по пат на рекласификација.
 - (б) Тој ги отстранува поврзаните добивки и загуби кои биле признаени во останатата сеопфатна добивка во согласност со точка 95, и ги вклучува во почетната набавна вредност или друга сегашна вредност на средството или обврската.
- 99 Ентитетот треба да ги усвои (а) или (б) наведени во точка 98 како негова сметководствена политика и треба да ги примени конзистентно за сите хеџирања на кои се однесува точка 98.
- 100 За хеџирања на парични текови освен за оние кои се опфатени во точките 97 и 98, износите кои биле признаени во останатата сеопфатна добивка треба да се рекласификуваат од главнина во добивката или загубата за годината по пат на рекласификација (види MCC 1 (ревидиран во 2007 година)) во истиот период или периоди во текот на кој хеџираната предвидена трансакција влијае на добивката или загубата за годината (на пример, кога ќе настане предвидена продажба).
- 101 Во било која од следниве околности ентитетот треба проспективно да го прекине сметководството за хеџинг кое е назначено во точките 95–100:
- (а) Хеџинг инструментот истекува или е продаден, прекинат или искористен (за оваа цел, замената или претворањето на даден хеџинг инструмент во друг хеџинг инструмент не се смета како истекување или прекинување доколку таквата замена или претворање претставува дел од документираната хеџинг стратегија на ентитетот). Во овој случај, кумулативната добивка или загуба на хеџинг инструментот која првобитно била признаена во останатата сеопфатна добивка во периодот кога хеџингот бил ефективен (види точка 95(a)) треба да остане издвоена во главнината сè додека не се случи предвидената трансакција. Кога ќе се случи трансакцијата, се применуваат точките 97, 98 или 100.
 - (б) Хеџингот повеќе не ги исполнува критериумите за квалификување за сметководството за хеџинг наведени во точка 88. Во овој случај, кумулативната добивка или загуба на

хецинг инструментот која првобитно била признаена во останатата сеопфатна добивка во периодот кога хецингот бил ефективен (види точка 95 (а)) треба да остане издвоена во главнината се додека не се случи предвидената трансакција. Кога ќе се случи трансакцијата, се применуваат точките 97, 98 или 100.

- (в) Предвидената трансакција повеќе не се очекува да се случи, во којшто случај поврзаната кумулативна добивка или загуба од периодот во кој хецингот бил ефективен (види точка 95 (а)) треба да биде рекласификувана од главнина во добивката или загубата за годината по пат на рекласификација. Предвидената трансакција чие настанување не е повеќе со голема веројатност (види точка 88(в)) може сепак да се очекува дека ќе настане.
- (г) Ентитетот го отповикува назначувањето. За хецирања на предвидена трансакција, кумулативната добивка или загуба за хецинг инструментот кој бил признаен во останатата сеопфатна добивка во периодот кога хецингот бил ефективен (види точка 95(а)) треба да остане одделно во главнината се до настанувањето на предвидената трансакција или додека очекувањето за нејзиното настанување не исчезне. Кога ќе настане трансакцијата се применуваат точките 97, 98 или 100. Доколку трансакцијата повеќе не се очекува да настане, кумулативната добивка или загуба која била признаена во останатата сеопфатна добивка треба да се рекласификува од главнината во добивката или загубата за годината по пат на рекласификација.

Хецинг на нето вложување

- 102 Хецингот на нето вложување во работење во странство, вклучувајќи и хецинг на монетарна ставка која се евидентира како дел од нето вложувањата (види MCC 21), треба да биде евидентиран слично на хецингот на парични текови :

- (а) Делот од добивката или загубата на хецинг инструментот за кој е утврдено дека е ефективен хецинг (види точка 88) треба да биде признаен во останатата сеопфатна добивка.
- (б) Неефективниот дел треба да биде признаен во добивката или загубата за годината .

Добивката или загубата на хецинг инструментот која се однесува на ефективниот дел на хецингот кој бил признаен во останатата сеопфатна добивка треба да се рекласификува од главнината во добивката или загубата за годината по пат на рекласификација (види MCC 1 (ревидиран во 2007 година)) во согласност со точките 48–49 од MCC 21 при отуѓување или делумно отуѓување на работење во странство.

Датум на стапување во сила и преодни одредби

- 103 Ентитетот треба да го примени овој Стандард (вклучувајќи ги и измените издадени во март 2004 година) за финансиски извештаи кои покриваат годишни периоди кои започнуваат на или по 1 јануари 2005 година. Претходна примена е дозволена. Ентитетот не треба да го примени овој Стандард (вклучувајќи ги и измените издадени во март 2004 година) финансиски извештаи кои покриваат годишни периоди кои започнуваат пред 1 јануари 2005 година освен доколку не го примени и MCC 32 (издаден во декември 2003 година). Доколку ентитетот го примени овој Стандард за период кој почнува пред 1 јануари 2005 година, тој треба да го обелодени тој факт.
- 103А Ентитетот треба да ги примени измените во точка 2(s) за финансиски извештаи кои покриваат годишни периоди кои започнуваат на или по 1 јануари 2006 година. Доколку ентитетот го примени КТМФИ 5 *Права на учества кои произлегуваат од трошоци за престанок со работа, обновување и еколошки рехабилитациони фондови* за претходен период, оваа измена треба да се примени за тој претходен период.
- 103Б *Договори за финансиски гаранции* (измена на MCC 39 и МСФИ 4), издадени во август 2005 година, изменети точки 2(д) и (ж), 4, 47 и УП 4, додадена точка УП 4А, додадена нова дефиниција за договори за финансиска гаранција во точка 9, и точка 3 е избришана. Ентитетот треба да ги примени тие измени за финансиски извештаи кои покриваат годишни периоди кои започнуваат на или по 1 јануари 2006 година. Претходна примена се поттикнува. Доколку ентитетот ги примени тие промени за претходен период, тој треба да го обелодени тој факт и во исто време да ги примени поврзаните измени во MCC 32* и МСФИ 4.

* Кога ентитетот го применува МСФИ 7, повикувањето на MCC 32 се заменува со повикување на МСФИ 7.

- 103В МСС 1 (како што е ревидиран во 2007 година) ја измени терминологијата која се користи во МСФИ. Понатаму тој ги измени точките 26, 27, 34, 54, 55, 57, 67, 68, 95(а), 97, 98, 100, 102, 105, 108, УП 4Г, УП 4Д(г)(и), УП 56, УП 67, УП 83 и УП 99В. Ентитетот треба да ги примени тие измени за финансиски извештаи кои покриваат годишни периоди кои започнуваат на или по 1 јануари 2009 година. Доколку ентитетот го примени МСС 1 (ревидиран во 2007 година) за претходен период, измените треба да се применат за тој претходен период.
- 103Г МСФИ 3 (како што е ревидиран во 2008 година) ја избриша точка 2(г). Ентитетот треба да ја примени таа измена за финансиски извештаи кои покриваат годишни периоди кои започнуваат на или по 1 јули 2009 година. Доколку ентитетот го примени МСФИ 3 (ревидиран во 2008 година) за претходен период, таа измена треба исто така да се примени за тој претходен период.
- 103Д МСС 27 (како што е изменет во 2008 година) го измени точка 102. Ентитетот треба да ја примени таа измена за финансиски извештаи кои покриваат годишни периоди кои започнуваат на или по 1 јули 2009 година. Доколку ентитетот го примени МСС 27 (изменет во 2008 година) за претходен период, таа измена треба да се примени за тој претходен период.
- 103Ѓ Ентитетот треба да ја примени измената во точка 2 за финансиски извештаи кои покриваат годишни периоди кои започнуваат на или по 1 јануари 2009 година. Доколку ентитетот ги примени одредбите за *Финансиски инструменти кои можат да му се вратат на издавачот и обврски кои произлегуваат од ликвидација* (измени во МСС 32 и МСС 1), издадени во февруари 2008 година, за претходен период, измената во точка 2 треба да се примени за тој претходен период.
- 103Е Ентитетот треба да ги примени точките УП 99ВА, УП 99Е, УП 99Ф, УП 110А и УП 110В ретроспективно за финансиски извештаи кои покриваат годишни периоди кои започнуваат на или по 1 јули 2009 година, во согласност со МСС 8 *Сметководствени политики, промени во сметководствени проценки и грешки*. Претходна примена е дозволена. Доколку ентитетот ги примени одредбите за *Хеџирани ставки кои се квалификуваат* (измена на МСС 39) за периоди кои започнуваат пред 1 јули 2009 година, тој треба да го обелодени тој факт.
- 103Ж *Рекласификација на финансиски средства* (измени на МСС 39 и МСФИ 7), издадени во октомври 2008 година, ги измени точките 50 и УП 8, и ги додаде точките 50Б–50Ѓ. Ентитетот треба да ги примени тие измени на или по 1 Јули 2008 година. Ентитетот не треба да рекласификува финансиско средство во согласност со точките 50Б, 50Г или 50Д пред 1 јули 2008 година. Сите рекласификации на финансиско средство извршени на или по 1 ноември 2008 година треба да имаат ефект само на датумот на кој е извршена рекласификацијата. Сите рекласификации на финансиско средство во согласност со точките 50Б, 50Г или 50Д не треба да се применат ретроспективно пред 1 јули 2008 година.
- 103З *Рекласификации на финансиски средства—Датум на стапување во сила и преодни одредби* (измени на МСС 39 и МСФИ 7), издадени во ноември 2008 година, ја изменија точката 103Ж. Ентитетот треба да ја примени таа измена на или по 1 јули 2008 година.
- 104 Овој Стандард треба да се применува ретроспективно освен за тоа што е назначено во точките 105–108. Почетната состојба на задржаната добивка за најраниот период кој е презентирани и за сите други споредбени износи треба да се коригира како да овој Стандард бил секогаш во употреба освен доколку повторното прикажување на информациите би било непрактично. Доколку повторното прикажување не е практично, ентитетот треба да го обелодени тој факт и да укаже на степенот до кој информациите биле повторно прикажани.
- 105 Кога овој Стандард се применува за прв пат, на ентитетот му е дозволено да го назначи претходно признаеното финансиско средство како расположливо за продажба. За секое такво финансиско средство ентитетот треба да ги признае сите кумулативни промени во објективната вредност во одделна компонента од главнината се додека не дојде до последователен отпис или обезвреднување, кога ентитетот треба да ја рекласификува таа кумулативна добивка или загуба од главнината во добивката или загубата за годината по пат на рекласификација (види МСС 1 (ревидиран во 2007 година)). Исто така ентитетот треба:
- (а) повторно да го прикаже финансиското средство со примена на ново назначување на споредбените финансиски извештаи; и
 - (б) да ја обелодени објективната вредност на финансиските средства на датумот на назначување и нивната класификација и сегашната вредност во претходните финансиски извештаи.
- 105А Ентитетот треба да ги примени точките 11А, 48А, УП 4Б–УП 4И, УП 33А и УП 33Б и измените во точките 9, 12 и 13 од 2005 година за финансиски извештаи кои покриваат годишни периоди кои започнуваат на или по 1 јануари 2006. Претходна примена се поттикнува.
- 105Б Ентитетот кој за прв пат ги применува точките 11А, 48А, УП 4Б–УП 4И, УП 33А и УП 33Б и измените во точките 9, 12 и 13 од 2005 година за финансиски извештаи кои покриваат годишни периоди кои започнуваат пред 1 јануари 2006:

- (а) Се дозволува, кога тие нови и изменети точки се применуваат за прв пат, за назначување на некое претходно признаено финансиско средство или финансиска обврска како: “според објективна вредност“ преку добивката или загубата за годината, која тогаш се квалификува за такво назначување. Кога финансиските извештаи кои покриваат годишни периоди кои започнуваат пред 1 септември 2005 година, таквото назначување не треба да се заврши до 1 септември 2005 година и исто така може да ги вклучува финансиските средства и финансиските обврски кои се признаени помеѓу почетокот на тој годишен период и 1 септември 2005 година. Без оглед на точка 91, сите финансиски средства и финансиски обврски кои се назначени како: “според објективна вредност“ преку добивката или загубата за годината во согласност со оваа подточка кои претходно биле назначени како хеџирана ставка во односи на сметководство за хеџинг на објективна вредност треба да бидат отповикан од тој однос во исто време кога тие биле назначени како: “според објективна вредност“ преку добивката или загубата за годината.
- (б) Треба да ја обелодени објективната вредност на сите финансиски средства или финансиски обврски назначени во согласност со потточката (а) на датумот на назначување и нивната класификација и сегашната вредност во претходните финансиски извештаи.
- (в) Треба да се отповика секое финансиско средство или финансиска обврска која претходно била назначена како: “според објективна вредност“ преку добивката или загубата за годината доколку таа не се квалификува за такво назначување во согласност со тие нови и изменети точки. Кога финансиското средство или финансиската обврска ќе се мери според амортизирана набавна вредност по отповикувањето, датумот на отповикувањето се претпоставува да биде датумот на неговото почетно признавање.
- (г) Треба да се обелодени објективната вредност на сите финансиски средства или финансиски обврски кои се отповикани во согласност со потточката (в) на датумот на отповикувањето и нивните нови класификации.

105B Ентитетот кој за прв пат ги применува точките 11A, 48A, УП 4Б–УП 4И, УП 33A и УП 33Б и измените во точките 9, 12 и 13 од 2005 година за финансиски извештаи кои покриваат годишни периоди кои започнуваат пред 1 јануари 2006:

- (а) Треба да го отповика секое финансиско средство или финансиска обврска која претходно била назначена како: “според објективна вредност“ преку добивката или загубата за годината само доколку таа не се квалификува за такво назначување во согласност со тие нови и изменети точки. Кога финансиското средство или финансиската обврска ќе се мерат според амортизирана набавна вредност по отповикувањето, датумот на отповикувањето се претпоставува да биде датумот на неговото почетно признавање.
- (б) Не треба да се назначи како: “според објективна вредност“ преку добивката или загубата за годината секое претходно признаено финансиско средство или финансиска обврска.
- (в) Треба да се обелодени објективната вредност на сите финансиски средства или финансиски обврски кои се отповикани во согласност со потточка (а) на датумот на од – назначувањето и нивните нови класификации.

105Г Ентитетот треба повторно да ги прикаже неговите споредбени финансиски извештаи со примена на новото назначување во точките 105Б или 105В доколку, во случај на финансиско средство, финансиска обврска, или група на финансиски средства, финансиски обврски или двете, кои се назначени како: “според објективна вредност“ преку добивката или загубата за годината, тие ставки или групи би ги исполниле критериумите наведени во точките 9(б)(i), 9(б)(ii) или 11A на почетокот на споредбениот период или, доколку се стекнати по почетокот на споредбениот период, би ги исполниле критериумите наведени во точките 9(б)(i), 9(б)(ii) или 11A на датумот на почетното признавање.

106 Освен како што е дозволено во точка 107, ентитетот треба да ги примени барањата за отпис наведени во точките 15–37 и Додаток А точки УП 36–УП 52 перспективно. Соодветно, доколку ентитетот ги отпише финансиските средства во согласност со MCC 39 (ревизиран во 2000 година) како резултат на трансакција која настанала пред 1 јануари 2004 и тие средства не би биле отпишани во согласност со овој Стандард, тој не треба да ги признае тие средства.

107 Без оглед на точка 106, ентитетот може да ги примени барањата за отпис наведени во точките 15–37 и Додаток А точки УП 36–УП 52 ретроспективно од датум кој ќе го избере ентитетот, доколку информациите кои се потребни за примена на MCC 39 за средства и обврски кои се отпишани како резултат на мината трансакција биле стекнати во моментот на почетното евидентирање на тие трансакции.

- 107A Без оглед на точка 104, ентитетот може да ги примени барањата во последната реченица на точката УП 76, и точката УП 76А, на било кој од следниве начини:
- (а) перспективно за трансакции кои се започнати по 25 октомври 2002 година; или
 - (б) перспективно за трансакции кои се започнати по 1 јануари 2004.
- 108 Ентитетот не треба да ја коригира сметководствената вредност на не – финансиските средства и не – финансиските обврски да ги исклучат добивките и загубите кои се поврзани со хеџирања на парични текови кои биле вклучени во сметководствената вредност пред почетокот на финансиската година во која овој Стандард бил применет за прв пат. На почетокот на финансискиот период во кој овој Стандард бил применет за прв пат, сите износи кои се признаени надвор од добивката или загубата за годината (во останатата сеопфатна добивка или директно во главнината) за хеџинг на цврсто обврзување кој според овој Стандард е евидентиран како хеџинг на објективна вредност треба да се рекласификува како средство или обврска, освен за хеџинг на валутен ризик кој продолжува да биде третиран како хеџинг на паричен тек.
- 108А Ентитетот треба да ја примени последната реченица од точката 80, и точките УП 99А и УП 99Б, за финансиски извештаи кои покриваат годишни периоди кои започнуваат на или по 1 јануари 2006. Претходна примена се поттикнува. Доколку ентитетот назначил како хеџирана ставка надворешна предвидена трансакција која:
- (а) е деноминирана во функционална валута на ентитетот кој ја склучува трансакцијата,
 - (б) влијае на зголемувањето на изложеноста која ќе има ефект на консолидираниот извештај за сеопфатна добивка (односно е деноминирана во валута која е различна од презентациската валута на групацијата), и
 - (в) би се квалификувала за сметководство за хеџинг доколку не би била деноминирана во функционална валута на ентитетот кој ја склучува трансакцијата,
- тој може да примени сметководство за хеџинг во консолидираниот финансиски извештај во период(ите) пред датумот на примената на последната реченица од точката 80, и точките УП 99А и УП 99Б.
- 108Б Ентитетот не треба да ја примени точката УП 99Б за споредбени информации кои се однесуваат на периоди пред датумот на примена на последната реченица на точката 80 и точката УП 99А.
- 108В Со *Подобрувањата на МСФИ* издадени во Мај 2008 беа изменети точките 9, 73 и УП 8 и беше додадена точката 50А. Ентитетот треба да ги примени тие измени за финансиски извештаи кои покриваат годишни периоди кои започнуваат на или по 1 Јануари 2009. Ентитетот треба да ги примени измените во точките 9 и 50А од датумот и на начин на кој се применети измените од 2005 година кои беа објаснети во точката 105А. Претходна примена на сите измени е дозволена. Доколку ентитетот ги примени измените за претходниот период тој треба да го обелодени тој факт.

Повлекување на други објави

- 109 Овој Стандард го заменува MCC 39 *Финансиски инструменти: признавање и мерење* ревидиран во октомври 2000 година.
- 110 Овој Стандард и придружните Упатства за примена ги заменуваат Упатствата за примена кои беа издадени од Комитетот за упатства за примена на MCC 39, кој беше воспоставен со претходниот КМСС.

Додаток А

Упатство за примена

Овој додаток е составен дел на овој Стандард.

Делокруг (точки 2–7)

- УП 1 Некои договори бараат да се изврши плаќање врз основа на климатски, геолошки или други физички променливи. (Оние кои се засноваат на климатски променливи понекогаш се нарекуваат ‘временски деривативи’). Доколку тие договори не се во рамките на делокругот на МСФИ 4, тогаш тие се во рамки на делокругот на овој Стандард.
- УП 2 Овој Стандард не ги менува барањата кои се однесуваат на планови за користи на вработените кои се во согласност со МСС 26 *Сметководство и известување од страна на плановите за користи при пензионирање* и договори за тантиеми кои се засноваат на обемот на продажби или приходи од услуги кои се евидентираат во согласност со МСС 18.
- УП 3 Понекогаш, ентитетот го прави она што го смета за “стратешко вложување” во сопственички хартии од вредност кои се издадени од страна на друг ентитет, со намера да воспостави или одржи долгорочен деловен однос со ентитетот во којшто вложува. Ентитетот кој вложува го користи МСС 28, за да определи дали сметководствената метода на главнина е соодветна за ваквото вложување. Слично на тоа, ентитетот кој вложува го користи МСС 31, за да определи дали за ваквото вложување е посоодветна пропорционалната консолидација или методата на главнина. Доколку ниту методата на главнина, ниту пропорционалната консолидација не се соодветни, ентитетот ќе го примени овој Стандард за тоа стратешко вложување.
- УП 3А Овој Стандард се применува за финансиски средства и финансиски обврски на осигурители, освен за права и обврски кои се исклучуваат со точката 2(д) бидејќи тие произлегуваат од договорите кои се во рамки на делокругот на МСФИ 4.
- УП 4 Договорите за финансиска гаранција можат да бидат во различни правни форми, како што се гаранција, некои видови на акредитиви, договори за неисполнување на обврски или договори за осигурување. Нивниот сметководствен третман не зависи од нивната правна форма. Следниве претставуваат примери за соодветен третман (види точка 2(д)):
- (а) Иако договорот за финансиска гаранција ја исполнува дефиницијата за договор за осигурување во согласност со МСФИ 4 доколку пренесениот ризик е значителен, издавачот го применува овој Стандард. Сепак, доколку издавачот претходно експлицитно изјавил дека тој таквите договори ги смета за договори за осигурување и дека применувал сметководство кое е соодветно за договори за осигурување, за таквите договори за финансиска гаранција издавачот може да избере да го примени или овој Стандард или МСФИ 4. Доколку го примени овој Стандард, точката 43 бара издавачот почетно да го признае договорот за финансиска гаранција според објективна вредност. Доколку договорот за финансиска гаранција бил издаден на неповрзана страна во самостојна трансакција извршена под комерцијални услови, неговата објективна вредност на почетокот веројатно ќе биде еднаква на примената премија, освен доколку не постои доказ за спротивното. Последователно, освен ако договорот за финансиска гаранција бил на почетокот назначен како: “според објективна вредност“ преку добивката или загубата за годината или освен ако се применуваат точките 29–37 и УП 47–УП 52 (кога пренос на финансиско средство не се квалификува за отпис ако се применува пристапот на континуирано инволвирање), издавачот ќе ја мери според повисокото од:
 - (i) Износот утврден во согласност со МСС 37.
 - (ii) Износот кој е почетно признаен намален за, кога е соодветно, кумулативната амортизација признаена во согласност со МСС 18 (види точка 47(в)).
 - (б) Некои гаранции кои се однесуваат на кредитни аранжмани, како предуслов за плаќање, не бараат да имателот биде изложен на, и да има претрпено загуба од не исплаќање на долгот на должникот за гарантираното средство во моментот на неговото достасување. Пример за таква гаранција е кога се бара плаќање како резултат на промени во конкретен кредитен рејтинг или кредитен индекс. Таквите гаранции не претставуваат договор за финансиска гаранција, како што е дефинирано со овој Стандард, и не претставуваат договори за осигурување, според

дефиницијата во МСФИ 4. Таквите гаранции претставуваат деривативи и за нив издавачот треба да го применува овој Стандард.

- (в) Доколку договор за финансиска гаранција бил издаден во врска со продажба на стоки, за утврдување на моментот за признавање на приходот од гаранцијата како и од продажбата на производите, издавачот треба да го применува МСС 18.

УП 4А Тврдења дека издавачот ги смета договорите како договори за осигурување вообичаени можат да се најдат во комуникацијата на издавачот со неговите потрошувачи и регулатори, во договори, деловна документација и финансиски извештаи. Понатаму, договорите за осигурување се често предмет на сметководствени барања кои се разликуваат од барањата за други видови на трансакции, како што се договори издадени од банки или комерцијални компании. Во такви случаи, финансиските извештаи на издавачот вообичаено вклучуваат изјава дека издавачот ги користел тие сметководствени барања.

Дефиниции (точки 8 и 9)

Назначување како: “според објективна вредност” преку добивката или загубата за годината

УП 4Б Точката 9 од овој Стандард му дозволува на ентитетот да го назначи финансиското средство, финансиската обврска, или групата на финансиски инструменти (финансиски средства, финансиски обврски или двете) како: “според објективна вредност” преку добивката или загубата за годината доколку со тоа се постигнува обезбедување на порелевантни информации.

УП 4В Одлуката на ентитетот да назначи финансиско средство или финансиска обврска како: “според објективна вредност” преку добивката или загубата за годината е слична на изборот на сметководствена политика (иако, за разлика од изборот на сметководствена политика, не се бара да биде конзистентно применета за сите слични трансакции). Кога ентитетот има таков избор, точката 14(б) од МСС 8 *Сметководствени политики, промени во сметководствени проценки и грешки* бара избраната политика да резултира во финансиските извештаи на начин да обезбеди поверодостојни и порелевантни податоци за фактите на трансакциите, другите настани и услови на финансиската состојба на ентитетот, финансискиот резултат или паричните текови. Во случај на назначување како: “според објективна вредност” преку добивката или загубата за годината, точката 9 наведува две околности во кои ќе се исполнат барањата за порелевантни информации. Соодветно на тоа, за да ентитетот избере такво назначување во согласност со точка 9, ентитетот треба да демонстрира дека тоа спаѓа во рамки на една (или и двете) од тие две околности.

Точка 9(б)(i): Назначувањето ги елиминира или значително намалува неконзистентностите во однос на мерењето или признавањето кое инаку би произлегло

УП 4Г Според МСС 39, мерењето на финансиско средство или финансиска обврска и класификацијата на признаените промени во нивната вредност се утврдени со класификацијата на ставката и дали ставката претставува дел на назначен хеџинг однос. Тие барања можат да креираат неконзистентности во мерењето или признавањето (кое понекогаш се нарекува “сметководствено несогласување”) кога, на пример, во отсуство на назначување како: “според објективна вредност” преку добивката или загубата за годината, финансиското средство би се класифицирало како расположливо за продажба (со признавање на најголемиот број на промени на објективната вредност во останата сеопфатна добивка) и обврската која ентитетот смета дека е поврзана би се мерела по амортизирана набавна вредност (без да се признаваат промените во објективната вредност). Во такви околности, ентитетот може да заклучи дека неговите финансиски извештаи би обезбедиле порелевантни информации доколку и средството и обврската биле класифицирани како: “според објективна вредност” преку добивката или загубата за годината.

УП 4Д Следниве примери покажуваат кога овие услови можат да се исполнат. Во сите случаи, ентитетот може да го користи овој услов за да ги назначи финансиските средства или финансиските обврски како: “според објективна вредност” преку добивката или загубата за годината само доколку ги исполнува принципите наведени во точка 9(б)(i).

- (а) Ентитетот има обврски чии парични текови според договорот се засноваат на остварувањата на средствата кои поинаку би биле класифицирани како расположливи за продажба. На пример, осигурител може да има обврски кои содржат карактеристика на дискреционо учество со која се плаќаат користи врз основа на реализиран и/или нерелизиран поврат на вложувањето на специфична група на средства на осигурителот. Доколку мерењето на тие обврски ги одразува тековните пазарни цени, класификацијата на средствата како: “според објективна вредност”

преку добивката или загубата за годината значи дека промените во објективната вредност на финансиските средства се признаваат преку добивката или загубата за годината во истиот период кога се признаваат поврзаните промени во вредноста на обврските.

- (б) Ентитетот има обврски според договори за осигурување чие мерење вклучува тековни информации (како што е дозволено со МСФИ 4, точка 24), и финансиски средства кои тој ги смета за поврзани кои инаку би биле класифицирани како расположливи за продажба или мерење по амортизирана набавна вредност.
- (в) Ентитетот има финансиски средства, финансиски обврски или двете кои делат ризик како што е ризик од каматна стапка, кој придонесува постигнување на обратни промени во објективната вредност кои имаат тенденција меѓусебно да се пребиваат. Меѓутоа, само некои инструменти би се мереле според објективна вредност преку добивката или загубата за годината (односно се деривативи, или се класифицирани како чувани за тргување). Исто така може да биде случај да барањата за сметководство за хеџинг не се исполнети, на пример бидејќи не се исполнети барањата за ефективност наведени во точка 88.
- (г) Ентитетот има финансиски средства, финансиски обврски или и двете кои делат ризик, како што е ризикот на каматна стапка, кој придонесува постигнување на обратни промени во објективната вредност кои имаат тенденција меѓусебно да се пребиваат и ентитетот не се квалификува за сметководство за хеџинг затоа што ниту еден од инструментите не е дериватив. Понатаму, во отсуство на сметководство за хеџинг постои значителна неконзистентност во признавањето на добивките и загубите. На пример:
 - (i) Ентитетот финансирал портфолио на средства со фиксна стапка кои инаку би биле класифицирани како расположливи за продажба со обезбедени обврзници со фиксна стапка чии промени во објективната вредност имаат тенденција меѓусебно да се пребиваат. Известувањето на средствата и на обезбедените обврзници според објективна вредност преку добивката или загубата за годината ја коригира неконзистентноста која инаку би произлегла од мерењето на средствата по објективна вредност со признавање на промените во останата сеопфатна добивка и на обезбедените обврзници по амортизирана набавна вредност.
 - (ii) Ентитетот финансирал специфична група на заеми со издавање на обврзници со кои се тргува чии промени во објективната вредност имаат тенденција меѓусебно да се пребиваат. Доколку, во дополние, ентитетот редовно ги купува и продава обврзниците но тоа го прави ретко, доколку некогаш, ги купува и продава заемите, известувањето на заемите и на обврзниците според објективна вредност преку добивката или загубата за годината ја елиминира неконзистентноста во временскиот период на признавање на добивките и загубите кои инаку би резултирале како од нивното мерење според амортизирана набавна вредност така и од признавање на добивка или загуба секој пат кога обврзницата ќе биде повторно откупена.

УП 4Г Во случаи како тие што се образложени во претходната точка, при почетното признавање, финансиските средства и финансиските обврски кои инаку не се мерат според објективна вредност преку добивката или загубата за годината може да ги елиминираат или значително да ги намалат неконзистентностите при мерењето или признавањето и да генерираат порелевантни информации. За практични цели, ентитетот не треба да ги опфати сите средства и обврски кои би придонеле до зголемување на неконзистентноста во мерењето или признавањето кај сите во исто време. Дозволено е разумно одложување доколку секоја трансакција е назначена како: “според објективна вредност” преку добивката или загубата за годината при нејзиното почетно признавање и, во тоа време, сите останати трансакции се очекува да настанат.

УП 4Е Не би било прифатливо да се назначат само некои од финансиските средства и финансиските обврски како: “според објективна вредност” преку добивката или загубата за годината, кои влијаат на зголемувањето на неконзистентноста, доколку таквото назначување не би ја елиминирало или значително намалило неконзистентноста и според тоа не би обезбедиле порелевантни информации. Меѓутоа, би било прифатливо да се назначи само одреден број на слични финансиски средства или слични финансиски обврски доколку со тоа се постигнува значително намалување (и веројатно поголемо намалување отколку со другите дозволени назначувања) во конзистентноста. На пример, да претпоставиме дека ентитетот има голем број на слични финансиски обврски кои изнесуваат ПЕ100* и голем број на слични финансиски средства кои изнесуваат ПЕ50 но се мерат на различна основа. Ентитетот може значително да ја намали неконзистентноста во мерењето со назначување на сите средства при почетно признавање но само некои од обврските (на пример, поединечни обврски со

* Во овој Стандард, монетарните износи се деноминирани во “парични единици (ПЕ)“.

комбиниран збор од ПЕ45) како: “според објективна вредност“ преку добивката или загубата за годината. Меѓутоа, бидејќи назначувањето како: “според објективна вредност“ преку добивката или загубата за годината може да се примени само на целиот финансиски инструмент, ентитетот во овој пример мора да назначи една или повеќе обврски во нивната целост. Тој може да не назначи ниту компонента на обврска (на пример промени во вредноста која може да се припише само на еден ризик, како промени во основната каматна стапка) или сооднос (на пример процент) на обврска.

Точка 9(б)(ii): Група на финансиски средства, финансиски обврски или двете се управува и нивната успешност се вреднува врз основа на објективна вредност, во согласност со документираното управување со ризикот или стратегијата на вложување.

- УП 4Ж Ентитетот може да управува и го оценува резултатот на група на финансиски средства, финансиски обврски или и двете на начин на кој мерењето на групата според објективна вредност преку добивката или загубата за годината ќе резултира во обезбедување на порелевантни информации. Фокусот во овој случај е ставен на начинот на кој ентитетот управува и го оценува резултатот, наместо на природата на неговите финансиски инструменти.
- УП 43 Следниве примери покажуваат кога би можел да биде исполнет овој услов. Во сите случаи ентитетот може да го користи овој услов за да ги назначи финансиските средства или финансиските обврски како: “според објективна вредност“ преку добивката или загубата за годината само доколку тој ги исполнува принципите наведени во точката 9(б)(ii).
- (а) Ентитетот е групација која вложува капитал, заеднички фондови, единични старатели* или слични ентитети чии деловни потфати претставуваат вложувања во финансиски средства со интерес за профитирање од нивниот вкупен пораст во вид на учество или дивиденди и промени во објективната вредност. MCC 28 и MCC 31 дозволуваат таквите вложувања да бидат исклучени од нивниот делокруг доколку тие се мерат според објективна вредност преку добивката или загубата за годината. Ентитетот може да ја примени истата сметководствена политика за останатите вложувања кои се управуваат врз основа на вкупен поврат но врз кои влијанието е недоволно за да тие потпаднаат во рамките на делокругот на MCC 28 или MCC 31.
 - (б) Ентитетот има финансиски средства и финансиски обврски кои делат еден или повеќе ризици и тие ризици се управуваат и оценуваат врз основа на објективната вредност во согласност со документирана политика за управување со средствата и обврските. Пример за тоа би можело да биде ентитет кој има издадено ‘структурирани производи’ кои содржат повеќекратни вградени деривативи и кој ги управува ризиците кои произлегуваат, врз основа на објективна вредност со користење на микс на деривативни и недеривативни финансиски инструменти. Сличен пример би можел да биде ентитет кој дава заеми со фиксна каматна стапка и го управува ризикот на основната каматна стапка кој произлегува од тој аранжман, со користење на микс на деривативни и недеривативни финансиски инструменти.
 - (в) Ентитетот е осигурител кој има портфолио на финансиски средства, го управува портфолиото на начин за да го максимизира неговиот вкупен поврат (т.е. камати или дивиденди и промени во објективната вредност), и го оценува неговиот резултат врз таа основа. Портфолиото може да се чува како поддршка за специфични обврски, главнина или и двете. Доколку портфолиото се чува за поддршка на специфични обврски, условите во однос на средствата наведени во точка 9(б)(ii) може да бидат исполнети, без оглед на тоа дали осигурителот исто така ги оценува и управува со обврските врз основа на објективната вредност. Условот наведен во точка 9(б)(ii) може да биде исполнет кога целта на осигурителот е да го максимизира вкупниот поврат на средствата во текот на подолг временски период дури и кога износите кои се платени на имателите на учесничките договори зависи од други фактори како што се износот на добивките кои се реализирани во пократок временски период (на пример година) или се предмет на дискреција на осигурителот.
- УП 4S Како што е наведено погоре, овој услов се потпира на начинот на кој ентитетот управува со и го оценува резултатот на групата на финансиски инструменти кои се предмет на разгледување. Соодветно, (предмет на барањата за назначување при почетното признавање) ентитетот кој ги назначува финансиските инструменти како: “според објективна вредност“ преку добивката или загубата за годината врз основа на овој услов треба да ги назначи сите финансиски инструменти кои се квалификуваат и со кои се управува и се оценуваат заеднички.
- УП 4И Документацијата на стратегијата на ентитетот не треба да биде екстензивна но треба да бидат доволни за да може да се демонстрира усогласеност со точката 9(б)(ii). Таквата документација не се бара за секоја

* Вложувачко претпријатие чиешто портфолио е составено од долгорочни обврзници кои се чуваат од доспевање. Оригиналниот англиски термин е “unit trust”.

индивидуална ставка, но може да биде врз основа на портфолио. На пример, доколку системот за управување со резултатот за одреден оддел – како што е одобрено од страна на клучниот управувачки персонал на ентитетот – јасно покажува дека неговиот резултат се оценува врз основа на вкупниот поврат, не се бара дополнителна документација за цел на демонстрирање на усогласеност со одредбите наведени во точка 9(б)(ii).

Ефективна каматна стапка

- УП 5 Во некои случаи, финансиските средства се стекнуваат со длабок дисконт кој ги одразува настанатите кредитни загуби. Таквите кредитни загуби, ентитетите ги вклучуваат во проценетите парични текови при пресметувањето на ефективната каматна стапка.
- УП 6 Кога се применува методата на ефективна камата, ентитетот генерално ги амортизира сите такси и поени кои се платени или примени, трансакциски трошоци и други премии или дисконти кои се вклучени во пресметката на ефективната каматна стапка во текот на очекуваниот животен век на инструментот. Меѓутоа, се користи пократок период доколку овој е периодот на кој се однесуваат таксите, платените или примените поени, трансакциските трошоци и другите премии или дисконти. Ова ќе биде случај кога променливата на која се однесуваат таксите, платените или примените поени, трансакциските трошоци и другите премии или дисконти, се предмет на повторно утврдување на нивните цени во согласност со пазарните стапки пред очекуваното доспевање на инструментот. Во таков случај, соодветниот период за амортизација е периодот до следниот датум на кој ќе се врши повторно утврдување на цените. На пример, доколку премијата или дисконтот на променливата каматна стапка кој се пресметува за инструментот од последното исплаќање на каматата, или промените во пазарните стапки од последното усогласување на променливата каматна стапка со пазарната стапка, ќе се амортизира до следниот датум на кој променливата каматна стапка ќе биде усогласена со пазарната стапка. Ова е заради тоа што премијата или дисконтот се однесува на периодот до датумот на следното усогласување на каматната стапка, бидејќи на тој датум променливата на која се однесува премијата или дисконтот (т.е. каматните стапки) се усогласуваат со пазарните стапки. Меѓутоа, доколку премијата или дисконтот резултира од промена во кредитниот распон на променливата стапка која е специфицирана во инструментот, или други променливи кои не се усогласуваат со пазарните стапки, тој се амортизира во текот на очекуваниот животен век на инструментот.
- УП 7 За финансиски средства со променлива стапка и финансиски обврски со променлива стапка, периодична повторна проценка на парични текови која се врши со цел да го одразува движењето на пазарните каматни стапки ја менува ефективната каматна стапка. Доколку финансиско средство со променлива стапка или финансиска обврска со променлива стапка е почетно признаена по износ кој е еднаков на главното побарување или обврска при доспевањето, повторната проценка на идните плаќања за камата вообичаено немаат значителен ефект на сметководствената вредност на средството или обврската.
- УП 8 Доколку ентитетот ги ревидира неговите проценки во однос на плаќањата или примањата, ентитетот треба да ја коригира сметководствената вредност на финансиското средство или финансиската обврска (или група на финансиски инструменти) за да тие ги одразуваат реалните и ревидираните проценети парични текови. Ентитетот повторно ја пресметува сметководствената вредност со пресметување на сегашната вредност на проценетите идни парични текови со примена на првичната ефективна каматна стапка на финансискиот инструмент, или, кога е применливо, ревидираната ефективна каматна стапка пресметана во согласност со точка 92. Исправката се признава во добивката или загубата за годината како признаена добивка или загуба. Доколку финансиското средство е рекласификувано во согласност со точка 50Б, 50Г или 50Д, и ентитетот последователно ги зголеми неговите проценки на идните парични примања како резултат на зголемената наплативост на тие парични примања, ефектот на тоа зголемување треба да се признае како исправка на ефективната каматна стапка од датумот на промената на проценката наместо како исправка на сметководствената вредност на средството на датумот на кој е извршена промената на проценката.

Деривативи

- УП 9 Типични примери за деривативи се фјучерси и термински договори, свопови и договори за опции. Деривативот обично има теоретски износ, којшто претставува износ на валута, број на акции, број на единици на тежина или обем или други единици определени во договорот. Меѓутоа, деривативниот инструмент не бара од имателот или запишувачот да го вложи или прими теоретскиот износ на почетокот на договорот. Алтернативно, деривативот може да бара фиксно плаќање или плаќање на износ кој може да се промени (но не пропорционално со промена во основата) како резултат на некој иден настан кој не е поврзан со теоретски износ. На пример, договорот може да бара фиксно плаќање од ПЕ1.000 доколку шестмесечната каматна стапка на ЛИБОР се зголеми за 100 базни поени. Ваков договор е дериватив дури и да не е определен теоретски износ.

- УП 10 Дефиницијата за дериватив во овој Стандард вклучува договори кои се подмируваат на бруто основа со испорака на основната ставка (на пример термински договор да купат должнички инструмент со фиксна стапка). Ентитетот може да има договор да купи или продаде нефинансиска ставка која може да се подмири на нето основа во пари или друг финансиски инструмент или со размена на финансиски инструменти (на пример договор да купи или продаде стока по фиксна цена на иден датум). Таков договор е во рамки на делокругот на овој Стандард освен доколку тој не е склучен и продолжува да биде чуван за целите на испорака на нефинансиска ставка во согласност со барањата за очекуваната набавка, продажба или користење од страна на ентитетот (види точки 5–7).
- УП 11 Една од карактеристиките која го дефинира деривативот е дека тој има почетно нето вложување кое е помало од тоа што би се барало за други видови на договори за кои би се очекувало да имаат слична реакција на промените на пазарните фактори. Договор за опција ја исполнува таа дефиниција бидејќи премијата е помала од вложувањето кое би било потребно за да се стекне основниот финансиски инструмент за кој е поврзана опцијата. Валутен своп кој бара почетна размена на различни валути кои имаат еднакви објективни вредности ја исполнува дефиницијата бидејќи има нула почетно нето вложување.
- УП 12 Редовен начин на купување или продажба предизвикува зголемување на обврзувањето по фиксна цена помеѓу датумот на тргување и датумот на подмирување кое ја исполнува дефиницијата за дериватив. Меѓутоа, заради краткото времетраење на обврзувањето тоа не се признава како деривативен финансиски инструмент. Наместо тоа, овој Стандард наведува специјални одредби за евидентирање на такви договори за редовен начин на вршење на активностите (види точки 38 и УП 53–УП 56).
- УП 12А Дефиницијата за дериватив се однесува на не – финансиски променливи кои не се специфични за одредена страна на договорот. Тие вклучуваат индекс на загуби од земјотреси во конкретен регион, и индекс на температури во конкретен град. Не – финансиските променливи кои се специфични за одредена страна на договорот вклучуваат настанување или не настанување на пожар кој го оштетува или уништува средството на одредената страна на договорот. Промената во објективната вредност на не – финансиско средство е специфична за сопственикот доколку објективната вредност ги одразува не само промените во пазарните цени на таквите средства (финансиска променлива) туку исто така и условот на специфичното не – финансиско средство кое се чува (не – финансиска променлива). На пример, доколку гаранција на остатокот од вредноста на специфично возило го изложува гарантот на ризик од промена во физичката состојба на возилото, промената во тој остаток на вредноста е специфична за сопственикот на возилото.

Трансакциски трошоци

- УП 13 Трансакциските трошоци вклучуваат такси и провизии кои се плаќаат на агентите (вклучувајќи ги и вработените кои вршат улога на агенти на продажба), консултанти, брокери и дилери, агенти на регулаторни агенции и пазари на хартии од вредност, и пренос на даноци и други давачки. Трансакциските трошоци не вклучуваат должнички премии или дисконти, расходи од финансирање или интерни административни или трошоци за чување.

Финансиски средства и финансиски обврски кои се чуваат за тргување

- УП 14 Тргувањето генерално претставува активно и често купување и продавање, и финансиски инструменти кои генерално се чуваат за тргување се користат со цел за генерирање на добивки од краткорочни флукуации во цените или дилерските маржи.
- УП 15 Финансиски обврски кои се чуваат за тргување вклучуваат:
- (а) Деривативни обврски кои не се евидентирани како хеџинг инструменти.
 - (б) Обврски за испорака на финансиските средства кои се позајмени од “продавач на кратко” (односно, ентитет кој продава финансиски средства кои ги позајмил и се уште не ги поседува).
 - (в) Финансиски обврски кои се настанати со намера да бидат повторно откупени назад во краток временски период (на пример котиран должнички инструмент кој издавачот може да го купи назад во блиска иднина во зависност од промените во неговата објективна вредност).
 - (г) Финансиски обврски кои се дел од портфолио на идентификувани финансиски инструменти кои се управуваат заедно и за кои постои доказ за скорешна шема на краткорочно остварување на профити.

Фактот дека обврската се користи за да финансира активности на тргување самата по себе не ја прави обврската која се чува за тргување.

Вложувања кои се чуваат до доспевање

- УП 16 Ентитетот нема позитивна намера да чува до доспевање некое вложување во финансиско средство со фиксен рок на доспевање доколку:
- (а) Ентитетот има намера да го чува финансиското средство за неограничен временски период.
 - (б) Ентитетот е спремен да го продаде финансиското средство (освен доколку не произлезе ситуација која не се повторува и која не би можела разумно да биде предвидена од страна на ентитетот) како реакција на промените во пазарните каматни стапки или ризиците, ликвидносните промени, промени во расположливоста и во приносот на алтернативните вложувања, промени во изворите на финансирање и условите или промените во валутниот ризик.
 - (в) Издавачот има право да го подмири финансиското средство по износ кој е значително под неговата амортизирана набавна вредност.
- УП 17 Должничкиот инструмент со променлива каматна стапка може да ги задоволи критериумите за вложување кое се чува до доспевање. Сопственичките инструменти не можат да бидат вложувања кои се чуваат до доспевање било заради тоа што тие имаат неограничен животен век (како што се обичните акции) или затоа што износот кој може да го прими може да варира на начин кој не е однапред утврден (како што е за опции на акции, варианти и слични права). Во однос на дефиницијата за вложувања кои се чуваат до доспевање, фиксни или определени плаќања и фиксен рок на доспевање значи дека договорните аранжмани ги дефинираат износите и датумите на плаќања за имателот, како што се плаќањата за камата и главница. Значителниот ризик од не – плаќање не ја оневозможува класификацијата на финансиското средство како чувано до доспевање се додека неговите договорни плаќања се фиксни или определени и додека не се исполнат останатите критериуми за таа класификација. Доколку во условите на некој вечен должнички инструмент се утврдува плаќање на камата за неограничен временски период, инструментот не може да биде класифициран како чуван до доспевање бидејќи не постои датум на доспевање.
- УП 18 Критериумите за класификација како вложување кое се чува до доспевање се исполнети за финансиско средство кое може да се откупи од издавачот доколку имателот има намера да, и е во можност да ги чува се додека издавачот не побара да ги откупи или до нивното доспевање и имателот би ја надоместил суштински целата негова сегашна вредност. Опцијата која на издавачот му дава право на купување, доколку истата се искористи, едноставно го забрзува доспевањето на средството. Меѓутоа, доколку финансиското средство може да се откупи на начин врз основа на кој имателот не би ја надоместил суштински вкупната негова сметководствена вредност, финансиското средство не може да се класифицира како вложување кое се чува до доспевање. Ентитетот ги зема предвид платените премии и капитализираните трансакциски трошоци при определувањето на тоа дали сметководствената вредност суштински би била надоместена.
- УП 19 Финансиското средство кое може да се врати на издавачот (имателот има право да бара издавачот да го отплати или откупи финансиското средство пред доспевањето) не може да се класифицира како вложување кое се чува до доспевање затоа што плаќањето за карактеристиката на финансиското средство да може да му се врати на издавачот не е конзистентна со изразувањето на намерата да се чува финансиското средство до доспевањето.
- УП 20 За најголем број на финансиски средства, објективната вредност е посоодветна мерка отколку амортизираната набавна вредност. Класификација како чувано до доспевање е исклучок, но само доколку ентитетот има позитивна намера и можност да го чува вложувањето до доспевање. Кога активностите кои ги превзема ентитетот создаваат сомневање во неговата намера и способност да ги чува таквите вложувања до доспевање, точка 9 го спречува искористувањето на исклучокот за разумен временски период.
- УП 21 “Катастрофално сценарио” коешто е малку веројатно, како што е притисок врз банка или слична ситуација којашто влијае врз осигурително друштво, не е нешто кое што е оценувано од страна на ентитетот при одлучувањето за тоа дали има позитивна намера и можност да го чува вложувањето до доспевање
- УП 22 Продажбата пред доспевањето може да го задоволи условот од точка 9 и според тоа да не иницира прашање во врска со намерата на ентитетот да чува други вложувања до доспевање – доколку тие можат да се припишат на било која ситуација од наведените:
- (а) Значително вложување на кредитната способност на издавачот. На пример, продажба која следи по намалување на кредитниот рејтинг од страна на надворешна агенција за утврдување на кредитен рејтинг не би го иницирало прашањето во врска со намерата на ентитетот да чува други вложувања до доспевање доколку намалувањето обезбедува доказ за значително вложување во кредитната способност на издавачот судена во однос на кредитниот рејтинг при

почетното признавање. Слично на тоа, доколку ентитетот користи интерни рејтинзи при оценка на изложеноста, промените во тие интерни рејтинзи можат да помогнат во идентификувањето на издавачите за кои постои значително вложување во кредитната способност на издавачот, доколку пристапот на ентитетот во утврдувањето на интерните рејтинзи и промените на тие рејтинзи даваат конзистентна, веродостојна и објективна мерка на кредитниот квалитет на издавачот. Доколку постои доказ дека некое финансиско средство е обезвреднето (види точки 58 и 59), вложувањето на кредитната способност често се смета за значителна.

- (б) Промена на даночниот закон којашто го елиминира или значајно го намалува статусот на ослободувањето од плаќање на данок на каматата на вложувањето кое се чува до доспевање (но не и промена на даночниот закон со којашто се ревидираат маргиналните даночни стапки кои се применливи за приходите од камата).
- (в) Главна деловна комбинација или главно отуѓување (како што е продажба на сегмент) коишто наметнуваат продажба или пренесување на вложувања кои се чуваат до доспевање заради одржување на постојната позицијата на ентитетот во однос на ризикот од каматна стапка или политиката на кредитен ризик (иако самата деловна комбинација претставува настан кој е во рамките на контрола на ентитетот, промените во неговите вложувања заради одржување на позицијата во однос на ризикот од каматна стапка или политиката на кредитен ризик можат да бидат последични, а не предвидени).
- (г) Промена на законските или регулативните барања којашто значајно го менува или она што сочинува дозволено вложување или максималното ниво на извесни видови на вложувања, со што причинува ентитетот да го отуѓи вложувањето кое се чува до доспевање.
- (д) Значително зголемување на капиталните барања за индустриската дејност од страна на регулативните тела што причинува претпријатието да ги намали своите активности по пат на продавање на вложувањата кои се чуваат до доспевање.
- (ѓ) Значително зголемување на пондерите за ризичност на вложувањата кои се чуваат до доспевање кои се користат за регулативни капитални цели засновани на ризик.

УП 23 Ентитетот нема докажана можност да го чува вложувањето во финансиско средство со фиксно доспевање до неговото доспевање доколку:

- (а) Нема расположливи финансиски ресурси за да може да го продолжи финансирањето на вложувањето до доспевањето.
- (б) Е предмет на постојно законско или друго ограничување кое може да ја осуети неговата намера да го чува финансиското средство до доспевање (меѓутоа, опцијата за купување на издавачот не мора нужно да ја осуети намерата на ентитетот да го чува финансиското средство до доспевање - види точка УП 18).

УП 24 Околности покрај оние опишани во точките од УП 16 – УП 23 можат да укажат дека ентитетот нема позитивна намера или можност да го чува вложувањето до доспевање.

УП 25 Ентитетот ја оценува својата намера и можност да ги чува до доспевање своите вложувања кои се чуваат до доспевање не само кога овие финансиски средства се почетно признаени, туку исто така и на секој последователен период на известување.

Заеми и побарувања

УП 26 Секое недеривативно финансиско средство со фиксни и утврдливи плаќања (вклучувајќи и позајмени средства, побарувања од купувачи, вложувања во должнички инструменти и депозити кои се чуваат во банки) потенцијално може да ја исполни дефиницијата за заеми и побарувања. Меѓутоа, финансиско средство кое котира на активен пазар (како што е котиран должнички инструмент, види точка УП 71) не се квалификува за класифицирање како заем или побарување. Финансиските средства кои не ја исполнуваат дефиницијата за заеми и побарувања може да бидат класифицирани како вложувања кои се чуваат до доспевање доколку тие ги исполнуваат условите за таа класификација (види точки 9 и УП 16 – УП 25). При почетното признавање на финансиското средство кое инаку би било класифицирано како заем или побарување, ентитетот може да го назначи како финансиско средство според објективна вредност преку добивката или загубата за годината, или како расположливо за продажба.

Вградени деривативи (точки 10–13)

- УП 27 Доколку во основниот договор не е наведено или однапред утврдено доспевањето и претставува остаток на камата во нето средствата на ентитетот, тогаш неговите економски карактеристики и ризиците се оние кои ги има сопственичкиот инструмент, и вградениот дериватив би требало да поседува сопственички карактеристики кои се поврзани со истиот ентитет за да се смета дека тие се тесно поврзани. Доколку основниот договор не е сопственички инструмент и ја исполнува дефиницијата за финансиски инструмент, тогаш неговите економски карактеристики и ризици се оние кои ги има должничкиот инструмент.
- УП 28 Вграден дериватив кој нема опција (како што е вграден термински договор или своп) е одвоен од неговиот основен договор врз основа на неговите наведени или имплицитни суштински услови, за да резултира во објективна вредност од нула при почетното признавање. Вградени деривативи кои се засноваат на опции (како што се вградени опции за купување, продажба, плафон, под или опција за своп) се одвоени од нивниот основен договор врз основа на наведените услови на карактеристиката на опцијата. Почетната сметководствена вредност на основниот инструмент е остатокот на износот по одвојувањето на вградениот дериватив.
- УП 29 Генерално, повеќекратни вградени деривативи во еден инструмент се третираат како единствен сложен вграден дериватив. Меѓутоа, вградени деривативи кои се класифицирани како сопственички (види MCC 32) се евидентираат одделно од оние кои се класифицирани како средства или обврски. Понатаму, доколку некој инструмент има повеќе од еден вграден дериватив и тие деривативи се однесуваат на различна изложеност на ризик и можат лесно да се одвојат и се независни еден од друг, тие се евидентираат одделно од секој друг.
- УП 30 Економските карактеристики и ризици на вградените деривативи не се тесно поврзани со основниот договор (точка 11(a)) во следните примери. Во тие примери, превземајќи дека се исполнети условите кои се наведени во точките 11(b) и (в), ентитетот ги евидентира вградените деривативи одделно од основниот договор.
- (a) Опција за продавање која е вградена во инструмент кој му овозможува на имателот да бара од издавачот повторно да го откупи инструментот за одреден износ на пари или други средства кои се разликуваат врз основа на промената на главнината или во цените на производите или индексот не е тесно поврзан со основниот должнички инструмент.
 - (б) Опцијата за купување вградена во сопственички инструмент кој му овозможува на издавачот да го откупи повторно тој сопственички инструмент според специфична цена не е тесно поврзан со основниот сопственички инструмент од гледна точка на имателот (од гледна точка на издавачот, опцијата за купување е сопственички инструмент на издавачот доколку ги исполнува условите за таа класификација според MCC 32, во којшто случај се исклучува од делокругот на овој Стандард);
 - (в) Опцијата или автоматската одредба за продолжување на остатокот од рокот до доспевање на должничкиот инструмент не е тесно поврзана со основниот должнички инструмент освен доколку не постои истовремено коригирање на приближната пазарна каматна стапка во времето на продолжувањето. Доколку ентитетот издаде должнички инструмент и имателот на тој должнички инструмент запише опција за купување на должничкиот инструмент во корист на трета страна, издавачот ја смета таа опција за купување како продолжување на рокот до доспевање на должничкиот инструмент доколку не може да се бара од издавачот да учествува или олеснува повторното враќање на должничкиот инструмент на пазарот како резултат од исполнувањето на опцијата за купување.
 - (г) Плаќањата на каматата или главницата кои се индексирани за главнината кои се вградени во основен должнички инструмент или договор за осигурување – со коишто износот на каматата или главницата е индексирани за вредноста на сопственичките инструменти – не се тесно поврзани со основниот инструмент бидејќи ризиците својствени за главниот и вградениот дериватив не се слични;
 - (д) Плаќањата на каматата или главницата кои се индексирани за стоки кои се вградени во основен должнички инструмент или договор за осигурување – со коишто износот на каматата или главницата е индексирани за цената на стоката (како на пример злато) – не се тесно поврзани со основниот должнички инструмент или договор за осигурување бидејќи ризиците својствени за основниот и вградениот дериватив не се слични
 - (f) Карактеристиката на конвертибилност во главнина вградена во должнички инструмент не е тесно поврзана со основниот должнички инструмент од гледна точка на имателот на инструментот (од гледна точка на издавачот, опцијата за конвертибилност на главнината е

сопственички инструмент и е исклучена од делокругот на овој Стандард доколку ги исполнува условите за класификација во согласност со MCC 32).

- (е) Опцијата за купување, продавање или плаќање однапред на долг која е вградена во основен должнички договор или основен договор за осигурување не е тесно поврзана со основниот договор освен доколку цената за извршување на опцијата не е приближно еднаква на секој датум на извршување на амортизираната набавна вредност на основниот должнички инструмент или на сметководствената вредност на основниот договор за осигурување. Од гледна точка на издавачот на конвертибилниот должнички инструмент со вградени карактеристики на опција за купување или продавање, оценката дали опцијата за купување или продавање е тесно поврзана со основниот должнички договор се прави пред одделувањето на елементот на главнина во согласност со MCC 32.
- (ж) Кредитните деривативи кои се вградени во основниот должнички инструмент и кои на едната страна (корисникот) и дозволуваат да го пренесе кредитниот ризик на конкретното средство на кое се однесува, кое може, но и не мора и фактички да го поседува, на другата страна (гарантот) не се тесно поврзани со основниот должнички инструмент. Ваквите кредитни деривативи му дозволуваат на гарантот да го превземе кредитниот ризик поврзан со даденото средство без негово директно купување.

УП 31 Пример за хибриден инструмент е финансиски инструмент кој му дава право на имателот да му го врати финансискиот инструмент назад на издавачот во размена на одреден износ на пари или други финансиски средства кои може да се разликуваат врз основа на промената во главнина или индексот на стоката кој може да се зголеми или намали ('инструмент кој може да се врати на издавачот'). Освен доколку издавачот при почетното признавање го назначи инструмент кој може да му се врати на издавачот како финансиска обврска според објективна вредност преку добивката или загубата за годината, потребно е да го раздели вградениот дериватив (т.е. плаќање на индексирана главница) во согласност со точка 11 бидејќи основниот договор е должнички инструмент во согласност со точка УП 27 и плаќање на индексирана главница не е тесно поврзана со основниот должнички инструмент во согласност со точка УП 30(а). Бидејќи плаќањето на главницата може да се зголеми или намали, вградениот дериватив е дериватив без опција чија вредност е индексирана до основната променлива.

УП 32 Во случај на инструмент кој може да му се врати на издавачот во било кое време, за износ на пари кој е еднаков на пропорционален дел од нето вредноста на средствата на ентитетот (како што се единици на отворен заеднички фонд или некои инвестициски продукти кои се поврзани со единици), ефектот од разделувањето на вградениот дериватив и сметководството за секоја компонента треба да се врши на начин со кој ќе се мери комбинираниот инструмент по износот на откупот кој треба да се плати на крајот на периодот на известување доколку имателот го остварил неговото право да му го врати инструментот назад на издавачот.

УП 33 Економските карактеристики и ризиците на вградениот дериватив се тесно поврзани со економските карактеристики и ризиците на основниот договор во следните примери. Во овие примери, ентитетот не ги евидентира вградените деривативи одделно од основниот договор.

- (а) Вградениот дериватив во кој основната каматна стапка или индекс на каматни стапки коишто можат да го променат износот на каматата која инаку би била платена или примена според основниот каматносоен должнички договор или договор за осигурување е тесно поврзана со основниот договор освен доколку комбинираниот инструмент не може да се подмири на таков начин со кој имателот би го повратил суштински целото негово признаено вложување или вградениот дериватив би можел најмалку двојно да ја зголеми почетната стапка на поврат на основниот договор и би можел да резултира во стапка на поврат која е најмалку двојно поголема од пазарната стапка на поврат за договор со истите услови како оние кои ги има основниот договор.
- (б) Вградениот под или плафон (долна или горна граница) на каматните стапки на должнички договор или договор за осигурување е тесно поврзана со основниот договор доколку плафонот (горната граница) е еднаква или поголема од пазарната каматна стапка или доколку подот (долната граница) е еднаква или помала од пазарната каматна стапка кога договорот е издаден, а горната или долната граница не се предмет на левериџ во однос на основниот договор. Слично на тоа, одредбите кои се вклучени во договор за купување или продавање на некое средство (на пример стока) во кои се утврдени горната и долната граница на цената која треба да се плати или прими за тоа средство се тесно поврзани со основниот договор доколку и горната и долната граница на почетокот се надвор од парите и не се предмет на левериџ.
- (в) Вградениот дериватив на странска валута претставува тек на плаќања на главницата или каматата кои се деноминирани во странска валута и се вградени во основен должнички инструмент (на пример обврска со двојна валута) е тесно поврзана со основниот должнички инструмент. Ваквиот дериватив не е одделен од основниот договор бидејќи MCC 21, бара

добивките и загубите од странска валута на монетарни ставки да бидат признаени во добивката или загубата за годината .

- (г) Дериватив на странска валута кој е вграден во основен договор кој е договор за осигурување или не е договор за финансиски инструмент (како на пример договор за купување или продажба на некоја нефинансиска ставка чија цена е деноминирана во странска валута) е тесно поврзан со основниот договор доколку тој не е предмет на левериц, не содржи карактеристика на опција и бара плаќања кои се деноминирани во една од следните валути:
 - (i) Функционалната валута на било која од суштинските страни на договорот.
 - (ii) Валутата во којашто цената на поврзаниот производ или услуга која е стекната или испорачана рутински се деноминира во комерцијални трансакции кои се предмет на меѓународна трговија (на пример, САД долари за трансакции со сурова нафта).
 - (iii) Валута која вообичаено се користи во договори за купување или продажба на нефинансиски ставки во економското опкружување во кое се одвива трансакцијата (на пример релативно стабилна и ликвидна валута која вообичаено се користи во локални деловни трансакции или во надворешна трговија).
- (д) Вградениот дериватив е опција за плаќање однапред којашто е вградена само во каматниот дел или само во делот на главницата кој е тесно поврзан со основниот договор доколку тој основен договор (i) првобитно резултирал од разделувањето на правото да се примат договорните парични текови на финансискиот инструмент којшто, сам во себе, не содржел вграден дериватив и кој (ii) не содржи било какви услови кои не се присутни во првобитниот главен должнички договор.
- (ѓ) Вградениот дериватив во основен договор за наем е тесно поврзан со основниот договор доколку вградениот дериватив е (i) индекс врзан за инфлацијата, како што е индексот за плаќањата за наемот во однос на индексот на цените на мало (под услов наемот да не е под левериц, а индексот да се однесува на инфлацијата во сопственото економско опкружување на ентитетот), (ii) неизвесни наемнини засновани на поврзаните приходи од продажба и (iii) неизвесни наемнини засновани на варијабилни каматни стапки.
- (е) Карактеристика на поврзани единици вградени во основен финансиски инструмент или основен договор за осигурување е тесно поврзана со основниот инструмент или основниот договор доколку плаќањата деноминирани во единицата се мерат според тековната вредност на единицата која ја одразува објективната вредност на средствата на фондот. Карактеристика на поврзани единици е договорен услов со кој се бара да се извршат плаќања кои се деноминирани во единици на интерес или екстерен инвестициски фонд.
- (ж) Дериватив кој е вграден во договор за осигурување е тесно поврзан со основниот договор за осигурување доколку вградениот дериватив и основниот договор за осигурување се толку меѓусебно зависни што ентитетот не може да го измери вградениот дериватив одделно (односно без да го разгледува основниот договор).

Инструменти кои содржат вградени деривативи

- УП 33А Кога ентитетот станува договорна страна во хибриден (комбиниран) инструмент кој содржи еден или повеќе вградени деривативи, точката 11 бара ентитетот да ги идентификува сите такви вградени деривативи, да оцени дали се бара тие да бидат раздвоени од основниот договор и, за оние за кои се бара да бидат раздвоени, да се мерат деривативите според објективна вредност при нивното почетно признавање и при последователното мерење. Овие барања можат да бидат уште посложени, или да резултираат во помалку веродостојна мерка, отколку мерењето на целиот инструмент според објективна вредност преку добивката или загубата за годината . Поради таа причина овој Стандард дозволува целиот инструмент да биде назначен како: “според објективна вредност“ преку добивката или загубата за годината .
- УП 33Б Таквото назначување може да биде искористено било да точка 11 бара вградените деривативи да бидат раздвоени од основниот договор или пак да го забранува таквото раздвојување. Меѓутоа, точка 11А не би го оправдала назначувањето на хибридниот (комбиниран) инструмент како: “според објективна вредност“ преку добивката или загубата за годината во случаите кои се наведени во точка 11А(а) и (б) бидејќи со тоа не би се намалила сложеноста ниту пак би се зголемила веродостојноста.

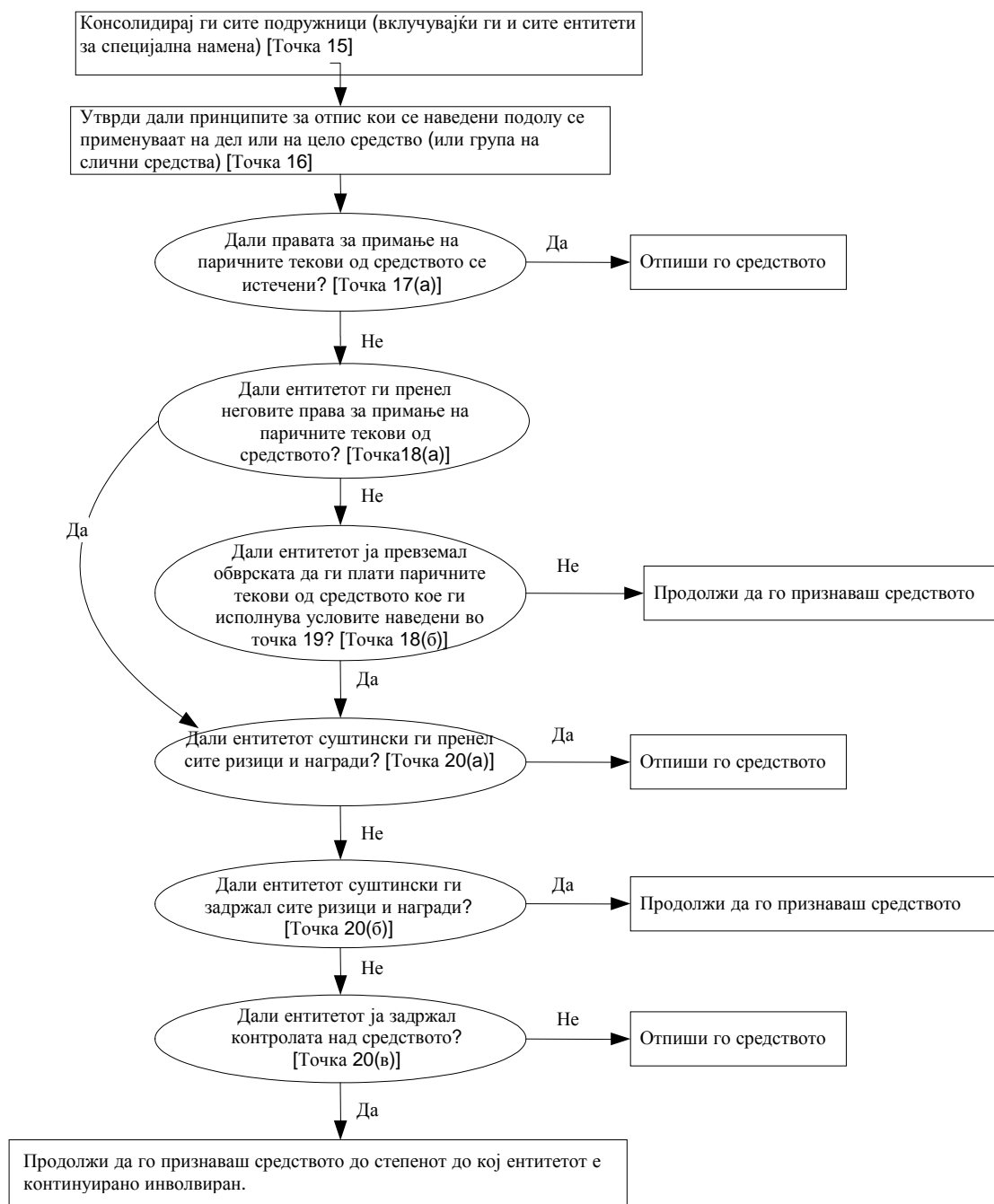
Признавање и отпис (точки 14–42)

Почетно признавање (точка 14)

- УП 34 Како последица на принципот наведен во точка 14, ентитетот ги признава сите свои договорни права и обврски според деривативите во неговиот извештај за финансиска состојба како средства или обврски, ретроспективно, освен за деривативи кои оневозможуваат пренесување на финансиските средства од такви кои се евидентирани како продажба (види точка УП 49). Доколку пренесувањето на финансиското средство не се квалификува за отпис, примателот не го признава пренесеното средство како негово средство (види точка УП 50).
- УП 35 Следуваат неколку примери за примена на принципот од точка 14:
- (а) Безусловните побарувања и обврски се признаваат како средства или обврски кога ентитетот станува страна на договорот и, како последица, има законско право да прими, или законска обврска да плати, пари.
 - (б) Средствата кои ќе бидат стекнати и обврските кои ќе бидат направени како резултат на цврсто обврзување за купување или продажба на производи или услуги генерално не се признаваат додека барем една од страните не постапила според договорот. На пример, ентитетот кој прима цврст налог генерално не признава средство (и ентитетот кој го издава налогот не признава обврска) во времето на обврзувањето туку, наместо тоа, го одложува признавањето се додека нареданите производи или услуги не бидат испорачани, предадени или дадени. Доколку цврсто обврзување за купување или продажба на нефинансиска ставка е во рамките на делокругот на овој Стандард во согласност со точките 5–7, неговата нето објективна вредност се признава како средство или обврска на датумот на обврзувањето (види (в) подолу). Понатаму, доколку претходно непризнаеното цврсто обврзување е назначено како хецирана ставка во хецинг на објективна вредност, сите промени во нето објективната вредност кои може да се припишат на хецираниот ризик се признаваат како средство или обврска по почнувањето на хецингот (види точки 93 и 94).
 - (в) Терминскиот договор кој е во рамките на делокругот на овој Стандард (види точки 2–7) се признава како средство или обврска на датумот на обврзувањето, наместо на датумот на кој се извршува подмирувањето. Кога ентитетот ќе стане страна во термински договор, објективните вредности на правото и обврската често се еднакви, така што нето објективната вредност на терминскиот договор е нула. Доколку нето објективната вредност на правото и обврската не се нула, договорот се признава како средство или обврска.
 - (г) Договорот за опции кој е во рамките на делокругот на овој Стандард (види точки 2–7) се признава како средство или обврска кога имателот или запишувачот ќе стане страна на договорот.
 - (д) Планираните идни трансакции, без оглед на тоа колку се веројатни, не се средства и обврски на ентитетот бидејќи ентитетот, не станал страна на договорот.

Отпис на финансиско средство (точки 15–37)

- УП 36 Следниот дијаграм ја илустрира оценката за тоа дали и до кој степен некое финансиско средство треба да се отпише.

Аранжмани во согласност со кои ентитетот ги задржува договорните права да ги прими паричните текови на финансиското средство, но ги превзема договорните обврска да ги плати паричните текови на еден или повеќе приматели (точка 18(б))

УП 37 Ситуацијата објаснета во точката 18(б) (кога ентитетот ги задржува договорните права да ги прими паричните текови од финансиското средство, но ја превзема договорната обврска да ги плати паричните текови на еден или повеќе приматели) настанува, на пример, доколку ентитетот е ентитет со специјална намена или старателство, и на вложувачите им издава кориснички учества во согласност со основните финансиски средства кои тој ги поседува и обезбедува сервисирање на тие финансиски средства. Во таков случај, финансиските средства се квалификуваат за отпис доколку се исполнети условите наведени во точките 19 и 20.

УП 38 Со применувањето на точка 19, ентитетот би можел да биде, на пример, иницијаторот на финансиското средство, или би можел да биде групација која вклучува консолидиран ентитет за специјална намена кој стекнал финансиско средство и ги пренесува паричните текови на инвеститор кој е неповрзана трета страна.

Оценка на преносот на ризиците и наградите од сопственоста (точка 20)

- УП 39 Примери за ситуации кога ентитетот ги пренел суштински сите ризици и награди кои произлегуваат од сопственоста се:
- (а) Безусловна продажба на финансиско средство.
 - (б) Продажба на финансиско средство заедно со опција за повторен откуп на финансиското средство по неговата објективна вредност во моментот на откупот.
 - (в) Продажба на финансиско средство заедно со опција за продажба или купување која е во голема мерка надвор од парите (односно опција која во толкава мерка надвор од парите така што е многу неверојатно да постане во парите пред истекот на рокот).
- УП 40 Примери за ситуации кога ентитетот ги задржал суштински сите ризици и награди кои произлегуваат од сопственоста се:
- (а) Трансакција на продажба или повторен откуп каде цената за повторниот откуп е фиксна цена или продажната цена плус повратот на заемодавателот.
 - (б) Договор за позајмување на хартии од вредност.
 - (в) Продажба на финансиско средство заедно со своп на вкупен поврат кој ја пренесува изложеноста на пазарниот ризик назад на ентитетот.
 - (г) Продажба на финансиско средство заедно со длабока опција за купување или продавање во парите (односно опција која е во толкава мерка во парите така што е многу неверојатно да излезе надвор од парите пред истекот на рокот).
 - (д) Продажба на краткорочни побарувања во кои ентитетот гарантира дека ќе му компензира на примателот за кредитните загуби кои е веројатно дека ќе настанат.
- УП 41 Доколку ентитетот утврди дека како резултат на преносот, тој ги има пренесено суштински сите ризици и награди кои произлегуваат од сопственоста на пренесеното средство, тој не го признава пренесеното средство наспроти добивката во иден период, освен доколку тој не го откупи повторно пренесеното средство во нова трансакција.

Оценка на пренесувањето на контрола

- УП 42 Ентитетот не ја задржал контролата на пренесеното средство доколку примателот практично ја поседува можноста да го продаде пренесеното средство. Ентитетот ја задржал контролата на пренесеното средство доколку примателот практично не ја поседува можноста да го продаде пренесеното средство. Примателот практично ја поседува можноста да го продаде пренесеното средство доколку со него се тргува на активен пазар, бидејќи примателот би можел да го откупи повторно пренесеното средство на пазарот доколку тој има потреба да му го врати средството на ентитетот. На пример, примателот може практично да ја поседува можноста да го продаде пренесеното средство доколку пренесеното средство е предмет на опција која му дозволува на ентитетот да го откупи повторно, но примателот може брзо и лесно да го стекне пренесеното средство на пазарот доколку се изврши опцијата. Примателот практично не ја поседува можноста да го продаде пренесеното средство доколку ентитетот ја задржува таквата опција и примателот не може брзо и лесно да го стекне пренесеното средство на пазарот доколку ентитетот ја изврши неговата опција.
- УП 43 Примателот практично ја поседува можноста да го продаде пренесеното средство само доколку примателот може да го продаде пренесеното средство во неговата целост на неповрзана трета страна и е во можност да ја реализира таа можност еднострано и без наметнување на дополнителни ограничувања на преносот. Критичното прашање е што е примателот во можност да направи во пракса, а не какви договорни права има примателот во однос на тоа што тој може да направи со пренесеното средство или какви забрани постојат во договорите. Поконкретно:
- (а) Договорното право да го отуѓи пренесеното средство има мал практичен ефект доколку не постои пазар за пренесеното средство.
 - (б) Можноста да го отуѓи пренесеното средство има мал практичен ефект доколку тоа не може слободно да се изврши. Заради таа причина:
 - (i) Можноста на примателот да го отуѓи пренесеното средство мора да зависи од постапките на другите (односно тоа мора да биде еднострана можност).
 - (ii) Примателот мора да биде во можност да го отуѓи пренесеното средство без да има потреба да додаде некои рестриктивни услови или ограничувања на преносот (на

пример условите во врска со позајмено средство се сервисираат или пак опција која му дава на примателот право да го откупи повторно тоа средство).

- УП 44 Дека не е веројатно примателот да го продаде пренесеното средство, само по себе, не значи дека преносителот ја задржал контролата на пренесеното средство. Меѓутоа, доколку опцијата за продавање или гаранцијата го ограничуваат примателот во продавањето на пренесеното средство, тогаш преносителот ја задржал контрола на пренесеното средство. На пример, доколку опција за продавање или гаранција се од доволна вредност така што го ограничуваат примателот од продавање на пренесеното средство бидејќи примателот, во пракса, не би го продал пренесеното средство на трета страна без да му додаде слична опција или друг рестриктивен услов. Наместо тоа примателот би го чувал пренесеното средство со цел да добие плаќања во согласност со гаранцијата или опцијата за продавање. Во согласност со овие околности преносителот ја задржал контролата на пренесеното средство.

Преноси кои се квалификуваат за отпис

- УП 45 Ентитетот може да го задржи правото на дел од плаќањата за камата од пренесените средства како надомест за сервисирањето на тие средства. Делот од плаќањата за камата од кои ентитетот би се откажал по завршувањето или пренесувањето на договорот за сервисирање се алоцира на средството кое се сервисира или обврската која се сервисира. Делот од плаќањата за камата од кои ентитетот не би се откажал е побарување за само дел од каматата. На пример, доколку ентитетот не би се откажал од никаква камата по завршувањето или пренесувањето на договорот за сервисирање, целокупниот опсег на каматата е побарување за само дел од каматата. За целите на примена на точката 27, објективната вредност на средството кое се сервисира и побарувањето за само дел од камата се користат за алокација на сметководствената вредност на побарувањето помеѓу делот на средството кое е отпишано и делот кој понатаму ќе остане признаен. Доколку не е наведен надомест за сервисирање или не се очекува да биде примен надомест со кој ќе му се надомести на ентитетот соодветно за извршувањето на сервисирањето, обврската за сервисирањето се признава според објективна вредност.
- УП 46 При оценувањето на објективните вредности на делот кој понатаму продолжува да биде признаен и на делот кој е отпишан за целите на примена на точката 27, ентитетот ги применува барањата за мерење на објективната вредност кои се наведени во точките 48 – 49 и УП 69 –УП 82 како дополние на точката 28.

Преноси кои не се квалификуваат за отпис

- УП 47 Следново претставува примена на принципот кој е наведен во точка 29. Доколку гаранцијата која е дадена од ентитетот за загуби кои произлегуваат од неисполнување на обврските во врска со пренесеното средство оневозможува да се отпише пренесеното средство бидејќи ентитетот ги задржал суштински сите ризици и награди кои произлегуваат од сопственоста на пренесеното средство, пренесеното средство продолжува да биде признаено во неговата целост и примениот надомест се признава како обврска.

Континуираното инволвирање во пренесеното средство

- УП 48 Следниве се примери за тоа како ентитетот го мери пренесеното средство и со него поврзаната обврска во согласност со точка 30.

Сите средства

- (а) Доколку гаранцијата која е обезбедена од ентитетот да плати загуби кои произлегуваат од неисполнување на обврските во врска со пренесеното средство оневозможува пренесеното средство да биде отпишано до степенот на континуираното инволвирање, на датумот на преносот пренесеното средство се мери по пониската од (i) сметководствената вредност на средството и (ii) максималниот износ на примениот надомест во преносот кој би можело да се бара да биде платен назад од страна на ентитетот ('износ на гаранцијата'). Поврзаната обврска почетно се мери според износот на гаранцијата плус објективната вредност на гаранцијата (која вообичаено е примениот надомест за гаранцијата). Последователно, почетната објективна вредност на гаранцијата се признава во добивката или загубата за годината на временска пропорционална основа (види MCC 18) и сметководствената вредност на средството се намалува за сите загуби поради обезвреднување .

Средства кои се мерат по амортизирана набавна вредност

- (б) Доколку обврска од опција за продавање која е запишана од ентитетот или право од опција за купување која се чува од ентитетот оневозможува пренесеното средство да биде отпишано и ентитетот го мери пренесеното средство по амортизирана набавна вредност, поврзаната обврска се мери според неговата набавна вредност (односно примениот надомест) исправен за амортизацијата на разликата помеѓу таа набавна вредност и амортизираната набавна вредност на пренесеното средство на датумот на истекување на опцијата. На пример, да претпоставиме дека амортизираната набавна вредност и сегашната вредност на средството на датумот на преносот е ПЕ 98 и дека примениот надомест е ПЕ 95. Амортизираната набавна вредност на средството на датумот на извршување на опцијата ќе биде ПЕ 100. Почетната сегашна вредност на поврзаната обврска е ПЕ 95 и разликата помеѓу ПЕ 95 и ПЕ 100 се признава во добивката или загубата за годината со примена на методата на ефективна камата. Доколку се изврши опцијата, секоја разлика помеѓу сметководствената вредност на поврзаната обврска цената на извршување на опцијата се признава во добивката или загубата за годината.

Средства кои се мерат според објективна вредност

- (в) Доколку право од опција за купување кое е задржано од ентитетот оневозможува пренесеното средство да биде отпишано и ентитетот го мери пренесеното средство според објективната вредност, средството продолжува да се мери според неговата објективна вредност. Поврзаната обврска се мери по (i) цената на извршување на опцијата намалена за временската вредност на опцијата доколку опцијата е во парите или еднаква на парите, или (ii) објективната вредност на пренесеното средство намалено за временската вредност на опцијата доколку опцијата е надвор од парите. Исправката на мерењето на поврзаната обврска осигурува дека нето сегашната вредност на средството и поврзаната обврска е објективната вредност на правото на опција за купување. На пример, доколку објективната вредност на основното средство е ПЕ 80, цената на извршување на опцијата е ПЕ 95 и временската вредност на опцијата е ПЕ 5, сметководствената вредност на поврзаната обврска е ПЕ 75 (ПЕ 80 – ПЕ 5) и сметководствената вредност на пренесеното средство е ПЕ 80 (односно неговата објективна вредност).
- (г) Доколку опција за продавање запишана од ентитетот оневозможува пренесеното средство да биде отпишано и ентитетот го мери пренесеното средство според објективна вредност, поврзаната обврска се мери по цената на извршување на опцијата плус временската вредност на опцијата. Мерењето на средството според објективна вредност е ограничено на пониската од објективната вредност и цената на извршување на опцијата бидејќи ентитетот нема право да ја зголеми објективната вредност на пренесеното средство над цената на извршување на опцијата. Ова осигурува дека нето сегашната вредност на средството и поврзаната обврска е објективната вредност на обврската на опцијата за продавање. На пример, доколку објективната вредност на основното средство е ПЕ 120, цената на извршување на опцијата е ПЕ 100 и временската вредност на опцијата е ПЕ 5, сметководствената вредност на поврзаната обврска е ПЕ 105 (ПЕ 100 + ПЕ 5) и сметководствена вредност на средството е ПЕ 100 (во овој случај цената на извршување на опцијата).
- (д) Доколку границата, во форма на купена опција за продавање и запишана опција за купување, оневозможува пренесеното средство да биде отпишано и ентитетот го мери средството според објективната вредност, тој продолжува да го мери средството според објективната вредност. Поврзаната обврска се мери по (i) збирот на цената на извршување за купување и објективната вредност на опцијата за продавање намалена за временската вредност опцијата за купување, доколку опцијата за купување е во парите или еднаква на парите, или (ii) збирот на објективната вредност на средството и објективната вредност на опцијата за продавање намалена за временската вредност на опцијата за купување доколку опцијата за купување е надвор од парите. Исправката на поврзаната обврска осигурува дека нето сегашната вредност на средството и на поврзаната обврска е објективната вредност на опциите кои се чуваат се запишани од ентитетот. На пример, да претпоставиме дека ентитетот пренесува финансиско средство кое се мери според објективна вредност додека симултано купува опција за купување со цена на извршување од ПЕ 120 и запишува опција за продавање со цена на извршување од ПЕ 80. Исто така да претпоставиме дека објективната вредност на средството е ПЕ 100 на датумот на пренесувањето. Временската вредност на опцијата за продавање и купување се ПЕ 1 и ПЕ 5 респективно. Во овој случај, ентитетот признава средство од ПЕ 100 (објективната вредност на средството) и обврска од ПЕ 96 [(ПЕ 100 + ПЕ 1) – ПЕ 5]. Ова дава вредност на

нето средство од ПЕ 4, што е објективната вредност на опциите кои се чуваат и се запишани од страна на ентитетот.

Сите преноси

- УП 49 До степенот до кој пренесувањето на финансиското средство не се квалификува за отпис, договорните права или обврски на преносителот кои се поврзани со преносот не се евидентираат одделно како деривативи доколку признавањето на деривативот било на пренесеното средство било на обврската која произлегува од преносот би резултирало во двојно признавање на истите права или обврски. На пример, опција за купување која е задржана од преносителот може да оневозможи преносот на финансиските средства да биде евидентиран како продажба. Во тој случај, опцијата за купување не се признава одделно како деривативно средство.
- УП 50 До степенот до кој пренесувањето на финансиското средство не се квалификува за отпис, примателот не го признава пренесеното средство како средство. Примателот ги отпишува парите или друг вид на примен надомест и признава побарување од преносителот. Доколку преносителот ги има и правото и обврската повторно да ја стекне контролата на целокупното пренесено средство за фиксен износ (како: “според договор за повторен откуп”), примателот може да го евидентира побарувањето како побарување за заем.

Примери

- УП 51 Следните примери ја илустрираат примената на принципите за отпис наведени во овој Стандард.
- (а) *Договори за повторен откуп и позајмување на хартии од вредност.* Доколку финансиско средство е продадено во согласност со договор за негово повторно откупување по фиксна цена или по продажна цена плус поврат на заеодавателот доколку тоа е дадено под заем во согласност со договор за негово враќање на преносителот, тоа не се отпишува бидејќи преносителот ги задржува суштински сите ризици и награди кои произлегуваат од сопственоста. Доколку примателот се стекнува со правото да го продаде или заложи средството, преносителот го рекласификува средството во неговиот извештај за финансиска состојба, на пример, како позајмено средство или побарување за повторен откуп.
 - (б) *Договори за повторен откуп и позајмување на хартии од вредност—средства кои се суштински исти.* Доколку финансиско средство е продадено во согласност со договор за повторен откуп на истото или суштински истото средство по фиксна цена или по продажна цена плус поврат на заеодавателот доколку финансиското средство е дадено или земено како заем во согласност со договор за враќање на истото или суштински истото средство на преносителот, тоа не се отпишува бидејќи преносителот ги задржува суштински сите ризици и награди кои произлегуваат од сопственоста.
 - (в) *Договори за повторен откуп и позајмување на хартии од вредност—право на замена.* Доколку договор за повторен откуп по фиксна цена за повторен откуп или по цена која е еднаква на продажна цена плус поврат на заеодавателот, или слични трансакции за позајмување на хартии од вредност, му дава на примателот право да ги замени средствата кои се слични и со еднаква објективна вредност на пренесеното средство на датумот на повторниот откуп, средството кое е продадено или позајмено во согласност со трансакција за повторен откуп или позајмување на хартии од вредност не се отпишува бидејќи преносителот ги задржува суштински сите ризици и награди кои произлегуваат од сопственоста.
 - (г) *Право на прво одбивање при повторен откуп според објективната вредност.* Доколку ентитетот продава финансиско средство и го задржува само правото за прво одбивање на повторен откуп на пренесеното средство според објективна вредност доколку примателот последователно го продава, ентитетот го отпишува средството бидејќи тој ги нема пренесено суштински сите ризици и награди кои произлегуваат од сопственоста.
 - (д) *Трансакција на перење на продажба.* Повторен откуп на финансиско средство во краток временски период по неговата продажба, понекогаш се нарекува перење на продажба. Таков повторен откуп не спречува отпис доколку првичната трансакција ги исполнува барањата за отпис. Меѓутоа, доколку некој договор за продавање на финансиско средство се склучи истовремено кога се склучува и договор за повторен откуп на истото средство по фиксна цена или по продажна цена плус поврат на заеодавателот, тогаш средството не се отпишува.
 - (ѓ) *Опции за продавање и опции за купување кои се во голема мерка во парите.* Доколку пренесеното финансиско средство може да биде отповикано од преносителот и опцијата за купување е во голема мерка во парите, пренесувањето не се квалификува за отпис бидејќи

преносителот ги задржал суштински сите ризици и награди кои произлегуваат од сопственоста. Слично на тоа, доколку финансиското средство може да се врати назад од страна на примателот и опцијата за продавање е во голема мерка во парите, пренесувањето не се квалификува за отпис бидејќи преносителот ги задржал суштински сите ризици и награди кои произлегуваат од сопственоста.

- (е) *Опции за продавање и опции за купување кои се во голема мерка надвор од парите.* Финансиско средство кое е пренесено, а кое е предмет само на опција за продавање која е чувана од примателот и која во голема мерка е надвор од парите, или опција за купување која е чувана од преносителот и која во голема мерка е надвор од парите се отпишува. Ова е затоа што преносителот ги пренел суштински сите ризици и награди кои произлегуваат од сопственоста.
- (ж) *Средства кои можат брзо и лесно да се стекнат и се предмет на опција за купување која не е ниту во голема мерка во парите ниту во голема мерка надвор од парите.* Доколку ентитетот поседува опција за купување на средство кое може брзо и лесно да се стекне на пазарот и опцијата не е ниту во голема мерка во парите ниту во голема мерка надвор од парите, средството се отпишува. Ова е затоа што ентитетот (i) ниту ги задржал ниту ги пренел суштински сите ризици и награди кои произлегуваат од сопственоста, и (ii) не ја задржал контролата. Меѓутоа, доколку средството не може брзо и лесно да се стекне, отпис се исклучува до степенот на износот на средството кое е предмет на опцијата за купување бидејќи ентитетот ја задржал контролата над средството.
- (з) *Средства кои не можат брзо и лесно да се стекнат и се предмет на опција за продавање која е запишана од ентитетот која не е ниту во голема мерка во парите ниту во голема мерка надвор од парите.* Доколку ентитетот пренесе финансиско средство кое не може брзо и лесно да се стекне на пазарот и запише опција за продавање која не е во голема мерка надвор од парите, ентитетот ниту ги задржува ниту ги пренесува суштински сите ризици и награди кои произлегуваат од сопственоста заради запишаната опција за продавање. Ентитетот ја задржува контролата над средството доколку опцијата за продавање е со доволно голема вредност да го спречи примателот од продавање на средството, во кој случај средството продолжува да биде признаено до степенот на континуираното инволвирање на преносителот (види точка УП 44). Ентитетот ја пренесува контролата над средството доколку опцијата за продавање не е со доволно голема вредност за да го спречи примателот од продавање на средството, во кој случај средството се отпишува.
- (с) *Средства кои се предмет на опција на објективна вредност за купување или продавање или термински договор за повторен откуп.* Пренос на финансиско средство кое е предмет само на опција за продавање или на опција за купување или пак на термински договор за повторен откуп кој има цена на извршување или цена за повторен откуп која е еднаква на објективната вредност на финансиското средство во моментот на повторниот откуп, резултира во отпис заради пренесувањето на суштински сите ризици и награди кои произлегуваат од сопственоста.
- (и) *Опции за продавање или купување кои се подмирени во пари.* Ентитетот го оценува преносот на финансиско средство кое е предмет на опција за продавање, опција за купување или термински договор за повторен откуп која ќе биде подмирена на нето основа во пари, за да утврди дали тој ги задржал или пренел суштински сите ризици и награди кои произлегуваат од сопственоста. Доколку ентитетот не ги задржал суштински сите ризици и награди кои произлегуваат од сопственоста на пренесеното средство, тој утврдува дали тој ја задржал контролата над пренесеното средство. Тоа што опцијата за продавање, опцијата за купување или терминскиот договор за повторен откуп се подмирени на нето основа пари не значи автоматски дека ентитетот ја пренел контролата (види точки УП 44 и (е), (ж) и (с) погоре).
- (ј) *Отстранување на сметките за резервирање.* Отстранување на сметките за резервирање е безусловен повторен откуп (купување) опција која на ентитетот му дава право повторно да го побарува пренесеното средство кое е предмет на некои ограничувања. Доколку таквата опција резултира во тоа да ентитетот ниту ги задржува ниту ги пренесува суштински сите ризици и награди кои произлегуваат од сопственоста, таа спречува отпис само до степенот на износот кој е предмет на повторниот откуп (под претпоставка дека примателот не може да го продаде средството). На пример, доколку сметководствената вредност и приливите од преносот на позајмените средства се ПЕ 100.000 и секој индивидуален заем може да биде отповикан но збирниот износ на заемите кој би можел да биде повторно откупен не би можел да надмине ПЕ 10.000, ПЕ 90.000 од заемот би се квалификувале за отпис.
- (к) *Опции за купување со право на расчистување*.* Ентитетот, кој може да биде преносителот, кој ги сервисира пренесените средства може да поседува опција за купување со право за расчистување за да го купи остатокот од пренесеното средства кога износот на средствата

падне до одредено ниво на кое трошокот за сервисирањето на тие средства станува товар во однос на користа од сервисирањето. Доколку таквата опција резултира во тоа да ентитетот ниту ги задржува ниту пренесува суштински сите ризици и награди кои произлегуваат од сопственоста и примателот не може да ги продаде средствата, тоа спречува отпис само до степенот на износот на средството кое е предмет на опцијата за купување.

- (л) *Подредени задржани камати и кредитни гаранции.* Ентитетот може да му обезбеди на примателот кредитно подобрување со подредување на одреден дел или на целата камата со задржување во пренесеното средство. Алтернативно, ентитетот може да му обезбеди на примателот кредитно подобрување во форма на кредитна гаранција која би можела да биде неограничена или ограничена на одреден износ. Доколку ентитетот ги задржува суштински сите ризици и награди кои произлегуваат од сопственоста на пренесеното средство, средството продолжува да биде признаено во неговата целост. Доколку ентитетот задржува само дел, но не суштински сите, ризици и награди кои произлегуваат од сопственоста и ја задржал контролата, се спречува отписот до степенот на износот на пари или други средства кои би можело да се бара да бидат платени од страна на ентитетот.
- (љ) *Свопови за вкупен поврат.* Ентитетот може да му продаде финансиско средство на примателот и да склучи ангажман за своп на вкупен поврат со примателот, во кој што целокупните парични текови од плаќањата за камата од основното средство се враќаат на ентитетот во замена за фиксно плаќање или плаќање врз основа на променлива стапка и сите зголемувања или намалувања на објективната вредност на основното средство се апсорбирани од ентитетот. Во таков случај, забранет е отпис на целото средство.
- (м) *Свопови на каматна стапка..* Ентитетот може да му пренесе на примателот финансиско средство со фиксна стапка и да склучи ангажман за своп на каматна стапка со примателот за да прими фиксна каматна стапка и да плати променлива каматна стапка врз основа на теоретски износ кој е еднаков на износот на главницата на пренесеното финансиско средство. Свопот на каматна стапка не го спречува отписот на пренесеното средство доколку плаќањата во однос на свопот не се условени од плаќањата кои се прават во однос на пренесеното средство.
- (н) *Свопови за амортизирање на каматна стапка.* Ентитетот може да му пренесе на примателот финансиско средство со фиксна стапка кое се исплаќа во текот на времето, и да склучи ангажман за своп за амортизирање на каматна стапка со примателот за да прими фиксна каматна стапка и да плати променлива каматна стапка врз основа на теоретски износ. Доколку теоретскиот износ на свопот се амортизира така што е еднаков на износот на главницата на пренесеното финансиско средство кој е неподмирен во било кој момент, свопот генерално би резултирал во тоа да ентитетот го задржи суштинскиот ризик од плаќање однапред, во кој случај ентитетот или продолжува да го признава целото пренесено средство или продолжува да го признава пренесеното средство до степенот на неговото континуирано инволвирање. Во спротивно, доколку амортизацијата на теоретскиот износ на свопот не е поврзана со износот на главницата на пренесеното средство кој е неподмирен, таквиот своп не би резултирал во тоа да ентитетот во однос на средството, го задржи ризикот од плаќање однапред. Соодветно, тоа нема да го спречи отписот на пренесеното средство доколку плаќањата во однос на свопот не се условени од плаќањата на каматата кои се прават во однос на пренесеното средство и свопот не резултира во тоа да ентитетот ги задржи другите значителни ризици и награди кои произлегуваат од сопственоста на пренесеното средство.

УП 52 Овоа точка ја илустрира примената на пристапот на континуирано инволвирање, кога континуираното инволвирање на ентитетот се однесува на дел на финансиското средство.

Да претпоставиме дека ентитетот има портфолио на однапред платлив заем чиј купон и ефективна каматна стапка е 10 проценти и чиј износ на главница и амортизирана набавна вредност е ПЕ 10.000. Тој склучува трансакција во која, во замена на плаќање на ПЕ 9.115, примателот го стекнува правото на ПЕ 9.000 на сите наплати за главницата плус соодветната камата од 9,5 проценти. Ентитетот ги задржува правата на ПЕ 1.000 на сите наплати на главницата плус соодветната камата од 10 проценти, плус вишокот на опсегот од 0,5 проценти на остатокот од главницата од ПЕ 9.000. Наплатите од однапред направените плаќања се алоцира помеѓу ентитетот и примателот пропорционално во сооднос 1:9, но сите неисполнувања на обврските во однос на плаќањата се одбиваат од каматата на ентитетот од ПЕ 1.000 се додека камата не се истроши. Објективната вредност на заемите на датумот на трансакцијата е ПЕ 10.100 и проценетата објективна вредност на вишокот на опсегот од 0,5 проценти е ПЕ 40.

Ентитетот утврдува дека тој пренел некои значителни ризици и награди кои произлегуваат од сопственоста (на пример, значителен ризик од плаќање однапред) но исто така задржал некои значителни ризици и награди кои произлегуваат од сопственоста (заради неговата подредена задржана

камата) и ја задржал контролата. Според тоа тој го применил пристапот на континуирано инволвирање.

За да го примени овој Стандард, ентитетот ја анализира трансакцијата како (а) задржување на целосно пропорционална задржана камата од ПЕ 1.000, плус (б) подредување на таа задржана камата за да се обезбеди кредитно подобрување на примателот за кредитни загуби.

Ентитетот пресметува дека ПЕ 9.090 (90 проценти × ПЕ 10.100) од примениот надомест од ПЕ 9.115 претставува надомест за целосно пропорционалниот удел од 90 проценти. Остатокот од примениот надомест (ПЕ 25) претставува надомест кој е примен за подредување на неговата задржана камата за да се обезбедување на кредитното подобрување на примателот за кредитните загуби. Во дополние, вишокот во опсегот од 0,5 проценти претставува примен надомест за кредитно подобрување. Соодветно, вкупниот примен надомест за кредитно подобрување е ПЕ 65 (ПЕ 25 + ПЕ 40).

Ентитетот ја пресметува добивката или загубата од продажбата на уделот од 90 проценти во паричните текови. Под претпоставка дека на датумот на пренесувањето не е расположлива одделна објективна вредност за делот од 90 проценти кој е пренесен и делот од 10 проценти кој е задржан, ентитетот ја алоцира сметководствената вредност на средството во согласност со точка 28 на следниов начин:

	<i>Проценета објективна вредност</i>	<i>Процент</i>	<i>Алоцирана сегашна вредност</i>
Пренесен дел	9.090	90%	9.000
Задржан дел	1.010	10%	1.000
Вкупно	10.100		10.000

Ентитетот ја пресметува неговата добивка или загуба од продажбата на уделот од 90 проценти од паричните текови со одземање на алоцираната сметководствена вредност на пренесениот дел од примениот надомест, односно ПЕ 90 (ПЕ 9.090 – ПЕ 9.000). Сметководствената вредност на делот кој е задржан од ентитетот е ПЕ 1.000.

Понатаму, ентитетот го признава континуираното инволвирање кое се јавува како резултат од подредувањето на неговата задржана камата за кредитни загуби. Соодветно, тој признава средство од ПЕ 1.000 (максималниот износ на паричните текови кои тој нема да ги прими во согласност со подредувањето), и поврзаната обврска од ПЕ 1.065 (која е максималната вредност на паричните текови кои тој нема да ги прими во согласност со подредувањето, односно ПЕ 1.000 плус објективната вредност на подредувањето од ПЕ 65).

Ентитетот ги користи сите погоре наведени информации за да ја евидентира трансакцијата на следниов начин:

	<i>Должи</i>	<i>Побарува</i>
Почетно средство	–	9.000
Средство признаено за подредување на останатата камата	1.000	–
Средство за примениот надомест во форма на вишок на опсег	40	–
Добивка или загуба за годината (добивка од пренесување)	–	90
Обврска	–	1.065
Примени пари	9.115	–
Вкупно	10.155	10.155

Веднаш по случувањето на трансакцијата, сметководствената вредност на средството е ПЕ 2.040 која се состои од ПЕ 1.000, кои ја претставуваат алоцираната набавна вредност на задржаниот дел, и ПЕ 1.040, кои го претставуваат дополнителното континуирано инволвирање на ентитетот од подредувањето на неговата задржаната камата за кредитни загуби (што вклучува вишок на опсегот од ПЕ 40).

Во последователните периоди, ентитетот ги признава примениот надомест за кредитното подобрување (ПЕ 65) врз основа на временска пропорција, ја пресметува каматата за признаеното средство со примена на методата на ефективна камата и признава загуби од обезвреднување од признаените средства. Како пример од последново, претпоставете дека во следната година постои загуба поради обезвреднување во основните заеми од ПЕ 300. Ентитетот го намалува неговото признаено средство за ПЕ 600 (ПЕ 300 кои се однесуваат на неговата задржана камата и ПЕ 300 кои се однесуваат на дополнително континуирано инволвирање кое произлегува од подредување на неговата задржана камата за кредитни загуби), и ги намалува неговите признаени обврски за ПЕ 300. Нето резултатот е расход во добивката или загубата за годината за загуби поради обезвреднување од ПЕ 300.

Редовен начин на набавка или продажба на финансиско средство (точка 38)

- УП 53 Редовен начин на набавка или продажба на финансиските средства се признава со користење на сметководството според датумот на тргување или сметководството според датум на подмирување како што е опишано во точките УП 55 и УП 56. Методата која е употребена се применува конзистентно за сите набавки и продажби на финансиските средства кои припаѓаат на иста категорија на финансиски средства кои се дефинирани во точка 9. За оваа цел средствата кои се чуваат за тргување формираат одделна категорија на средства назначени според објективна вредност преку добивката или загубата за годината.
- УП 54 Договор кој бара или дозволува подмирување на нето основа на промената на вредноста на договорот не е договор за редовен начин на набавка или продажба. Наместо тоа, таков договор е евидентиран како дериватив во периодот помеѓу датумот на тргување и датумот на подмирување.
- УП 55 Датумот на тргување е датумот на кој ентитетот се обврзува да набави или продаде некое средство. Сметководство според датум на тргување се однесува на (а) признавање на средство кое треба да биде примено и на обврска која треба да се плати на датумот на тргување, и (б) отпис на средство кое е продадено, признавање на добивка или загуба од отуѓување и признавање на побарувања од купувачот за плаќање на датумот на тргување. Генерално, не се започнува со пресметка на каматата за средството и кореспондирачката обврска се до датумот на подмирување на кој се пренесува сопственоста.
- УП 56 Датум на подмирување е датумот на кој е испорачано средството на или од ентитетот. Сметководството според датум на подмирување се однесува на (а) признавање на средството на денот на кој тоа е примено од страна на ентитетот, и (б) отпис на средството и признавање на добивка или загуба од отуѓување на денот на кој тоа се испорачува од ентитетот. Кога се применува сметководството според датум на подмирување ентитетот ги евидентира промените во објективната вредност на средството кои треба да бидат примени во текот на период помеѓу датумот на тргување и датумот на подмирување на истиот начин како што го евидентира стекнатото средство. Со други зборови, промената на вредноста не се признава за средства кои се евидентираат според набавна вредност или амортизирана набавна вредност; таа се признава во добивката или загубата за годината за средства кои се класифицирани како финансиски средства според објективна вредност преку добивката или загубата за годината; и се признава во останата сеопфатна добивка за средства класифицирани како расположливи за продажба.

Отпис на финансиски обврски (точки 39–42)

- УП 57 Финансиска обврска (или нејзин дел) згаснуваат кога должникот:
- (а) Ја извршува обврската (или дел од неа) со исплата на доверителот, вообичаено во пари, други финансиски средства, добра или услуги.
 - (б) Должникот е законски ослободен од примарната одговорност за обврската (или дел од неа) било преку правен процес или од страна на доверителот (доколку должникот дал гаранција, овој услов се уште може да биде исполнет).

- УП 58 Доколку издавачот на должнички инструмент повторно го откупи тој инструмент, долгот е гласнат дури и доколку издавачот е творец на пазарот за тој инструмент или има намера да го препродаде инструментот во блиска иднина.
- УП 59 Плаќањето на трета страна вклучувајќи и старателство (кое понекогаш се нарекува “суштински престанок”) само по себе не го ослободува должникот од неговата примарна обврска спрема доверителот, во отсуство на законско ослободување.
- УП 60 Доколку должникот изврши исплата на трета страна за да превземе некоја обврска и го извести неговиот доверител дека третата страна ја превземала неговата обврска за долгот, должникот не ја отпишува неговата обврска за долгот освен доколку не се исполнети условите наведени во точка УП 57(б). Доколку должникот и исплати на трета страна за да превземе обврска и се стекнува со законско ослободување од неговиот доверител, должникот го гласнал долгот. Меѓутоа, доколку должникот се согласи да изврши плаќање за долгот на трета страна или директно на првичниот доверител, должникот признава нова обврска за долгот кон трета страна.
- УП 61 Иако постои законско ослободување, независно од тоа дали е судско или од страна на доверителот, резултира во отпис на обврската, ентитетот може да признае нова обврска доколку критериумите за отпис наведени во точките 15–37 не се исполнети за пренесените финансиски средства. Доколку тие критериуми не се исполнети, пренесените средства не се отпишуваат, и ентитетот признава нова обврска во врска со пренесените средства.
- УП 62 За целите на точка 40, условите се суштински различни доколку дисконтираната сегашна вредност на паричните текови според новите услови, вклучувајќи ги и сите платени надоместоци нето од сите примени надоместоци, е за најмалку 10 проценти различна од дисконтираната сегашна вредност на преостанатите парични текови на првобитната финансиска обврска. Доколку размената на должничките инструменти или менувањето на условите се евидентира како згаснување, сите направени трошоци или надоместоци се признаваат како дел од добивката или загубата при згаснувањето. Доколку размената или менувањето не се евидентира како згаснување, сите направени трошоци или надоместоци претставуваат корекција на сметководствената вредност на обврската и се амортизираат во текот на преостанатото времетраење на изменетата обврска.
- УП 63 Во некои случаи, доверителот го ослободува должникот од неговата постојна обврска да изврши плаќања, но должникот превзема обврска да плати доколку страната која ја превзема примарната одговорност не ги исполни своите обврски. Во ваква околност должникот
- (а) признава нова финансиска обврска врз основа на објективната вредност на неговата обврска за гаранцијата; и
 - (б) признава добивка или загуба врз основа на разликата помеѓу (i) приливите и (ii) сметководствената вредност на првобитната финансиска обврска минус објективната вредност на новата финансиска обврска.

Мерење (точки 43–70)

Почетно мерење на финансиските средства и финансиските обврски (точка 43)

- УП 64 Објективната вредност на финансискиот инструмент при почетното признавање е вообичаено цената на трансакцијата (односно објективната вредност на надоместот кој е платен или примен, исто види точка УП 76). Меѓутоа, доколку дел од надоместот кој е платен или примен е наменет за нешто друго освен финансискиот инструмент, објективната вредност на финансискиот инструмент се проценува со примена на техники за вреднување (види точки УП 74–УП 79). На пример, објективната вредност на долгорочен заем или побарување кое не носи камата може да се процени како сегашната вредност на сите идни парични приливи дисконтирани со примена на каматна стапка која преовладува на пазарот за сличен инструмент (сличен според валутата, рокот, видот на каматната стапка и други фактори) со сличен кредитен рејтинг. Секој дополнително позајмен износ е трошок или намалување на приходот освен доколку не се квалификува за признавање како некој друг вид на средство.
- УП 65 Доколку ентитетот издаде заем кој носи вон – пазарна каматна стапка (на пример 5 проценти кога пазарната стапка за слични заеми е 8 проценти), и прими такса која се плаќа однапред како надомест, ентитетот го признава заемот според неговата објективна вредност, односно нето од примената такса. Ентитетот го евидентира дисконтот во добивката или загубата за годината со примена на методата на ефективна каматна стапка.

Последователно мерење на финансиските средства (точки 45 и 46)

- УП 66 Доколку финансискиот инструмент кој претходно бил признаен како финансиско средство се мери според објективна вредност и неговата објективна вредност падне под нулата, тоа е финансиска обврска мерена во согласност со точка 47.
- УП 67 Следниот пример го илустрира сметководството за трансакциските трошоци при почетното и последователното мерење на финансиското средство расположливо за продажба. Средството е купено за ПЕ 100 плус набавна провизија од ПЕ 2. Почетно, средството е признаено по 102. Крајот на периодот на известување е еден ден подоцна, кога котираната пазарна цена на средството останува на ПЕ 100. Доколку средството беше продадено, ќе беше платена провизија од ПЕ 3. На тој датум средството се мери по ПЕ 100 (без оглед на можната провизија при продажба) и загуба од ПЕ 2 се признава во останатата сеопфатна добивка. Доколку финансиското средство расположливо за продажба има фиксни или утврдливи плаќања, трансакциските трошоци се амортизираат во добивката или загубата за годината со примена на методата на ефективна камата. Доколку финансиското средство расположливо за продажба нема фиксни или утврдливи плаќања, трансакциските трошоци се признаваат во добивката или загубата за годината кога средството е отпишано или станува безвредно.
- УП 68 Инструменти кои се класифицирани како заеми и побарувања се мерат според амортизирана набавна вредност без оглед на намерата на ентитетот да ги чува до доспевање.

Разгледувања за мерење според објективна вредност (точки 48–49)

- УП 69 Во согласност со основната дефиниција на објективната вредност е и претпоставката дека ентитетот ќе продолжи да работи под претпоставката за континуитет без никаква намера или потреба да го ликвидира работењето, материјално да го намали опсегот на своето работење или да превземе трансакција по неповолни услови. Според тоа, објективната вредност не претставува износ којшто ентитетот би го примил или платил во принудна трансакција, недоброволна ликвидација или наметната продажба. Меѓутоа, објективната вредност го одразува кредитниот квалитет на инструментот.
- УП 70 Овој Стандард го користи поимот ‘понудена цена’ и ‘побарувана цена’ (понекогаш се нарекува ‘тековна цена на понуда’) во контекст на котираните пазарни цени, и поимот ‘распон помеѓу понудена и побарувана цена’ да ги вклучи само трансакциските трошоци. Други исправки кои се прават при утврдувањето на објективната вредност (на пример за кредитниот ризик на договорната страна) не се вклучуваат во поимот ‘распон помеѓу понудена и побарувана цена’.

Активен пазар: котирана цена

- УП 71 За финансиски инструмент се смета дека котира на активен пазар доколку котираните цени можат лесно да се утврдат на берзата, кај дилерите, брокерите, индустриска групација, агенција за утврдување на цени или регулаторна агенција, и тие цени ги одразуваат реалните и редовни трансакции кои настануваат на пазарот и кои се извршуваат под комерцијални услови. Објективната вредност се дефинира како цена која е договорена од спремен купувач и спремен продавач во трансакција која се извршува под комерцијални услови. Целта за утврдувањето на објективната вредност за финансиски инструмент со кој се тргува на активен пазар е да се добие цена по која трансакцијата би настанала на крајот на периодот на известување во однос на тој инструмент (односно без модификување или препакување на инструментот) на активниот пазар кој има најголеми предности и на кој ентитетот може да пристапи веднаш. Меѓутоа, ентитетот ја коригира цената на пазарот со најголеми предности за да ги одразува сите разлики во кредитниот ризик на договорната страна помеѓу инструменти со кои се тргува на тој пазар и оној кој треба да се вреднува. Постоенето на објавени котации на цени на активен пазар е најдобриот доказ за објективните вредности и кога тие постојат тие се користат за мерење на финансиското средство или финансиската обврска.
- УП 72 Соодветната котирана пазарна цена за средство кое се чува или обврска која ќе биде издадена вообичаено е цената која тековно се нуди додека, за средство кое ќе биде стекнато или обврска која се чува, тековната побарувана цена. Кога ентитетот има средства и обврски кои имаат пазарни ризици кои меѓусебно се пребиваат, тој може соодветно да користи средни пазарни цени како основа за определување на објективните вредности за пребивање на позициите на ризиците и како што ќе биде соодветно, да примени понудена или побарувана цена за отворената нето состојба. Кога цените кои тековно се нудат или се понудени не се расположливи, цената на најскорешната трансакција може да даде доказ за тековната објективна вредност под услов да немало значајна промена на економските околности од датумот на трансакцијата па наваму.

Доколку условите се променети од моментот на настанувањето на трансакцијата (на пример промена во безризичната каматна стапка која ги следи најскорешната котирана цена за корпоративски обврзници), објективната вредност ја одразува промената на околностите со земање во предвид на тековните цени или стапки за слични финансиски инструменти, како што е соодветно. Слично на тоа, доколку ентитетот може да прикаже дека последната трансакциска цена не претставува објективна вредност (на пример бидејќи таа го одразува износот кој ентитетот би го примил или платил во присилна трансакција, наметната присилна ликвидација или наметната продажба), таа цена се коригира. Објективната вредност на портфолио на финансиски инструменти е производ на бројот на единици на инструментот и неговата котирана пазарна цена. Доколку објавената котација на цената на активен пазар не постои за финансискиот инструмент во неговата целост, но постои активен пазар за неговите составни компоненти, објективната вредност се утврдува врз основа на релевантните пазарни цени за составните компоненти.

- УП 73 Доколку стапката (наместо цената) е котирана на активен пазар, ентитетот ја користи таа пазарно – котирана стапка како инпут за техниката за вреднување за да ја утврди објективната вредност. Доколку пазарно – котираната стапка не вклучува кредитен ризик или други фактори кои учесниците на пазарот би ги вклучиле во вреднувањето на инструментот, ентитетот ја коригира за тие фактори.

Кога не постои активен пазар: техники за вреднување

- УП 74 Доколку пазарот за финансиски инструмент не е активен, ентитетот ја утврдува објективната вредност со примена на техники за вреднување. Техниките за вреднување вклучуваат примена на трансакции помеѓу доволно информирани, спремни страни на пазарот извршени под комерцијални услови, доколку е можно, повикување на тековната објективна вредност на друг инструмент кој суштински е ист, анализи на дисконтирани парични текови и ценовни модели за опции. Доколку постои техника за вреднување која вообичаено се користи од страна на учесниците на пазарот за утврдување на цените на инструментите и тие техники покажуваат дека обезбедуваат веродостојни проценки за цените кои се постигнати за реалните пазарни трансакции, ентитетот ги користи тие техники.
- УП 75 Целта на примената на техники за вреднување е да се утврди која би била трансакциската цена на датумот на мерење во размена под комерцијални услови која е мотивирана од вообичаени деловни претпоставки. Објективната вредност се проценува врз основа на резултатите на техниката за вреднување која овозможува максимално искористување на пазарните инпути, и колку што е можно помалку се потпира на ентитетот – специфични инпути. Техниката за вреднување би се очекувало да даде реалистична проценка на објективната вредност доколку (а) таа разумно како би се очекувало пазарот да го цени инструментот и (б) инпутите на техниката за вреднување разумно ги претставуваат очекувањата на пазарот и мерките за факторите ризик – поврат кои се инхерентни за финансискиот инструмент.
- УП 76 Според тоа, техниката за вреднување (а) ги инкорпорира сите фактори кои учесниците на пазарот би ги разгледувале при утврдувањето на цената и (б) е конзистентно со прифатените економски методологии за утврдување на цени на финансиските инструменти. Периодично, ентитетот ги усогласува техниките за вреднување и ги тестира за валидност користејќи цени од други тековни пазарни трансакции на истиот инструмент кои можат да се следат (односно без модификување или препакување) или врз основа на било какви расположливи пазарни податоци кои можат да се следат. Ентитетот ги стекнува пазарните податоци конзистентно на истиот пазарот каде што инструментот е настанат или купен. Најдобриот доказ за објективната вредност на финансискиот инструмент при почетното признавање е трансакциската цена (односно објективната вредност на платениот или примениот надомест) освен доколку објективната вредност на тој инструмент не може да се докаже со споредување на други тековни пазарни трансакции на истиот инструмент кои можат да се следат (односно без модификување или препакување) или врз основа на техника за вреднување чии променливи вклучуваат само податоци од пазар кој може да се следи.
- УП 76А Последователното мерење на финансиското средство или финансиска обврска и последователното признавање на добивки и загуби треба да биде конзистентно со барањата на овој Стандард. Примената на точката УП 76 може да резултира во не признавање на никаква добивка или загуба при почетното признавање на финансиското средство или финансиската обврска. Во таков случај, MCC 39 бара добивката или загубата да се признаат по почетното признавање само до степенот до кој тие произлегуваат од промена во некој фактор (вклучувајќи го и времето како фактор) кој учесниците на пазарот би ги разгледале при утврдување на цената.
- УП 77 Првичното стекнување или отпочнување на финансиско средство или настанување на финансиска обврска е пазарна трансакција која обезбедува основа за проценка на објективната вредност на финансискиот инструмент. Поконкретно, доколку финансискиот инструмент е должнички инструмент (како што е заемот), неговата објективна вредност може да се утврди со повикување на пазарните услови кои постоеа во моментот на неговото стекнување или отпочнување и тековните пазарни услови или

каматни стапки кои тековно се наплатуваат од страна на ентитетот или од други за слични должнички инструменти (односно сличен останат период до доспевање, шема на парични текови, валута, кредитен ризик, колатерал и каматна основа). Алтернативно, доколку нема промена во кредитниот ризик на долгот или применливите кредитни распони по настанувањето на должничкиот инструмент, проценка на тековната пазарна каматна стапка може да биде изведена од употребата на основната каматна стапка со што се одразува подобар кредитен квалитет од основниот должнички инструмент, држејќи го кредитниот распон на константно ниво и правење на корекции за промената на основната каматна стапка од датумот на настанување. Доколку условите се променети од најскорешната пазарна трансакција, кореспондирачката промена во објективната вредност на финансискиот инструмент кој е предмет на вреднувањето се утврдува со повикување на тековните цени или стапки за слични финансиски инструменти, кои се соодветно коригирани за сите разлики кои произлегуваат од инструментот кој е предмет на вреднувањето.

- УП 78 Истата информација може да не биде расположлива за секој датум на кој се врши мерење. На пример, на датумот на кој ентитетот прави заем или стекнува должнички инструмент со кој не се тргува активно, ентитетот има трансакциска цена која е исто така пазарна цена. Меѓутоа, може да не постојат информации за нови трансакции на датумот на следното мерење, и иако ентитетот може да го утврди генералното ниво на пазарните каматни стапки, тој може да не знае кое е нивото на кредитен или друг ризик кое би го земале во предвид учесниците на пазарот при утврдувањето на цените за соодветниот инструмент на тој датум. Ентитетот може да нема информации од скорешните трансакции за да го утврди соодветниот кредитен распон над основната каматна стапка кој ќе го користи во утврдувањето на дисконтната стапка за пресметка на сегашната вредност. Во отсуство на докази за спротивното, би било разумно да се претпостави дека не се случиле никакви промени во распонот кои постоеле на датумот кога е направен заемот. Меѓутоа, ентитетот би очекувал да направи разумни напори за да утврди дали постои доказ дека е случена промена во таквите фактори. Кога постои доказ за промена, ентитетот би ги разгледал ефектите од таа промена при утврдувањето на објективната вредност на финансискиот инструмент.
- УП 79 При применувањето на анализата на дисконтирани парични текови, ентитетот користи една или повеќе дисконтни стапки кои се еднакви на стапките на поврат кои преовладуваат на пазарот за финансиски инструменти кои имаат суштински исти услови и карактеристики, вклучувајќи го и кредитниот квалитет на инструментот, останатиот временски период во кој договорната каматна стапка е фиксна, останатиот период до плаќањето на главницата и валутата во која ќе се вршат плаќањата. Краткорочните побарувања и обврски кои немаат наведена каматна стапка може да се мерат според првичниот фактуриран износ доколку ефектот од дисконтирање е нематеријален.

Кога не постои активен пазар: сопственички инструменти

- УП 80 Објективната вредност на вложувањата во сопственички инструменти кои немаат котирана пазарна цена на активен пазар и деривативи кои се поврзани со и мора да се подмират со испорака на таквите некотирани сопственички инструменти (види точки 46(в) и 47) може веродостојно да се измери доколку (а) променливоста во распонот на разумните проценки на објективната вредност не е значителна за тој инструмент или (б) веројатностите на различни проценки во рамки на тој распон може да бидат разумно оценети и искористени во проценувањето на објективната вредност.
- УП 81 Постојат голем број на ситуации во кои променливоста во распонот на разумната проценка на објективната вредност на вложувањата во сопственички инструменти кои немаат котирана пазарна цена и деривативи кои се поврзани со и мора да бидат подмирани со испорака на таквите некотирани сопственички инструменти (види точки 46(в) и 47) е веројатно дека нема да бидат значителни. Вообичаено е возможно да се процени објективната вредност на финансиското средство кое го стекнал ентитетот од некоја надворешна страна. Меѓутоа, доколку распонот на разумната проценка на објективната вредност е значителна и веројатностите на различни проценки не може разумно да бидат оценети, ентитетот е спречен да изврши мерење на инструментот според објективна вредност.

Инпути за техниките за вреднување

- УП 82 Соодветна техника за проценка на објективната вредност на конкретен финансиски инструмент би инкорпорирала пазарни податоци за пазарните услови кои можат да се следат и други фактори кои е веројатно дека ќе влијаат на објективната вредност на инструментот. Објективната вредност на финансискиот инструмент ќе се заснова на еден или повеќе од следниве фактори (и веројатно други).
- (а) *Временската вредност на парите (т.е. камата според основна или безризична стапка).* Основна каматна стапка обично може да биде изведена од цената на државна обврзница која може да се следи и која е често објавена во финансиски публикации. Овие стапки обично се разликуваат според очекуваните датуми на проектирани парични текови заедно со кривата на

приносот на каматните стапки за различни временски хоризонти. Од практични причини, ентитетот може да користи генерална стапка која е добро прифатена и може лесно да се следи, како што е ЛИБОР или своп стапка, како основна стапка. (Бидејќи стапка како ЛИБОР не е безризична каматна стапка, корекцијата за кредитниот ризик која е соодветна за конкретниот финансиски инструмент се утврдува врз основа на кредитниот ризик во врска со кредитниот ризик на оваа основна стапка.) Во некои земји, обврзниците на централната влада може да носат значителен кредитен ризик и може да не обезбедат стабилна основна каматна стапка која ќе се користи како основа за инструменти кои се деноминирани во таа валута. Некои ентитети во овие земји може да имаат подобра кредитна позиција и пониска каматна стапка за позајмувања отколку онаа на централната влада. Во таков случај основната каматна стапка може да биде посоодветно утврдена со повикување на каматната стапка за највисоко рангираната корпоративна обврзница која е издадена во валутата на тоа законодавство.

- (б) *Кредитен ризик.* Ефектот на кредитниот ризик врз објективната вредност (односно премијата која е над основната каматна стапка за кредитен ризик) може да биде изведена од пазарна цена на инструменти со кои се тргува, а која може да се следи или од каматна стапка која може да се следи а која се наплатува од страна на заемодавателите за заеми со различни кредитни рангирања.
- (в) *Цени за размена на странска валута.* Активна размена на валути на пазарот постои за најголемиот дел на главните валути, и цените котираат на дневна основа во финансиски публикации.
- (г) *Цени на стоки.* За многу стоки постојат пазарни цени кои можат да се следат.
- (д) *Цени на главнина.* Цените (и индекси на цени) на сопственички инструменти со кои се тргува можат лесно да се следат на некои пазари. Техниките кои се засноваат на сегашна вредност може да се користат за проценка на тековната пазарна цена на сопственичките инструменти за кои не постојат цени кои можат да се следат.
- (ѓ) *Непостојаност (т.е. големина на идни промени во цената на финансискиот инструмент или други ставки).* Мерки на непостојаноста на ставки со кои се тргува на активен пазар може обично да се процени разумно врз основа на историски пазарни податоци или со користење на непостојаностите кои се содржани во тековните пазарни цени.
- (е) *Ризик од плаќање однапред и ризик од предавање.* Очекуваните шеми за плаќање однапред за финансиските средства и очекуваните шеми за предавање за финансиските обврски можат да се проценат врз основа на историски податоци. (Објективната вредност на финансиската обврска која може да биде предадена од договорната страна не може да изнесува помалку од сегашната вредност на износот кој се предава — види точка 49.)
- (ж) *Трошоци за сервисирање за финансиско средство или финансиска обврска.* Трошоците за сервисирање можат да се проценат со користење на споредби со тековниот надомест кој се наплаќа од другите учесници на пазарот. Доколку трошоците за сервисирање на финансиско средство или финансиска обврска се значителни и останатите учесници на пазарот би се соочиле со споредбени трошоци, издавачот би ги разгледал тие трошоци при утврдувањето на објективната вредност на тоа финансиско средство или финансиска обврска. Веројатно е дека објективната вредност на почетокот на договорните права на идни надомести е еднаква на првичните трошоци кои се платени за нив, освен доколку идните надомести и поврзаните трошоци се надвор од границите во кои се споредбените податоци на пазарот.

Добивки и загуби (точки 55–57)

- УП 83 Ентитетот го применува MCC 21 за финансиските средства и финансиските обврски кои претставуваат монетарни ставки во согласност со MCC 21 и се деноминирани во странска валута. Во согласност со MCC 21, сите добивки и загуби од курсни разлики кај монетарните средства и монетарните обврски се признаваат во добивката или загубата за годината. Исклучок е монетарната ставка која е назначена како хеџинг инструмент било кај хеџинг на парични текови (види ги точките 95–101) или хеџинг на нето вложување (види точка 102). За целите на признавање на добивки и загуби од курсни разлики во согласност со MCC 21, монетарно финансиско средство расположливо за продажба се третира како да е средство кое се евидентира според амортизирана набавна вредност во странска валута. Соодветно за такво финансиско средство, курсните разлики кои резултираат од промени во амортизираната набавна вредност се признаваат во добивката или загубата за годината и другите промени во сегашната вредност се признаваат во согласност со точка 55(б). За финансиските средства расположливи за продажба кои не се монетарна ставка во согласност со MCC 21 (на пример, сопственички инструменти), добивката или загубата која се признава во останатата сеопфатна добивка во согласност со точка 55(б) ги вклучува сите поврзани компоненти на курсните разлики. Доколку тие претставуваат хеџинг однос помеѓу а не —

деривативно монетарно средство и не – деривативна монетарна обврска, промените во компонентата на странската валута на тие финансиски инструменти се признава во добивката или загубата за годината .

Обезвреднување и ненаплатливост на финансиските средства (точки 58–70)

Финансиски средства кои се евидентираат според амортизирана набавна вредност (точки 63–65)

- УП 84 Обезвреднувањето на финансиското средство евидентирано според амортизирана набавна вредност се мери со примена на првобитната ефективна каматна стапка на финансискиот инструмент бидејќи дисконтирањето според тековната пазарна каматна стапка фактички би наметнало мерење според објективната вредност на финансиски средства кои инаку би се мереле според амортизираната набавна вредност. Доколку условите на даден заем, побарување или вложување кое се чува до доспевање се повторно договорени или на друг начин модифицирани, заради финансиски потешкотии на заемодавателот или заемопримачот, обезвреднувањето се мери со примена на ефективната каматна стапка пред модификацијата на условите. Парични текови кои се однесуваат на краткорочни побарувања не се дисконтираат доколку ефектот од дисконтирањето е нематеријален. Доколку заем, побарување или вложување кое се чува до доспевање има променлива каматна стапка, дисконтната стапка за мерење на загубата поради обезвреднување во согласност со точка 63 е тековната ефективна каматна стапка(стапки) утврдена во согласност со договорот. Како практично средство, доверителот може да го мери обезвреднувањето на финансиското средство кое се евидентира според амортизирана набавна вредност врз основа на објективната вредност на инструментот со примена на пазарна цена која може да се следи. Пресметката на сегашната вредност на проценетите идни парични текови на обезбеденото финансиско средство ги одразува паричните текови кои можат да резултираат во поништување на правата намалени за набавната вредност за стекнување и продажба на колатералот, било да поништувањето е веројатно или не.
- УП 85 Процесот за проценка на обезвреднување ги зема предвид сите кредитни изложености, не само оние кои се со лош кредитен квалитет. На пример, доколку ентитетот користи интерен систем на кредитно рангирање тој ги зема во предвид сите кредитни рангирања а не само оние кои одразуваат големо кредитно вложување.
- УП 86 Процесот за проценка на износот на загубите поради обезвреднување може да резултира или во еден износ или во распон на можни износи. Во вториот случај, ентитетот признава загуба поради обезвреднување еднаква на најдобрата проценка во рамки на распонот* земајќи ги во предвид сите релевантни информации кои се на располагање во однос на условите кои постоеле на крајот на периодот на известување пред да бидат издадени финансиски извештаи.
- УП 87 За целите на колективна оценка на обезвреднувањето, финансиските средства се групираат врз основа на слични карактеристики на кредитниот ризик кои даваат индикација во однос на способноста на должникот да ги плати сите достасани износи во согласност со договорните услови (на пример, врз основа на оценката на кредитниот ризик или процесот на рангирање кој го зема во предвид видот на средството, индустријата, географската положба, видот на обезбедувањето, статусот на достасани обврски и други релевантни фактори). Избраните карактеристики се релевантни за оценката на идните парични текови за групата на такви средства според нивната индикативност за способноста на должникот да ги плати сите достасани износи во согласност со договорните услови на средствата кои се вреднуваат. Меѓутоа, веројатноста за загуба и други статистички податоци во врска со загубата се разликуваат на ниво на група помеѓу (а) средства кои се оценуваат за обезвреднување индивидуално и за кои е утврдено дека не се обезвреднети и (б) средства кои не се оценуваат за обезвреднување индивидуално што може да резултира во тоа да биде потребен различен износ на обезвреднување. Доколку ентитетот нема група на средства кои имаат слични карактеристики на ризикот, тој не прави дополнителна оценка..
- УП 88 Загуби поради обезвреднување кои се признаваат врз основа на група претставуваат меѓу чекор до утврдувањето на загубите поради обезвреднување на поединечни средства во групата на финансиските средства кои се оценуваат за обезвреднување на колективна основа. Веднаш штом ќе биде на располагање информацијата која специфично ги идентификува загубите на поединечно обезвреднетите средства во групата, тие средства се отстрануваат од групата.
- УП 89 Идните парични текови во група на финансиски средства кои колективно се оценуваат за обезвреднување се оценуваат на основа на претходни искуства во однос на загуба за средства со

* MCC 37, точка 39 содржи упатство за тоа како да се утврди најдобрата проценка во распон на можни исходи.

карактеристики на кредитен ризик кои се слични на оние во групата. Ентитети кои немаат специфично искуство или имаат недоволно искуство во однос на загубата, користат искуство на соодветни групи за споредба со групите на финансиски средства. Искуството за претходната загуба се коригира врз основа на тековните податоци кои можат да се следат за да го одразуваат ефектот на тековните услови кои немале влијание на периодот на кој е засновано искуството за претходната загуба и да го отстранат влијанието на условите во претходниот период кои не постојат тековно. Проценките на промените на идните парични текови ги одразуваат и се директно конзистентни со промените во поврзаните податоци кои можат да се следат од период во период (како што се промени во стапките на невработеност, цените на имотот, статусот на плаќањата или други фактори кои укажуваат на настанати загуби во групата и нивната значителност). Методологијата и претпоставките кои се користат за проценка на идните парични текови, се проверуваат редовно за да се намалат било какви разлики помеѓу проценките на загубата и реално настанатата загуба.

- УП 90 Како пример за примена на точката УП 89, ентитетот може врз основа на неговото минато искуство, да утврди дека една од главните причини за неисполнување на обврските во однос на заеми по кредитни картички е смрт на заемопримачот. Ентитетот може да забележи дека стапката на смртност е непроменета од една година до следната. Без оглед, некои од заемопримачите од групата на ентитетот за заеми по основ на кредитни картички може да починал во таа година, укажувајќи дека настанала загуба поради обезвреднување на тие заеми, дури и ако, на крајот на годината, ентитетот се уште не е свесен кој конкретен заемопримач починал. Би било соодветно загубата поради обезвреднување да се признае за овие “настанати но не известени” загуби. Меѓутоа, не би било соодветно да се признае загуба поради обезвреднување за смртни случаи кои се очекува да настанат во идни периоди, бидејќи потребниот настан на загуба (смртта на заемопримачот) се уште не се случила.
- УП 91 Кога се користат историски стапки на загуба во проценувањето на идните парични текови, важно е информациите во врска со историските стапки на загуба да се применат на групата за која биле следени историските стапки на загуба. Според тоа, методата која се користи треба да и овозможи на секоја група да се поврзе со информациите во врска со минатото искуство во однос на загубите за средства кои имаат слични карактеристики на кредитен ризик и релевантни податоци кои ги одразуваат тековните услови и кои можат да се следат.
- УП 92 Пристапот кој се заснова на формула или статистички методи може да се користи за да се утврдат загуби поради обезвреднување за група на финансиските средства (на пример за заеми со помали износи) доколку тие се конзистентни со барањата наведени во точките 63–65 и УП 87–УП 91. Било кој употребен модел би го инкорпорирал влијанието на временската вредност на парите, би ги разгледувал паричните текови за целиот останат животен век на средството (не само за следната година), би ја разгледал старосната структура на заемите во рамки на портфолиото и не би придонел за зголемување на загуба поради обезвреднување при почетно признавање на финансиското средство.

Приходи од камата по признавање на обезвреднувањето

- УП 93 Откако на финансиското средство или на групата на слични финансиски средства и е намалена вредноста како резултат на загуба поради обезвреднување, приходот од камата понатаму се признава со примена на каматна стапка која се користи за дисконтирање на идните парични текови за целите на мерење на загубата поради обезвреднување.

Хеџинг (точки 71–102)

Хеџинг инструменти (точки 72–77)

Инструменти кои се квалификуваат (точки 72 и 73)

- УП 94 Потенцијалната загуба за опција која ја запишува ентитетот би можела да биде значително поголема одколку потенцијалната добивка во вредноста на поврзаната хеџирана ставка. Со други зборови, запишана опција не е ефективна за намалување на изложеноста на добивка или загуба на хеџираната ставка. Според тоа, запишана опција не се квалификува како хеџинг инструмент освен доколку не е назначена како пребивање на купена опција, вклучувајќи и онаа која е вградена во друг финансиски инструмент (на пример, запишана опција за купување која се користи за хеџинг на обврска која може да се откупи). Спротивно на тоа, купена опција има потенцијална добивка која е еднаква или поголема од загубата и според тоа има потенцијал да ја намали изложеноста на добивката или загубата од промените во објективната вредност или паричните текови. Соодветно, таа може да се квалификува како хеџинг инструмент.

- УП 95 Вложување кое се чува до доспевање и кое се евидентира според амортизирана набавна вредност може да биде назначено како хеџинг инструмент во хеџинг на валутен ризик.
- УП 96 Вложување во некотиран сопственички инструмент кој не се евидентира според објективна вредност бидејќи неговата објективна вредност не може веродостојно да се измери или дериватив кој е поврзан со и мора да биде подмирен со испорака на таков некотиран сопственички инструмент (види точки 46(в) и 47) не може да се назначи како хеџинг инструмент.
- УП 97 Сопствените сопственички инструменти на ентитетот не се финансиски средства или финансиски обврски на ентитетот и според тоа тие не можат да бидат назначени како хеџинг инструменти.

Хеџирани ставки (точки 78–84)

Ставки кои се квалификуваат (точки 78–80)

- УП 98 Цврсто обврзување за стекнување на деловен потфат во деловна комбинација не може да биде хеџирана ставка, освен за валутниот ризик, бидејќи останатите ризици кои се предмет на хеџинг не можат специфично да се идентификуваат и измерат. Тие останати ризици се генерални деловни ризици.
- УП 99 Вложување според методата на главнина не може да биде хеџирана ставка во хеџинг на објективна вредност бидејќи со методот на главнина, преку добивката или загубата за годината се признава уделот на инвеститорот во добивката или загубата на придружениот ентитет, а не промените во објективната вредност на вложувањето. Од слична причина, и вложување во консолидирана подружница не може да биде хеџирана ставка во хеџинг на објективна вредност бидејќи со консолидацијата во извештајот за сеопфатна добивка се признава извештајот за сеопфатна добивка на подружницата, а не промените во објективната вредност на вложувањето. Хеџинг на нето вложување во работење во странство се разликува бидејќи тоа е хеџинг на изложеност на странска валута, а не хеџинг на објективната вредност на промената во вредноста на вложувањето.
- УП 99А Точка 80 наведува дека во консолидирани финансиски извештаи валутниот ризик на високо веројатна предвидена меѓугрупациска трансакција може да се квалификува како хеџирана ставка во хеџинг на парични текови, доколку трансакцијата е деноминирана во валута која е различна од функционалната валута на ентитетот кој ја превзема таа трансакција и валутниот ризик ќе влијае на консолидираниот извештај за сеопфатна добивка. За оваа цел ентитетот може да биде матичен ентитет, подружница, придружен ентитет, заедничко вложување или филијала. Доколку валутниот ризик на предвидената меѓугрупациска трансакција нема влијание на консолидираниот извештај за сеопфатна добивка, меѓугрупациската трансакција не може да се квалификува како хеџирана ставка. Ова е вообичаено случај за плаќања за тантиеми, плаќања за камати или надомести за раководството помеѓу членови на иста групација освен доколку не постои поврзана надворешна трансакција. Меѓутоа, кога валутниот ризик на предвидената меѓугрупациска трансакција ќе влијае на консолидираниот извештај за сеопфатна добивка, меѓугрупациската трансакција може да се квалификува како хеџирана ставка. Пример за ова е предвидени продажби или набавки на залихи помеѓу членови на иста групација доколку има понатамошна продажба на залихите на надворешна страна која не е дел од групацијата. Слично на тоа, и предвидена меѓугрупациска продажба на постројки и опрема од ентитет во групацијата кој го произвел, на ентитет во групацијата кој ќе ги користи постројките и опремата во своето работење може да влијае на консолидираниот извештај за сеопфатна добивка. Ова би можело на пример, да се случи бидејќи постројките и опремата ќе се амортизираат од страна на ентитетот кој ги купил и износот кој е почетно признаен за постројките и опремата може да се промени доколку предвидената меѓугрупациска трансакција се деноминира во валута која е различна од функционалната валута на ентитетот кој ги купил постројките и опремата.
- УП 99Б Доколку хеџингот на предвидена меѓугрупациска трансакција се квалификува за сметководство за хеџинг, добивката или загубата која е признаена во останатата сеопфатна добивка во согласност со точка 95(а) треба да се рекласификува од главнина во добивката или загубата за годината како рекласификација во истиот период или периоди во текот на кои валутниот ризик на хеџираната трансакција влијае на консолидираниот извештај за сеопфатна добивка.
- УП 99БА Ентитетот може да ги назначи сите промени во паричните текови или во објективната вредност на хеџираната ставка во хеџинг однос. Ентитетот може исто така да ги назначи само промените во паричните текови или објективната вредност на хеџираната ставка над или под одредена цена или друга вредност (едностран ризик). Основната вредност на купениот хеџинг инструмент со опција (под претпоставка дека тој ги има истите главни услови како назначениот ризик), но не неговата временска вредност, го одразува едностраниот ризик во хеџирана ставка. На пример, ентитетот може да ја назначи променливоста на исходот од идните парични текови кој резултира од зголемување на цените на предвидени набавки на стоки. Во таква ситуација, се назначуваат само загубите од парични текови кои произлегуваат од зголемување на цената на специфичното ниво. Хеџираниот ризик не ја вклучува

временската вредност на купената опција бидејќи временската вредност не претставува компонента на предвидената трансакција која влијае на добивката или загубата за годината (точка 86(б)).

Назначување на финансиски ставки како хеџирани ставки (точки 81 и 81А)

- УП 99В Доколку дел од паричните текови на финансиско средство или финансиска обврска е назначен како хеџирана ставка, тој назначен дел мора да биде помал од вкупните парични текови на средството или обврската. На пример, во случај на обврска чија ефективна каматна стапка е под ЛИБОР, ентитетот не може да назначи (а) дел од обврската кој е еднаков на износот на главницата плус каматата според ЛИБОР и (б) негативен останат дел. Меѓутоа, ентитетот може да ги назначи сите парични текови кои произлегуваат од целото финансиско средство или финансиска обврска како хеџирана ставка и да ги хеџира само за еден поконкретен ризик (на пример само за промените кои можат да се припишат на промените на ЛИБОР-от). На пример, во случај на финансиска обврска чија ефективна каматна стапка е 100 базични поени под ЛИБОР, ентитетот може да ја назначи како хеџирана ставка целата обврска (т.е. главницата плус камата според ЛИБОР минус 100 базични поени) и да ги хеџира промените во објективната вредност на парични текови на таа цела обврска која можат да се припишат на промените на ЛИБОР-от. Ентитетот може исто така да избере показател за хеџинг кој не е еден спрема еден со цел да ја подобри ефективноста на хеџингот како што е опишано до точка УП 100.
- УП 99Г Понатаму, доколку финансиски инструмент со фиксна стапка е хеџиран после одредено време од неговото започнување и во меѓувреме се сменила каматната стапка, ентитетот може да назначи дел кој е еднаков на основната стапка која е поголема од договорната стапка која е платена за таа ставка. Ентитетот може да го направи тоа доколку основната стапка е помала од ефективната каматна стапка пресметана врз основа на претпоставката дека ентитетот извршил набавка на инструментот на денот на кој за прв пат ја назначил хеџираната ставка. На пример, претпоставете дека ентитетот создал финансиско средство со фиксна стапка од ПЕ 100 кое има ефективна каматна стапка од 6 проценти во моментот кога ЛИБОР-от е 4 проценти. Тој започнува со хеџирање на тоа средство во некој подоцнежен период кога ЛИБОР-от се зголемил на 8 проценти и објективната вредност на средството се намалила за ПЕ 90. Ентитетот пресметува дека ако го набавел средството на датумот на кој тој за првпат го назначил како хеџирана ставка по неговата тогашна објективна вредност од ПЕ 90, ефективниот принос би бил 9,5 проценти. Бидејќи ЛИБОР-от е помал од овој ефективен принос, ентитетот може да назначи дел од ЛИБОР од 8 проценти кој делумно се состои од договорните парични текови од камата и делумно од разликата помеѓу тековната објективна вредност (односно ПЕ 90) и износот кој треба да се отплати во моментот на доспевање (односно ПЕ 100).
- УП 99Д Точка 81 му дозволува на ентитетот да назначи некој друг износ освен целокупната промена во објективната вредност или во променливоста на паричните текови на финансискиот инструмент. На пример:
- (а) сите парични текови на финансискиот инструмент може да бидат назначени како промени во паричните текови или објективната вредност кои можат да се припишат на некои (но не на сите) ризици; или
 - (б) некои (но не сите) парични текови на финансискиот инструмент може да бидат назначени како промени во паричните текови или објективната вредност кои можат да се припишат само на некои ризици (т.е. 'дел' од паричните текови на финансискиот инструмент може да бидат назначени како промени кои можат да се припишат на сите или само на некои ризици).
- УП 99Ѓ За да се квалификува за сметководство за хеџинг, назначените ризици и делови од ризици мора да претставуваат компоненти на финансискиот инструмент кои можат одделно да се идентификуваат, и промените во паричните текови или објективната вредност на целокупниот финансиски инструмент кои произлегуваат од промените на назначените ризици и делови мора да можат да се измерат веродостојно. На пример:
- (а) За хеџинг на финансиски инструмент со фиксна стапка, од промени во објективната вредност кои можат да се припишат на промени во безризичната или основната каматна стапка, безризичната или основната каматна стапка вообичаено се разгледува како компонента која може да се идентификува одделно од финансискиот инструмент и како ставка која може веродостојно да се измери.
 - (б) Инфлацијата не може да се идентификува одделно и не може да се измери веродостојно, и не може да се назначи како ризик или дел на финансиски инструмент освен ако не се исполнети барањата наведени во (в).
 - (в) Дел од инфлација на парични текови на признаена обврзница која е поврзана со инфлација (под претпоставка дека не постои барање за одделно евидентирање на вградениот дериватив),

кој е специфично утврден во договорот, претставува ставка која може да се идентификува одделно и да се измери веродостојно се додека другите парични текови на инструментот не се под влијание на делот на инфлацијата.

Назначување на нефинансиски ставки како хеџирани ставки (точка 82)

- УП 100 Промените во цената на некоја состојка или компонента на не – финансиско средство или не – финансиска обврска генерално нема предвидливи, и одделно мерливи влијанија врз цената на ставката која може да се спореди со влијанието на, да речеме, промената во пазарните каматни стапки на цената на обврзницата. Според тоа, не – финансиско средство или не – финансиска обврска е хеџирана ставка само во неговата/ нејзината целост или за валутниот ризик. Доколку постои разлика помеѓу условите на хеџинг инструментот и на хеџираната ставка (како за хеџирање на предвидена набавка на бразилско кафе со користење на термински договор за набавка на колумбијско кафе по инаку слични услови), сепак хеџинг односот може да се квалификува како хеџинг однос доколку се исполнети сите услови наведени во точка 88, вклучувајќи дека се очекува хеџингот да биде високо ефективен. За оваа цел, износот на хеџинг инструментот може да биде поголем или помал од оној на хеџираната ставка доколку овој ја подобрува ефективноста на хеџинг односот. На пример, би можело да се направи регресивна анализа за да се воспостави статистички однос помеѓу хеџираната ставка (на пример трансакцијата со бразилското кафе) и хеџинг инструментот (на пример трансакцијата на колумбиското кафе). Доколку постои валиден статистички однос помеѓу двете променливи (односно помеѓу цената на единица на бразилско кафе и единица на колумбијско кафе), косината на линијата на регресија може да се искористи за утврдување на показателот на хеџирањето кој ќе ја максимизира очекуваната ефективност. На пример, доколку косината на линијата на регресија е 1,02, показателот на хеџирањето заснован на количина од 0,98 хеџирани ставки спрема количина од 1,00 хеџинг инструменти ја максимизира очекуваната ефективност. Меѓутоа, хеџинг односот може да резултира во неефективен хеџинг кој се признава во добивката или загубата за годината во текот времетраењето на хеџинг односот.

Назначување на група на ставки како хеџирани ставки (точки 83 и 84)

- УП 101 Хеџинг на целокупната нето состојба (на пример нето на сите средства со фиксна стапка и обврски со фиксна стапка со слични рокови на доспевање), наместо на конкретна хеџирана ставка, не се квалификува за сметководство за хеџинг. Меѓутоа, скоро истото влијание на добивката или загубата за годината од сметководството за хеџинг за ваков вид на хеџинг однос може да се постигне со назначување на делови од основните ставки како хеџирани ставки. На пример, доколку банката има ПЕ 100 на средства и ПЕ 90 на обврски со ризици и услови кои имаат слична природа и хеџинг на нето изложеност од ПЕ 10, тоа може како хеџирана ставка да назначи ПЕ 10 од тие средства. Ова назначување може да се искористи доколку таквите средства и обврски се инструменти со фиксна стапка, во кој случај тоа е хеџинг на објективна вредност, или доколку тие се инструменти со променлива стапка, во тој случај тоа е хеџинг на парични текови. Слично на тоа, доколку ентитетот има цврсто обврзување да изврши набавка во странска валута од ПЕ 100 и цврсто обврзување да изврши продажба во странската валута од ПЕ 90, тој може да го хеџира нето износот од ПЕ 10 со купување на дериватив и негово назначување како хеџинг инструмент поврзан со ПЕ 10 од цврстото обврзување за набавка од ПЕ 100.

Сметководство за хеџинг (точки 85–102)

- УП 102 Пример за хеџинг на објективна вредност е хеџинг на изложеноста на промените во објективната вредност на должнички инструмент со фиксна стапка како резултат на промените во каматните стапки. Таков хеџинг би можел да се изврши од страна на издавачот или пак од страна на имателот.
- УП 103 Пример за хеџинг на парични текови е употребата на своп за промени на долг со променлива стапка во долг со фиксна стапка (односно хеџинг на идна трансакција во која идните парични текови кои се хеџираат се идните плаќања за камата).
- УП 104 Хеџинг на цврсто обврзување (на пример хеџинг на промена во цените на горивото кои се однесуваат на непризнаено договорно обврзување со компанија за дистрибуција на електрична енергија за набавка на гориво по фиксна цена) е хеџинг на изложеност на промените во објективната вредност. Соодветно, таков хеџинг е хеџинг на објективна вредност. Меѓутоа, во согласност со точка 87 хеџинг на валутен ризик на цврсто обврзување би можел алтернативно да биде евидентиран како хеџинг на парични текови.

Оценка на ефективността на хеџингот

- УП 105 Хеџингот се смета за високо ефективен само доколку се исполнети и двата од наведените услови:
- (а) На почетокот на хеџингот како и во последователните периоди, се очекува хеџингот да биде високо ефективен во постигнување на пребивање на промените во објективната вредност или во паричните текови кои можат да се припишат на хеџираниот ризик во текот на периодот за кој е назначен хеџингот. Такво очекување може да се прикаже на различни начини, вклучувајќи и споредување на минати промени во објективната вредност или паричните текови на хеџираната ставка кои можат да се припишат на хеџираниот ризик со минати промени во објективната вредност или паричните текови на хеџинг инструментот, или со прикажување на голема статистичка корелација помеѓу објективната вредност или паричните текови на хеџираната ставка и на оние на хеџинг инструментот. Ентитетот може да избере показател на хеџингот кој не е еден спрема еден со цел да ја подобри ефективността на хеџингот како што е опишано во точката УП 100.
 - (б) Реалните резултати на хеџингот се во рамки на распонот од 80–125 проценти. На пример, доколку реалните резултати се такви да загубата од хеџинг инструментот е ПЕ 120 и добивката на паричниот инструмент е ПЕ 100, пребивањето може да се измери со $120/100$, што е 120 проценти, или со $100/120$, што е 83 проценти. Во овој пример, под претпоставка да хеџингот го исполнува условот наведен во (а), ентитетот би заклучил дека хеџингот е високо ефективен.
- УП 106 Ефективноста се оценува, најмалку, во периодот кога ентитетот ги подготвува неговите годишни или меѓупериодски финансиски извештаи.
- УП 107 Овој Стандард не специфицира една единствена метода за оценка на ефективността на хеџингот. Методата која ќе ја усвои ентитетот за оценка на ефективността на хеџингот зависи од неговата стратегија за управување со ризиците. На пример, доколку стратегијата за управување со ризиците на ентитетот е периодично да се коригира износот на хеџинг инструментот за да ги одразува промените на хеџинг позицијата, ентитетот треба да покаже дека се очекува дека хеџингот ќе биде високо ефективен само за периодот до следното коригирање на износот на хеџингот. Во некои случаи, ентитетот усвојува различни методи за различни видови на хеџинзи. Документацијата на ентитетот за неговата хеџинг стратегија ги вклучува неговите постапки за оценка на ефективността. Тие постапки укажуваат дали оценката ги вклучува сите добивки или загуби во однос на хеџинг инструментот или дали се исклучува временската вредност на инструментот.
- УП 107А Доколку ентитетот хеџира помалку од 100 проценти на изложеноста на одредена ставка, како на пример 85 проценти, тој треба да ја назначи хеџираната ставка како ставка со изложеност од 85 проценти и треба да ја мери неефективноста врз основа на промената во тие назначени 85 проценти на изложеност. Меѓутоа, кога хеџингот на назначените 85 проценти на изложеност, ентитетот може да користи показател на хеџинг кој не е еден спрема еден доколку тоа ја подобрува очекуваната ефективност на хеџингот, како што е објаснето во точка УП 100.
- УП 108 Доколку главните услови на хеџираниот инструмент и на хеџираните средства, обврски, цврсти обврзувања или високо веројатни предвидени трансакции се исти, промените во објективната вредност и паричните текови кои може да се припишат на хеџирањето на ризикот може да биде веројатно секој од нив да се пребие целосно, како во моментот кога настанува хеџирањето така и отпосле. На пример, своп на каматна стапка е веројатно да биде ефективен хеџинг доколку теоретскиот износ и износот на главницата, условите, датумите на повторно утврдување на цените, датумите на кои се вршат примања и плаќања за камати и главница, и основите за мерење на каматните стапки се исти за хеџинг инструментот и за хеџираната ставка. Како дополние, хеџинг на високо веројатна предвидена набавка на стока со термински договор е веројатно дека ќе биде ефективен доколку:
- (а) Терминскиот договор се однесува на набавка на иста количина од иста стока во исто време и на иста локација како и хеџираната предвидена набавка.
 - (б) Објективната вредност на терминскиот договор на почетокот е нула.
 - (в) Или промената на дисконтот или премијата на терминскиот договор е исклучена од оценката на ефективността и се признава во добивката или загубата за годината или промената во очекуваните парични текови на високо веројатната предвидена трансакција се заснова на терминската цена за стоката.
- УП 109 Понекогаш хеџинг инструментот пребива само дел од хеџираниот ризик. На пример, хеџингот не би бил целосно ефективен доколку хеџинг инструментот и хеџираната ставка се деноминирани во различни валути кои не се движат во тандем. Исто така хеџирањето на ризик од каматна стапка со употреба на дериватив не би било целосно ефективно доколку дел од промената во објективната вредност на деривативот може да се припише на кредитниот ризик на договорната страна.

- УП 110 За да се квалификува за сметководство за хеџинг, хеџингот мора да се однесува на специфично идентификуван и назначен ризик, а не само на општите деловни ризици на ентитетот, и мора крајно да влијае на добивката или загубата за годината на ентитетот. Хеџинг на ризикот од неупотребливост на физичко средство или ризик од експропријација на имот од страна на владата не се квалификува за сметководство за хеџинг; ефективноста не може да се измери бидејќи тие ризици не можат да се измерат веродостојно.
- УП 110А Точка 74(а) му дозволува на ентитетот да ја одвои основната вредност и временската вредност на договор за опција и да ја назначи како хеџинг инструмент само промената во основната вредност на договорот за опција. Такво назначување може да резултира во хеџинг однос кој е перфектно ефективен во постигнување на пребивањето на промените во парични текови кои можат да се припишат на хеџингот на едностраниот ризик на предвидената трансакција, доколку главните услови на предвидената трансакција и хеџинг инструментот се исти.
- УП 110Б Доколку ентитетот назначи купена опција во нејзината целост како хеџинг инструмент на едностран ризик кој произлегува од предвидена трансакција, хеџинг односот нема да биде перфектно ефективен. Ова е затоа што платената премија за опцијата ја вклучува временската вредност и, како што е наведено во точка УП 99БА, назначениот едностран ризик не ја вклучува временската вредност на опцијата. Според тоа, во оваа ситуација, нема да има пребивање помеѓу паричните текови кои се однесуваат на временската вредност на платената премија за опцијата и назначениот хеџиран ризик.
- УП 111 Во случај на ризик од каматна стапка, ефективноста на хеџингот може да се оцени со подготовка на табели за доспевање за финансиските средства и финансиските обврски, која ја покажува нето изложеноста на каматната стапка за секој временски период, доколку нето изложеноста е поврзана со конкретно средство или обврска (или конкретна група на средства или обврски или конкретен дел од средствата или обврските) со што се зголемува нето изложеноста, и ефективноста на хеџингот се оценува наспроти тоа средство или обврска.
- УП 112 При оценувањето на ефективноста на хеџингот, ентитетот генерално ја разгледува временската вредност на парите. Фиксната каматна стапка на хеџираната ставка не треба точно да биде усогласена со фиксната каматна стапка на свој кој е назначен како хеџинг на објективна вредност. Ниту пак варијабилната каматна стапка на каматносно средство или обврска не треба да биде иста со променливата каматна стапка на свој кој е назначен како хеџинг на парични текови. Објективната вредност на својот се изведува од неговите нето подмирувања. Фиксните и варијабилните стапки на својот можат да се променат без тоа да има влијание на нето подмирувањето доколку и двете се сменат за истиот износ.
- УП 113 Доколку ентитетот не ги исполни критериумите за ефективност на хеџингот, ентитетот го прекинува сметководството за хеџинг од последниот датум на кој е покажано неусогласување со ефективност на хеџингот. Меѓутоа, доколку ентитетот идентификува некој настан или промена во околностите кои довеле до неусогласеност со критериуми за ефективност на хеџинг односот, и покажува дека хеџингот бил ефективен пред случувањето на настанот или промената во околностите, ентитетот го прекинува сметководството за хеџинг од датумот на кој се случил настанот или промената во околностите.

Сметководство за хеџинг на објективна вредност за хеџинг на портфолио за ризик од каматна стапка

- УП 114 За хеџинг на објективна вредност на ризик од каматна стапка кој е поврзан со портфолио на финансиски средства или финансиски обврски, ентитетот би ги исполнил барањата на овој Стандард доколку тој е усогласен со постапките наведени во (а)–(з) и точките УП 115–УП 132 наведени подолу.
- (а) Како дел од процесот за управување со ризик, ентитетот идентификува портфолио на ставки чиј ризик од каматна стапка тој сака да го хеџира. Портфолиото може да содржи само средства, само обврски или и средства и обврски. Ентитетот може да идентификува две или повеќе портфолија (на пример ентитетот може да ги групира неговите средства расположливи за продажба во одделно портфолио), во кој случај тој го применува упатството наведено подолу за секое портфолио одделно.
 - (б) Ентитетот ги анализира портфолијата во временски периоди на повторно утврдување на цените врз основа на очекувани а не на договорени, датуми на повторно утврдување на цените. Анализите за временските периоди на повторно утврдување на цените може да биде извршена на различни начини вклучувајќи и распоредување на паричните текови во периоди во кои се очекува тие да настанат, или распоредување на теоретските износи на главниците во сите периоди до моментот кога се очекува да настане повторно утврдување на цените.
 - (в) Врз основа на оваа анализа, ентитетот одлучува во однос на износот кој тој сака да го хеџира. Ентитетот назначува како хеџирана ставка износ на средства или обврски (но не нето износ) од идентификуваното портфолио еднакво на износот кој тој сака да го назначи како хеџиран

износ. Овој износ исто така ја одредува процентуалната мерка која се користи за тестирање на ефективноста во согласност со точка УП 126(б).

- (г) Ентитетот го назначува ризикот од каматна стапка кој се хеџира. Овој ризик би можел да биде дел од ризикот од каматна стапка во секоја од ставките во хеџираната позиција, како што е основната каматна стапка (на пример ЛИБОР).
- (д) Ентитетот назначува еден или повеќе хеџинг инструменти за секој временски период за кој повторно се утврдуваат цените.
- (ѐ) Со примена на назначувањата кои се наведени во (в)–(д) погоре, ентитетот на почетокот како и во последователните периоди, оценува дали се очекува хеџингот да биде високо ефективен во текот на периодот за кој е назначен хеџингот.
- (е) Периодично, ентитетот ја мери промената во објективната вредност на хеџираната ставка (како што е назначено во (в)) која може да му се припише на хеџираниот ризик (како што е назначено во (г)), врз основа на очекуваните датуми за повторно утврдување на цените како што е утврдено во (б). Доколку е утврдено дека хеџингот бил високо ефективен кога е извршена проценка со примена на документираната метода на ентитетот за оценка на ефективноста, ентитетот ја признава промената во објективната вредност на хеџираната ставка како добивка или загуба во добивката или загубата за годината и во една од двете линиски ставки во извештајот за финансиска состојба како што е опишано во точка 89А. Промената во објективната вредност не треба да се алоцира на поединечни средства или обврски.
- (ж) Ентитетот ја мери промената во објективната вредност на хеџинг инструментот (како што е назначено во (д)) и ги признава како добивка или загуба во добивката или загубата за годината. Објективната вредност на хеџинг инструментот се признава како средство или обврска во извештајот за финансиска состојба.
- (з) Секоја неефективност* ќе се признае во добивката или загубата за годината како разлика помеѓу промената во објективна вредност на која се повикуваат (е) и (ж).

УП 115 Овој пристап подетално се опишува подолу. Пристапот треба да се применува само за хеџинг на објективна вредност од ризик од каматна стапка кој е поврзан со портфолио на финансиски средства или финансиски обврски.

УП 116 Портфолиото кое е идентификувано во точка УП 114(а) би можело да се состои од средства и обврски. Алтернативно тоа ми можело да биде портфолио кое се состои само од средства, или само од обврски. Портфолиото се користи за да се утврди износот на средствата или обврските кои ентитетот сака да ги хеџира. Меѓутоа, портфолиото само по себе не се назначува како хеџирана ставка.

УП 117 При применување на точката УП 114(б), ентитетот ги утврдува очекуваните датуми за повторно утврдување на цените на ставките како датуми кои се пред датумот на кој се очекува да доспее ставката или повторно да се утврдат ставките на пазарот. Очекуваните датуми за повторно утврдување на цените се проценуваат на почетокот на хеџирањето и преку времетраењето на хеџингот, врз основа на минато искуство и други расположливи податоци, вклучувајќи и податоци и очекувања во однос на информациите за ставките на плаќање однапред, каматните стапки и интеракцијата помеѓу нив. Ентитетите кои немаат искуство кое е специфично за ентитетот или имаат недоволно искуство користат сродно искуство за групата за споредливи финансиски инструменти. Овие проценки се проверуваат на периодична основа и се ажурираат врз основа на искуството. Во случај на ставки со фиксна стапка кои се платливи однапред, очекуваниот датум за повторно утврдување на цените е датумот на кој се очекува ставката да биде однапред платена освен доколку тој не го изврши повторното утврдување на цените според пазарните стапки на поранешен датум. За група на слични ставки, анализите во временски периоди врз основа на очекуваните датуми за повторно утврдување на цените може да има форма на алокација на процент на групата, наместо на поединечни ставки, за секој временски период. Ентитетот може да примени и други методологии за вакви потреби за алокација. На пример, тој може да користи мултипликатор на ставките за плаќање однапред за алокација на заемите кои се амортизираат на временски периоди врз основа на очекуваните датуми на повторно утврдување на цените. Меѓутоа, методологијата за таквата алокација треба да биде во согласност со постапките на ентитетот за управување со ризиците и неговите цели..

УП 118 Како пример за назначувањето наведено во точка УП 114(в), доколку во конкретен временски период на повторно утврдување на цените ентитетот проценува дека тој има средства од ПЕ 100 со фиксна стапка и обврски од ПЕ 80 со фиксна стапка и одлучи да ги хеџира сите со нето состојба од ПЕ 20, тој како

* Во овој контекст се применуваат подеднакви разгледувања во однос на материјалноста кои се применуваат преку сите МСФИ.

хецирана ставка ги назначува средствата во износ од ПЕ 20 (како дел од средствата).^{*} Назначувањето се искажува како 'износ на валута' (на пример износ на долари, евра, фунти или рандови) наместо како поединечни средства. Понатаму следи дека сите средства (или обврски) од кои се извлекува износот за хецирање—т.е. целите средства од ПЕ 100 спомнати во примерот наведен погоре – мора да бидат:

- (а) Ставки чија објективна вредност се менува како реакција на промените во каматните стапки кои се предмет на хецингот.
- (б) Ставки кои би можеле да се квалификуваат за сметководство за хецинг на објективна вредност доколку тие се поединечно назначени како хецирани. Поконкретно, бидејќи стандардот[†] специфицира дека објективната вредност на финансиската обврска со карактеристика на инструмент по видување (како што се депозити по видување и некои видови на орочени депозити) не е помала од износот кој е платлив по видување, дисконтиран од првиот датум на кој би можело да се бара да биде исплатен износот, таква ставка не може да се квалификува за сметководство за хецинг на објективна вредност за било кој временски период кој е после најкраткиот период во кој имателот може да го побарува плаќањето. Во погоре наведениот пример, хецинг позицијата е износ на средства. Според тоа, таквите обврски не се дел од назначена хецирана ставка, но се користат од страна на ентитетот за да го утврди износот на средството кое е назначено како хецирано. Доколку позицијата која ентитетот сакал да ја хецира е износ на обврски, износот која ја претставува назначената хецирана ставка мора да биде извлечен од обврски кои се со фиксна стапка освен обврските за кои можело да се бара од ентитетот да бидат платени во некој поранешен временски период, процентуалната мерка која се користи за оценка на ефективност на хецингот во согласност со точка УП 126(б) би се пресметала како процент од овие други обврски. На пример, претпоставете дека ентитетот проценува дека во одреден временски период за повторно утврдување на цените тој има обврски со фиксна стапка од ПЕ 100, кои се состојат од депозити по видување од ПЕ 40 и обврски кои немаат карактеристика на инструмент по видување од ПЕ 60 и ПЕ 70 на средства со фиксна стапка. Доколку ентитетот одлучи да ја хецира целокупната нето позиција од ПЕ 30, тој како хецирана ставка ќе назначи обврски од ПЕ 30 или 50 проценти[‡] од обврските кои немаат карактеристика на инструмент по видување.

УП 119 Ентитетот исто така се усогласува со други назначувања и барања за документација наведени во точката 88(а). За хецинг на портфолио на ризик од каматна стапка, овие назначувања и документацијата ја одредуваат политиката на ентитетот за сите променливи кои се користат за идентификување на износот кој се хецира и како се мери ефективност, вклучувајќи го следново:

- (а) Кои средства и обврски треба да се вклучат во хецингот на портфолиото и основата која ќе се користи за нивно отстранување од портфолиото.
- (б) Како ентитетот ги проценува датумите на повторно утврдување на цените, вклучувајќи и кои претпоставки за каматна стапка претставуваат основа за проценките на стапките на плаќањата однапред и основата за менување на тие проценки. Истата метода се користи како за почетните проценки кои се прават во моментот кога некое средство или обврска се вклучува во хецираното портфолио така и за сите подоцнежни ревидирања на тие проценки.
- (в) Бројот и времетраењето на временските периоди за повторното утврдување на цените.
- (г) Колку често ентитетот ќе ја тестира ефективност и која од двете методи наведени во точка УП 126 тој ќе ја користи.
- (д) Методологијата која се користи од страна на ентитетот за утврдување на износот на средствата или обврските кои се назначени како хецирана ставка и, соодветно, процентуалната мерка која се користи кога ентитетот ја тестира ефективност со примена на методата која е објаснета во точка УП 126(б).
- (ѓ) Кога ентитетот ја тестира ефективност со примена на методата опишана во точка УП 126(б), дали ентитетот ќе ја тестира ефективност за секој временски период на повторно утврдување на цените одделно, за сите временски периоди заедно или со користење на некоја комбинација од двете.

Политиките кои се специфицирани во назначувањето и документирањето на хецинг односот треба да бидат во согласност со постапките на ентитетот за управување со ризиците и неговите цели. Промените во политиките не треба да се вршат произволно. Тие треба да се оправдаат врз основа на промените на

^{*} Стандардот му дозволува на ентитетот да назначи било кој износ од расположливите средства или обврски кои се квалификуваат, односно во овој пример било кој износ на средства помеѓу ПЕ0 и ПЕ100.

[†] Види точка 49

[‡] $ПЕ30 \div (ПЕ100 - ПЕ40) = 50$ проценти

пазарните услови и други фактори и да се засноваат на и да бидат конзистентни со постапките на ентитетот за управување со ризиците и неговите цели.

- УП 120 Хединг инструментот на кој се укажува во точка УП 114(д) може да биде еден единствен дериватив или портфолио на деривативи од кое сите содржат изложеност на хединг на ризик од каматна стапка како што е назначено во точка УП 114(г) (на пример портфолио на свопови на каматна стапка од кои сите содржат изложеност на ЛИБОР). Такво портфолио на деривативи може да содржи пребивање на позициите на ризикот. Меѓутоа, тоа може да не вклучува запишани опции или нето запишани опции, бидејќи стандардот* не дозволува таквите опции да бидат назначени како хединг инструменти (освен кога запишана опција е назначена како пребивање за купена опција). Доколку хединг инструментот го хедира износот кој е назначен во точка УП 114(в) за повеќе од еден временски период на повторно утврдување на цените, тој се алоцира на сите временски периоди кои се предмет на хедингот. Меѓутоа, целиот хединг инструмент мора да биде алоциран на тие временски периоди на повторно утврдување на цените бидејќи стандардот† не дозволува хединг однос да биде назначен само за еден дел од временскиот период во текот на кој хединг инструментот останува неподмирен.
- УП 121 Кога ентитетот ја мери промената во објективната вредност на ставка која е однапред платлива во согласност со точка УП 114(е), промената во каматните стапки влијае на објективната вредност на ставката која е однапред платлива на два начини: таа влијае на објективната вредност на договорните парични текови и на објективната вредност на опцијата на плаќањата однапред кои се содржани во ставката која е однапред платлива. Точка 81 од овој Стандард му дозволува на ентитетот да назначи дел на финансиско средство или финансиска обврска, кои делат изложеност на заеднички ризик, како и хедирана ставка, доколку може да се измери ефективностa. За однапред платливи ставки, точката 81А дозволува тоа да биде постигнато со назначување на хедираната ставка во услови на промена во објективната вредност која може да се припише на промени во назначената каматна стапка врз основа на *очекуваните*, наместо на *договорните*, датуми на повторно утврдување на цените. Меѓутоа, влијанието кое промените во хедираната каматна стапка го имаат на тие очекувани датуми на повторно утврдување на цените, треба да биде вклучено при утврдувањето на промената во објективната вредност на хедираната ставка. Последователно, доколку очекуваните датуми на повторно утврдување на цените се ревидираат (на пример за да ги одразуваат промените во очекуваните плаќања однапред), или доколку реалните датуми на повторно утврдување на цените се разликуваат од оние кои се очекувани, ќе произлезе неефективност како што е опишано во точка УП 126. Спротивно на тоа, промените во очекуваните датуми на повторно утврдување на цените кои (а) јасно произлегуваат од фактори освен промените во хедираната каматна стапка, (б) се неповрзани со промените во хедираната каматна стапка и (в) можат веродостојно да бидат разделени од промените кои можат да се припишат на хедираната каматна стапка (на пример промени во стапките на плаќањата однапред кои јасно произлегуваат од промена во демографските фактори или даночната регулатива наместо од промените во каматната стапка) се исклучени при утврдувањето на промената во објективната вредност на хедираната ставка, бидејќи тие не можат да му се припишат на хедираниот ризик. Доколку постои неизвесност во однос на факторите кои доведуваат до промени во очекуваните датуми на повторно утврдување на цените или ентитетот не е во можност веродостојно да ги раздели промените кои произлегуваат од хедираната каматна стапка од оние кои произлегуваат од други фактори, промените кои се претпоставува дека произлегуваат од промените во хедираната каматна стапка.
- УП 122 Стандардот не ги специфицира техниките кои се користат за утврдување на износот на кој се повикува точката УП 114(е), имено промената во објективната вредност на хедираната ставка која може да му се припише на хедираниот ризик. Доколку статистичките или останатите техники на проценување се користат за такво мерење, раководството мора да очекува резултатот да биде приближно блиску до оној кој би бил добиен со мерењето на сите поединечни средства или обврски кои ја сочинуваат хедираната ставка. Не е соодветно да се претпостави дека промените во објективната вредност на хедираната ставка се еднакви на промените во вредноста на хединг инструментот.
- УП 123 Точката 89А бара доколку хедираната ставка за одреден временски период на повторно утврдување на цените е средство, да промената во нејзината вредност се презентира во одделна линиска ставка во рамки на средствата. Спротивно на тоа, доколку хедираната ставка за одреден временски период на повторно утврдување на цените е обврска, промената во нејзината вредност да се презентира во одделна линиска ставка во рамки на обврските. Овие се одделните линиски ставки на кои се посочува во точка УП 114(е). Не се бара специфична алокација на поединечни средства (или обврски).
- УП 124 Точката УП 114(з) наведува дека произлегува неефективност до степенот до кој промената во објективната вредност на хедираната ставка која може да му се припише на хедираниот ризик се

* Види точка 77 и AG94

† Види точка 75

разликува од промената во објективната вредност на хеџинг деривативот. Таква разлика може да произлезе заради голем број на причини, вклучувајќи:

- (а) Реалните датуми на повторно утврдување на цените се различни од оние кои се очекувани, или очекуваните датуми на повторно утврдување на цените се ревидирани.
- (б) Ставките во хеџираното портфолио стануваат безвредни или се отпишани.
- (в) Датумите на плаќање за хеџинг инструментот и хеџираната ставка се различни.
- (г) останати причини (на пример кога неколку хеџирани ставки носат камата по стапка која е пониска од основната стапка за која тие се назначени како хеџирани ставки, и резултиращката неефективност не е толку голема за да доведе до тоа да целокупното портфолио не успее да се квалификува за сметководство за хеџинг).

Таквата неефективност* треба да се идентификува и признае во добивката или загубата за годината .

УП 125 Генерално, ефективноста на хеџингот ќе биде подобрена:

- (а) Доколку ентитетот ги распореди ставките со различни карактеристики на плаќање однапред на начин кој ги зема во предвид разликите во однесувањето на плаќањата однапред.
- (б) Кога бројот на ставки во портфолиото е поголем. Кога само неколку ставки се содржани во портфолиото, релативно високата неефективност е веројатна доколку една од тие ставки биде платена однапред на поранешен или подоцнежен датум од очекуваната. Спротивно на тоа, кога портфолиото содржи многу ставки, однесувањето на плаќањата однапред може да се предвиди со поголема точност.
- (в) Кога временските периоди на повторно утврдување на цените кои се користат се пократки (на пример 1 – месечни наспроти 3 – месечни временски периоди на повторно утврдување на цените). Пократките временски периоди на повторно утврдување на цените го намалуваат влијанието на несогласувањето помеѓу повторното утврдување на цените и датумите на плаќање (во рамки на временскиот период на повторно утврдување на цените) на хеџираната ставка и оние на хеџинг инструментот.
- (г) Колку почесто се коригира износот на хеџинг инструментот со цел да ги одразува промените на хеџираната ставка (на пример заради промени во очекувањата на плаќањата однапред).

УП 126 Ентитетот ја тестира ефективноста на периодична основа. Доколку проценките на датумите на повторно утврдување на цените се променат помеѓу еден датум на кој ентитетот ја оценува ефективноста и следниот, тој треба да го пресмета износот на ефективноста на еден од следните начини:

- (а) Како разлика помеѓу промената во објективната вредност на хеџинг инструментот (види точка УП 114(ж)) и промената во вредноста на целата хеџирана ставка која може да се припише на промени во хеџираната каматна стапка (вклучувајќи го и влијанието кое промените во хеџираната каматна стапка го имаат врз објективната вредност на вградената опција за плаќања однапред).
- (б) Со примена на следново заокружување. Ентитетот:
 - (i) Го пресметува процентот на средствата (или обврските) на секој временски период на повторно утврдување на цените кои биле хеџирани, врз основа на проценетите датуми на повторно утврдување на цените на последниот датум на кој е тестирана ефективноста.
 - (ii) Го применува овој процент на неговата ревидирана проценка на износот на тој период на повторно утврдување на цените за да го пресмета износот на хеџираната ставка врз основа на неговата ревидирана проценка.
 - (iii) Ја пресметува промената во објективната вредност на неговата ревидирана проценка на хеџираната ставка која може да се му припише на хеџираниот ризик ја презентира на начин кој е наведен во точка УП 114(е).
 - (iv) Ја признава неефективноста која е еднаква на разликата помеѓу износот утврден во (iii) и промената во објективната вредност на хеџинг инструментот (види точка УП 114(ж)).

УП 127 При мерење на ефективноста, ентитетот прави разлика помеѓу ревидирање на проценетите датуми на повторно утврдување на цените за постоечките средства (или обврски) од настанувањето на нови средства (или обврски), при што само првото доведува до неефективност. Сите ревизии на проценетите

* Во овој контекст се применуваат подеднакви разгледувања во однос на материјалноста кои се применуваат преку сите МСФИ.

датиуми на повторно утврдување на цените (освен оние кои се исклучени во согласност со точка УП 121), вклучувајќи ги и сите реалокации на постоечките ставки помеѓу временските периоди, се вклучуваат при ревидирањето на проценетите износи во одреден временски период во согласност со точка УП 126(б)(ii) и според тоа при мерење на ефективност. Откако ќе се признае неефективноста на начин како што е наведено погоре, ентитетот утврдува нова проценка на вкупните средства (или обврски) во секој временски период на повторно утврдување на цените, вклучувајќи и нови средства (или обврски) кои настанале по последното тестирање на ефективност, и назначува нов износ како хеџирана ставка и нов процент како хеџиран процент. Постапките наведени во точка УП 126(б) потоа се повторуваат на следниот датум на кој се тестира ефективност.

- УП 128 Ставки кои се почетно распоредени во временските периоди на повторно утврдување на цените може да бидат отпишани заради плаќање однапред кое се извршува порано од очекуваното или отписи кои се причинети заради обезвреднување или продажба. Кога тоа настанува, износот на промената во објективна вредност која е вклучена во одделната линиска ставка на која се посочува во точка УП 114(е) која се однесува на отпишаната ставка треба да се отстрани од извештајот за финансиска состојба, и да се вклучи во добивката или загубата која произлегува од отписот на ставката. За оваа цел, неопходно е да се знаат временските периоди на повторно утврдување на цените во кои е распоредена отпишаната ставка, бидејќи ова го утврдува временскиот период (и) на повторно утврдување на цените од кои треба тоа да се отстрани и според тоа износот по кој ќе се отстрани од одделната линиска ставка на која се посочува во точка УП 114(е). Кога некоја ставка се отпишува, доколку може да се утврди во кој временски период таа била вклучена, таа се отстранува од тој временски период. Доколку тоа не може да се утврди, таа се отстранува од најраниот временски период, доколку отписот резултирал од повисоки плаќања однапред од оние кои се очекувани, или се алоцира на сите временски периоди кои ја содржат отпишаната ставка на систематска и рационална основа доколку ставката е продадена или станала обезвредната.
- УП 129 Во дополние, секој износ кој се однесува на одреден временски период кој не бил отпишан кога истекол временскиот период, се признава во добивката или загубата за годината во тој период (види точка 89А). На пример, да претпоставиме дека ентитетот ги распоредува ставките во три временски периоди на повторно утврдување на цените. На претходното повторно назначување, промената во објективната вредност ги известил во одделна линиска ставка во извештајот за финансиска состојба претставувала средство од ПЕ 25. Тој износ ги претставува износите кои можат да се припишат на периоди 1, 2 и 3 од ПЕ 7, ПЕ 8 и ПЕ 10, респективно. На следното повторно назначување, средствата кои можат да се припишат на период 1 биле или ослободени или прераспоредени на други периоди. Според тоа, ПЕ 7 се отпишуваат од извештајот за финансиска состојба и се признаваат во добивката или загубата за годината. ПЕ 8 и ПЕ 10 се сега износите кои можат да им се припишат на периодите 1 и 2, респективно. Овие останати периоди потоа се коригираат, според потребите, за промените во објективната вредност како што е опишано во точка УП 114(е).
- УП 130 Како илустрација на барањата од претходните два точки, претпоставете дека ентитетот ги распоредил средствата со алокација на процент од портфолиото во секој временски период на повторно утврдување на цените. Исто така претпоставете дека тој распоредил ПЕ 100 во секој од првите два временски периоди. Кога ќе истече првиот временски период на повторно утврдување на цените, средствата од ПЕ 110 се отпишуваат заради очекуваните и неочекуваните отплати. Во овој случај, целиот износ кој е содржан во одделната линиска ставка на која се посочува во точка УП 114(е) која се однесува на првиот временски период се отстранува од извештајот за финансиска состојба, плус 10 проценти од износот кој се однесува на вториот временски период.
- УП 131 Доколку хеџираниот износ за временскиот период на повторно утврдување на цените се намали без да се отпишат поврзаните средства (или обврски), износот кој е вклучен во одделната линиска ставка на која се посочува во точка УП 114(е) кој се однесува на намалувањето треба да се амортизира во согласност со точка 92.
- УП 132 Ентитетот може да сака да го примени пристапот наведен во точките УП 114–УП 131 за хеџинг на портфолио кој претходно бил евидентиран како хеџинг на парични текови во согласност со МСС 39. Таков ентитетот би го повлекол претходното назначување на хеџингот на парични текови во согласност со точката 101(г), и би ги применил барањата наведени во таа точка. Тој исто така повторно ќе го назначи хеџингот како хеџинг на објективна вредност и ќе го примени пристапот наведен во точките УП 114–УП 131 перспективно на последователните сметководствени периоди.

Преодни одредби (точки 103–108В)

- УП 133 Ентитетот може да назначи предвидена меѓугрупациска трансакција како хеџирана ставка на почетокот на годишниот период на или по 1 јануари 2005 (или, за целите на повторно прикажување на споредбени информации, почетокот на претходниот споредбен период) во хеџинг кој би се квалификувал за

сметководство за хеџинг во согласност со овој Стандард (како што е изменето со последната реченица на точката 80). Таков ентитет може да го користи назначувањето за примена на сметководство за хеџинг во консолидираните финансиски извештаи на почетокот на годишниот период кој започнува на или по 1 јануари 2005 (или на почетокот на претходен споредбен период). Таков ентитет треба исто така да ги примени точките УП 99А и УП 99В на почетокот на годишниот период кој започнува на или по 1 јануари 2005. Меѓутоа, во согласност со точка 108В, тој не треба да ја примени точката УП 99В за споредбени информации за претходни периоди.